

TUTKIMUSRAPORTTI

LAITILA, UNTAMALA

RAULA I, RAULA II, KYLÄ-RAULA, TOUKOLA,
MYLLYMÄKI – VUORENPÄÄ,
VUORENMÄKI JA TONTTI-VENTOLA

Koekaivaus 15.5 - 9.7.2002

Marja Sipilä

Sari Mäntylä

Museovirasto, Arkeologian osasto

2002

SISÄLLYSLUETTELO:

ARKISTOTIEDOT		s. 2
PERUSKARTTAKOPIO		s. 4
KARTTA TUTKIMUSALUEISTA		s. 5
1. JOHDANTO		s. 6
2. MITTAUS-, KAIVAUS- JA DOKUMENTOINTIMENETELMÄT		s. 8
3. RAULA		
3.1. TUTKIMUSALUE		s. 10
3.2. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT		
3.2.1. KOERUUDUT		s. 11
3.2.2. KOEKAISTA 1		s. 15
3.3. KAIRAUS		s. 17
3.4. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT		s. 18
4. KYLÄ-RAULA		
4.1. TUTKIMUSALUE		s. 19
4.2. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT		s. 20
4.3. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT		s. 23
5. MYLLYMÄKI – VUORENPÄÄ		
5.1. TUTKIMUSALUE		s. 24
5.2. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT		s. 27
5.3. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT		s. 32
6. VUORENMÄKI		
6.1. TUTKIMUSALUE		s. 33
6.2. PINTAPOIMINTA		s. 33
6.3. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT		s. 34
6.4. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT		s. 34
7. TONTTI-VENTOLA		
7.1. TUTKIMUSALUE		s. 35
7.2. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT		s. 35
7.3. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT		s. 38
8. YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT		s. 39
LIITE 1	Luettelo raporttiin liittyvistä kartoista ja kartat	s. 41
LIITE 2	Luettelo raporttiin liittyvistä mv. negatiiveista	s. 61
LIITE 3	Luettelo raporttiin liittyvistä diapositiiveista	s. 65
LIITE 4	Luettelo maanäyteistä	s. 69
LIITE 5	Luettelo hiilinäytteistä	s. 70
LIITE 6	Kaivausalueiden kiinnitykset ja korkeuspisteet	s. 71
LIITE 7	Koeruutokuvaukset	s. 76
LIITE 8	Valokuvat	

ARKISTOTIEDOT

Museovirasto, Arkeologian osasto
Tutkimusraportti

Tutkimuksen laatu: Koekaivaus
Kenttätöaika: 15.5. - 9.7.2002

Kunta: Laitila
Kylä: Untamala

RAULA I JA RAULA II

Tila: Raula 400-441-7-42
Maanom.: Risto Juhani Kylä-Raula
Raumantie 544, 23800 Laitila
Puh. (02) 853 523

Peruskarttalehti: 1131 11 LAITILA
Sijainti: x = 6 755 84 – 6 756 06
y = 1 534 54 – 1 534 72
z = 20 – 27,5 m mpy

KYLÄ-RAULA JA TOUKOLA

Tilat: Toukola 400-441-7-31 ja
Raula 400-441-7-42
Maanom.: Risto Juhani Kylä-Raula
Raumantie 544, 23800 Laitila
Puh. (02) 853 523

Peruskarttalehti: 1131 11 LAITILA
Sijainti: x = 6 755 80 – 6 755 90
y = 1 534 52 – 1 534 64
z = 17,5 – 22,5 m mpy

MYLLYMÄKI – VUORENPÄÄ

Tila: Muinaismäki 400-441-6-66
Maanomistaja: Suomen valtio
Museovirasto,
PL 913, 00101 Hki
Puh. (09) 40501

Peruskarttalehti: 1131 11 LAITILA
Sijainti: x = 6 755 10 – 6 755 50
y = 1 534 75 – 1 535 05
z = 12,5 – 22,5 m mpy

Tila: Yht. 878:5
Maanomistaja: Yhteismaa

VUORENMÄKI

Tila: Vuorenmäki 400-441-8-26
Maanomistaja: Jari Seikola
Untamontie 62, 23800 Laitila
Puh. (02) 856 738

Peruskarttalehti: 1131 11 LAITILA
Sijainti: x = 6 755 10 – 6 755 21
y = 1 534 90 – 1 535 01
z = 12,5 – 17,5 m mpy

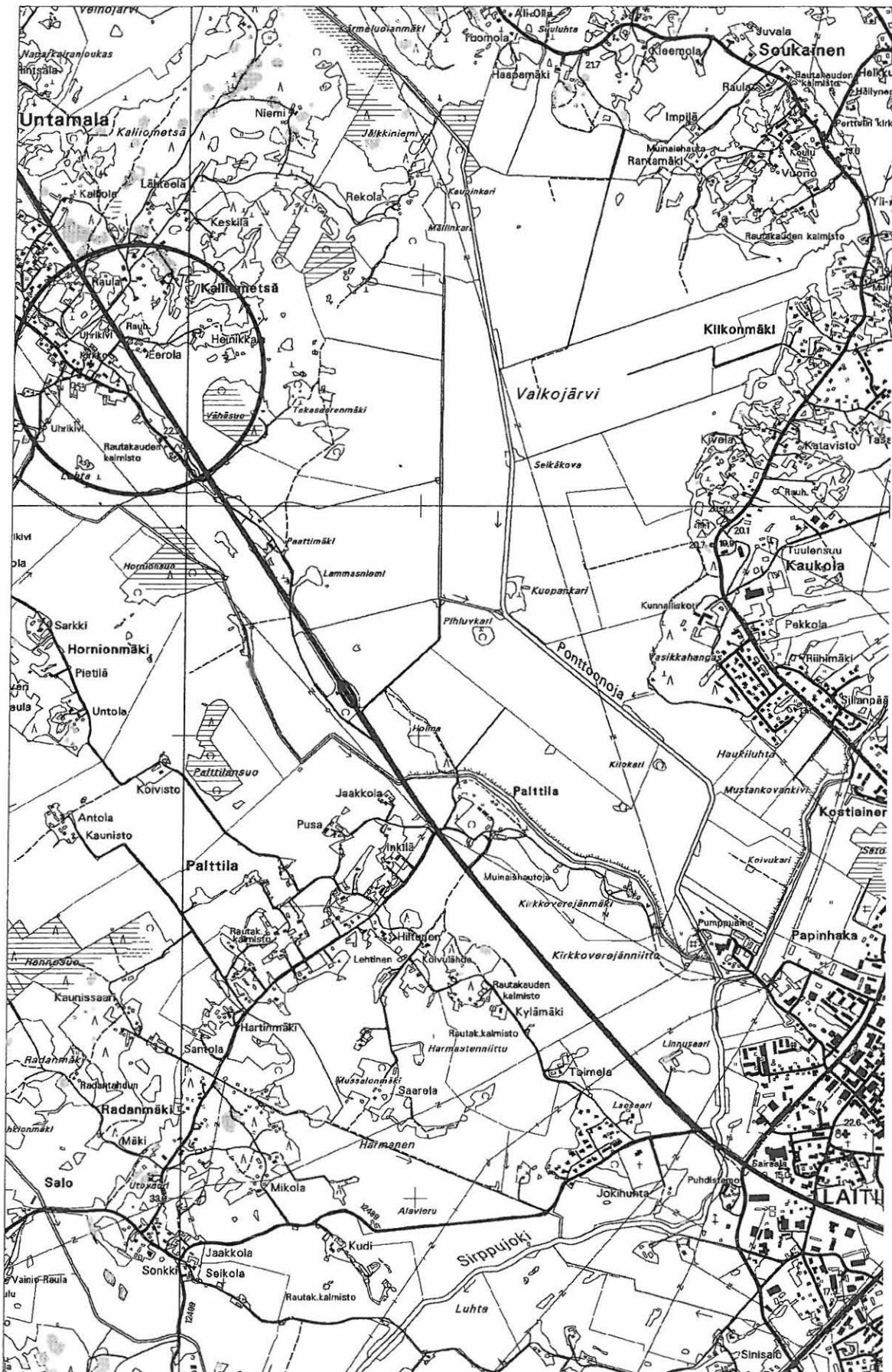
TONTTI-VENTOLA

Tila: Tontti-Ventola 400-441-14-28
Maanomistaja: Laitilan seurakunta
Pappilantie 1, 23800 Laitila
Puh. (02) 856 539

Peruskarttalehti: 1131 11 LAITILA
Sijainti: x = 6 755 69 – 6 755 75
y = 1 534 49 – 1 534 57
z = 17,5 – 22,5 m mpy

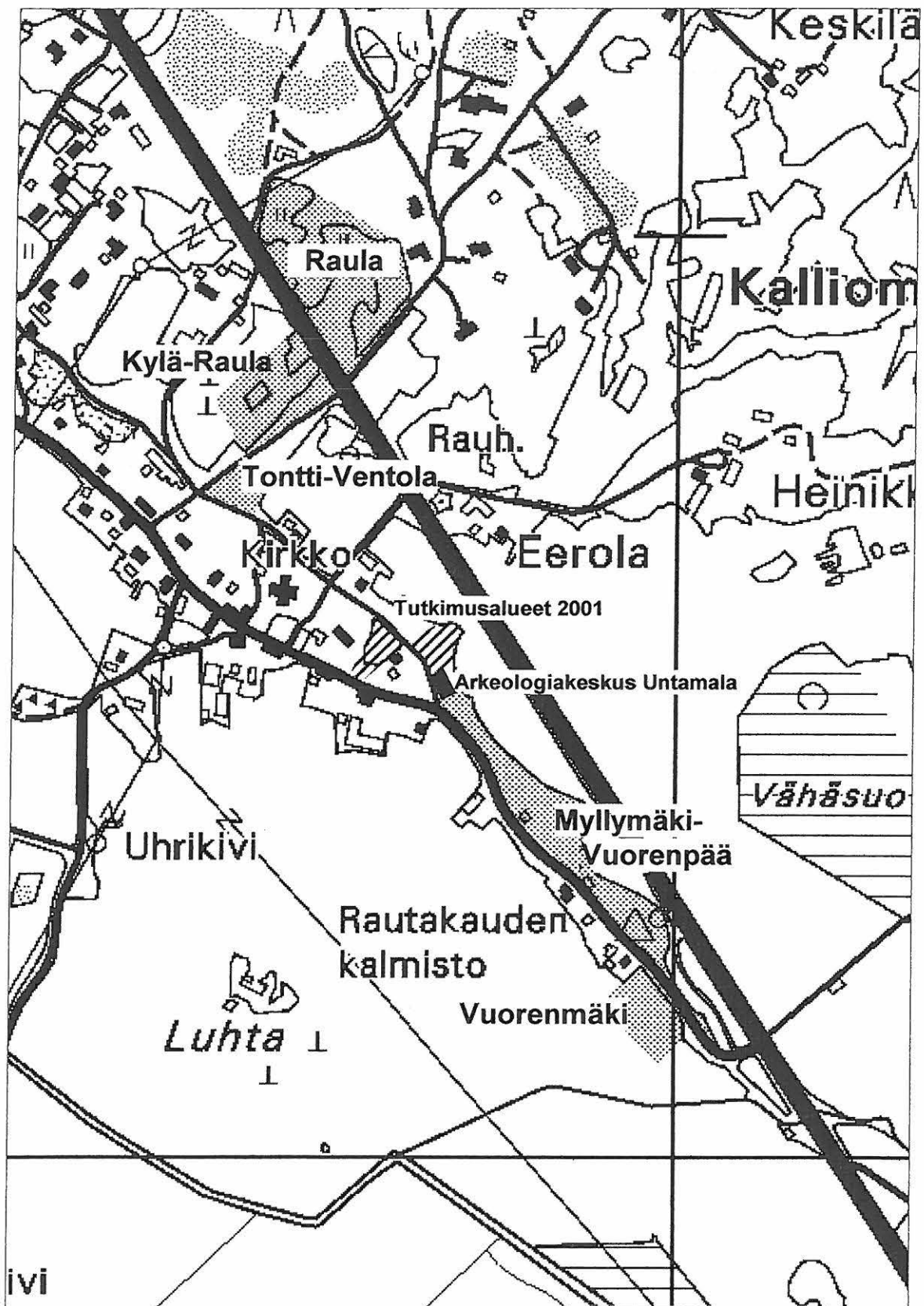
Ote peruskartasta LAITILA 1131 11

Kaivausalueiden sijainti ympyröity, MK noin 1: 25 000

Ote peruskartasta LAITILA 1131 11

Kertomuksessa käsitellyt tutkimusalueet rasteroitu ja nimetty, MK noin 1: 6 500

1. JOHDANTO

Museoviraston Arkeologian osasto suoritti koekaivauksia Laitilan Untamalassa useissa kohteissa 15.5. - 9.7.2002. Tutkimukset olivat jatkoa lokakuussa 2001 alkaneille koekaivauksille. Ne liittyivät keväällä 2003 aukeavan arkeologisen opastuskeskuksen toimintaan ja suunnitteluun. Tavoitteena oli etsiä yleisökaivauksien järjestämiseen soveltuvia tutkimuskohteita sekä saada lisätietoa Arkeologiakeskus Untamalan ympäristön muinaisjäänöksistä.

Tutkimuksen rahoittamiseksi osoitti Varsinais-Suomen TE -keskus Museovirastolle valtion työllisyysmäärärahoja 50 456 € vuodelle 2001 ja 42 047 € vuodelle 2002. Vuoden 2001 määrärahoista huomattava osa jäi käytettäväksi siirtomäärärahoina vuonna 2002. Vuonna 2002 toteutetun tutkimusvaiheen toteutunut budjetti oli näin ollen noin 82 412 €.

Koekaivauksen johtajana toimi FM Marja Sipilä (6 kk), piirtäjänä FM Sari Mäntylä (6 kk) ja tutkimusapulaisena FM Virva Lompolo (4 kk). Kaivajina toimivat laitilalaiset Risto Aalto, Tero Junnila, Päivi Kaissalo, Jukka Kantanen, Marja Kiuttu, Kristian Lehtinen, Maija Palmu ja Mia Virtanen yhteensä 318 työpäivää. Lisäksi kenttätöihin osallistui korkeakouluharjoittelija Hanna Palonen 24.-28.6. Jälkityöt toteutettiin Museoviraston työpisteissä Turun linnassa ja Turun Maakuntamuseolla sekä Turun yliopiston arkeologian oppiaineen jälkityötiloissa.

Tutkimusten järjestämisessä ja toteuttamisessa saatiin apua Laitilan kaupungin kulttuurisihteeri Jukka Vehmakselta, elinkeinoasiamies Esa Burilta ja mittaus-tekniikko Seppo Mäki-Kampilta. Untamalan kylätalo Ventolasta, jonka kesäkahvilan hoitajana toimi Kirsti Vuorela, saatiin käyttöön lukollinen säilytystila löydöille sekä mahdollisuus käyttää sosiaaliiloja. Tietoja tutkimusalueiden kasvillisuudesta saatiin Turun yliopiston kasvimuseon amanuenssilta dos. Terttu Lempiäiseltä sekä Varsinais-Suomen luonnonsuojeluyhdistyksen perinnemaisemien hoitoprojektin projektisihteeriltä agrologi Kimmo Härjämäeltä. Ko. projektin toimesta oli osa tutkimusalueista raivattu ja hoidettu keväällä 2002. Osa kaivausvälineistöstä saatiin lainaksi Museoviraston muinaisjäänösten hoitoyksikön Turun toimipisteeltä.

Tutkimusalueiksi valittiin Untamalan kylän alueelta kohteita, joita aiempien inventointien ja tarkastusten perusteella voitiin pitää mahdollisina tai varmoina muinaisjäänöksinä, mutta joista ei ole käytettävissä ajoittavia löytöjä tai kaivaustietoja. Kaivausalueet, joista kustakin on erillinen osio tässä raportissa, olivat työjärjestyksessä seuraavat: Raula (muinaisjäänökset Raula I ja Raula II), Kylä-Raula (muinaisjäänökset Toukola ja Kylä-Raula), Myllymäki-Vuorenpää (tunnettu Untamalan kalmistona), Vuorenmäki ja Tontti-Ventola.

Yleisökaivauskohteiksi soveltuvia muinaisjäänöksiä etsittiin alueilta, joiden maanomistaja suhtautui hankkeeseen myönteisesti, ja jotka sijaitsevat kohtuullisen kävelymatkan etäisyydellä arkeologiakeskuksesta. Sekä Arkeologiakeskus Untamalan että kaivauksen kannalta suurin synergiaetu saavutetaan, jos niiden etäisyys on enintään 0,5 km. Tällöin arkeologiakeskuksen tilat ovat hyödynnettävissä kaivauksen tauko-, huolto-, työ- ja koulutustiloina ja toisaalta kaivaus toimii nähtävyyden kohteena arkeologiakeskuksen vierailijoille – jopa kaivauskauten ulkopuolella. Muita yleisökaivauskohteelle asetettavia edellytyksiä,

joita koekaivauksella pyrittiin selvittämään, ovat mm. kaivettavan kohteen muinaisjäännöstyyppi ja ajoituksen tuntemus sekä odotettavissa olevien rakenteiden ja löytöjen laadullinen ja määrällinen sopivuus erityisille kohderyhmille suunnattuun toimintaan.

Vanhastaan tunnetun Untamalan Myllymäen-Vuorenpään roomalaisaikaiseksi ajoitetun kumpukalmiston alueelle tehtiin 10 koeruutua vaikka jo kaivauksen valmisteluvaiheessa vaikutti todennäköiseltä, ettei alueelle Natura2000 – varauksesta johtuen voida laajempia kaivauksia järjestää. Näiden koeruutujen paikat valittiin erityisin tutkimuksellisin perustein, jotka selvitetään aluetta käsittelevässä luvussa. Niiden sijoittelusta neuvoteltiin maastossa Lounais-Suomen ympäristökeskuksen ylitarkastaja Osmo Kivivuoren kanssa.

Tutkittujen alueiden laajuus on yhteensä noin 4,8 ha. Tärkein tutkimusmenetelmä oli osittain systemaattiseen verkostoon 10 m:n välein osittain intuitiivisesti tai aikaisempien havaintojen perusteella valittuihin kohtiin kaivetut koekalat. Yhteensä kaivettiin 56 koeruutua ja yksi koekaista. Koeruudut olivat aluksi 1 m x 1 m:n suuruisia ja osa niistä laajennettiin 1,5 m²:n tai 2 m²:n kokoisiksi. Koekaistan laajuus oli 1 m x 11 m. Koekalat kaivettiin tasokaivauksena ja niiden yhteen laskettu pinta-ala on 68 m². Muina tutkimusmenetelminä käytettiin kairausta ja pintapoimintaa.

2. MITTAUS-, KAIVAUUS- JA DOKUMENTOINTIMENETELMÄT

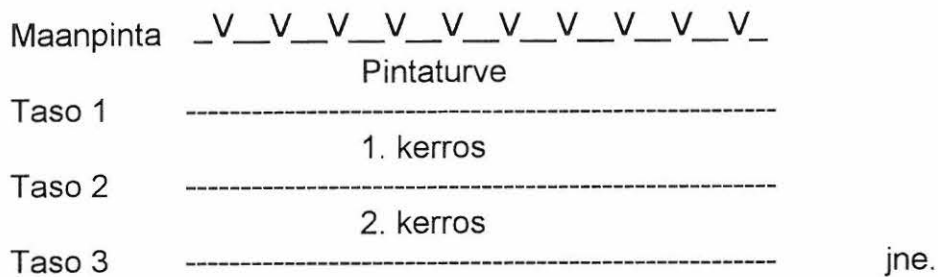
Koekaivausta varten luotiin Raulan alueelle kompassipohjoisen mukaan orientoitu koordinaatisto, jossa x kasvaa pohjoiseen ja y itään. Peruspaalun kohta valittiin niin, että mahdollisimman suuri osa alueesta saatiin systemaattisen koekaivauksen piiriin. Sille annettiin x/y -koordinaatit 500/800. Koordinaatisto merkittiin 10 m:n välein maastoon paaluin, jotka mitattiin paikalleen teodoliitin ja mittojen avulla. Koordinaatisto kiinnitettiin rajapyykkeihin 16699 ja 16692 sekä lähimmän omakotitalon luoteisnurkkaan teodoliitin, bussolin ja mitan avulla pisteistä 410/800, 500/800 ja 540/800. Raulan pohjoisosassa, jonne koordinaatistoa ei voitu kasvillisuuden ja maaston takia vetää, sekä kaikilla muilla alueilla valittiin koeruutujen paikat maastossa tehtyjen havaintojen ja aiempien tutkimustulosten perusteella. Nämä koeruudut kiinnitettiin bussolilla ja mitoilla tilanteen mukaan toisiinsa sekä ympäristössä oleviin tunnettuihin rajapyykkeihin, rakennuksiin ja opastauluihin. (Liite 6)

Koekaivauksen korkeusmittauksissa käytettiin Raulan alueella rajapyykkejä 16692 (22,052 m mpy) ja 16699 (22,526 m mpy) sekä Kylä-Raulan ja Tontti-Ventolan alueilla rajapyykkiä 16678 (22,198 m mpy), joiden korkeudet saatiin Laitilan kaupungin tekniseltä osastolta mittausteknikko Mäki-Kampilta. Myllymäki-Vuorenpään ja Vuorenmäen alueilla käytettiin korkeuspisteinä vuonna 2000 siirrettyä ja 2001 tarkastettua pistettä arkeologiakeskuksen eteläpuolella Untamontien varressa olevan kivisen aidantolpan yläpinnassa (20,85 m mpy) sekä peruskarttaan merkittyä korkeuskiintopisteellä Untamala 73 M 7304 (22,2 m mpy) kalmistoalueen korkeimmalla kohdalla. Kaikkien kiintopisteiden korkeus on N60 -järjestelmän mukainen. Korkeuserojen ja muiden näköesteiden takia käytettiin useimpien koeruutujen vaaituksiin edellisistä siirrettyjä tilapäisiä korkeuspisteitä. (Liite 6) Samoista syistä ei vaaituskoneella ollut kiinteää paikkaa, vaan sitä siirrettiin tarpeen mukaan ja kenttädokumentteihin laskettiin ja merkittiin suoraan absoluuttiset korkeudet.

Kaikki koeruudut numeroitiin juoksevasti kaivamisjärjestyksessä: Koekuopat 1-30 sijaitsevat Raulan, 31-38 Kylä-Raulan, 41-50 Myllymäki-Vuorenpään, 51-53 Vuorenmäen ja 54-59 Tontti-Ventolan alueella. Numerot 39-40 ovat käyttämättä. Koordinaatistossa olevat koekuopat 1-26 pyrittiin kaivamaan koordinaatti-paalun koillispuolelle. Maastosta ja kasvillisuudesta johtuen koeruudut 1, 2, 17 ja 23 kaivettiin paalun luoteispuolelle, 12, 15, 20 ja 24 kaakkoispuolelle sekä 3 ja 9 lounaispuolelle. Koordinaatiston ulkopuolella olevat koeruudut sijoitettiin pääilmansuuntien mukaan ja niiden mittauspisteinä niin kiinnityksissä kuin dokumentoinnissa käytettiin alkuperäisen ruudun lounaiskulmaa.

Koeruudut avattiin aluksi 1 m x 1 m:n kokoisiksi. Havaintojen perusteella laajennettiin koeruutuja 29 ja 42 1,5 m²:n kokoisiksi sekä koeruutuja 1, 32, 33, 35 ja 38 2 m²:n kokoisiksi. Koeruudut 4 ja 5 yhdistettiin niiden väliin avattuun koekaistaan, jonka kokonaispituudeksi tuli 11 m ja leveydeksi 1 m. Koealat kaivettiin tasokaivauksena pääosin seuraavin periaattein: Koeruuduista ja koekais-tasta poistettiin lapiolla pintaturve, jonka pohja tarkastettiin. Kaivamista jatkettiin lastoilla noin 10 cm:n kerroksina ja samalla kaikki maa seulottiin. Kaivauskerrokset ja -tasot nimettiin seuraavasti:

Kaivamista jatkettiin tasokaivauksena koskemattomaan maahan asti, kun koeruudusta ei tavattu ajoitettavaa tai määriteltävää muinaisjännösrakennetta. Joissakin koeruuduissa pienialaiset värjäymät kaivettiin erikseen kuopalle ja muutamissa kohdin pohja tarkastettiin vielä lapionpistoin. Ainoastaan koeruutu 43 jätettiin tasoon 2, jonka jälkeen siihen laitettiin suodatinkangas ja koeruutu peitettiin. Kaikki kaivausalueet peitettiin ja ennallistettiin lopuksi. Koeruudun 32 lounaiskulma merkittiin kaivauksen jälkeen lähes maan tasalle lyödyllä punapäisellä puupaalulla.

Myllymäki-Vuorenpään kalmistossa, joka on Natura2000-aluetta, ei koeruuduista kaivettua maata voitu kasvillisuuden vuoksi kasata ruudun viereen. Tarkoitusta varten rakennettiin trukkilavoista muovilla päällystetyt, laidoilla varustetut ja maan pinnasta nousevat siirrettävät lavat, joihin maa kasattiin (Kuvat 40 ja 41).

Löydöt otettiin talteen kaivettaessa ja seulottaessa stratigrafisten kerrosten mukaan. Joillekin löydöille mitattiin tarkempi löytökorkeus ja -kohta koordinaatti- tai mittapaalusta. Kenttätyövaiheessa otettiin talteen kaikki löydöt. Jälkityövaiheessa löydöt puhdistettiin, mitattiin ja kuvailtiin kirjallisesti. Arkeologian osaston kokoelmiin liitettiin kaikki mahdollisesti esihistoriallisina pidettävät löydöt sekä näytteenomaisesti joitakin historiallisen ajan löytöjä. Luetteloimatta jätettiin mm. selvästi modernit löydöt, useimmat lasin- ja punasavikeramiikan palat, rautanaulat, liitupiipun varren katkelmat sekä osa palaneesta savesta. Koeruuduista otettiin maanäytteitä sekä makrosubfossiilien määrittystä että ajoitusta varten yhteensä 15 kpl (Liite 4) ja hiilinäytteitä mahdollisia C¹⁴ ajoitusta varten 13 kpl (Liite 5). Näytteitä ei ole raportin valmistumiseen mennessä analysoitu.

Koeruutujen kirjalliseen dokumentointiin laadittiin kaavake, jolloin kaikista ruuduista saatiin yhdenmukaiset tiedot. Koeruutujen kirjalliset kuvaukset ovat raportin liitteenä 7. Tämän lisäksi koeruudut dokumentoitiin tarpeen mukaan valokuvaamalla sekä piirtämällä karttoja mittakaavaan 1:20 tai karttaluonnoksia (Liitteet 1 ja 7).

Koeruutujen kaivamisen lisäksi käytettiin tutkimusmenetelminä Raulan alueella kairausta ja Vuorenmäen alueella pintapoimintaa. Niiden toteutus ja tulokset selostetaan omissa kappaleissaan ko. alueiden kohdalla.

3. RAULA

3.1. TUTKIMUSALUE

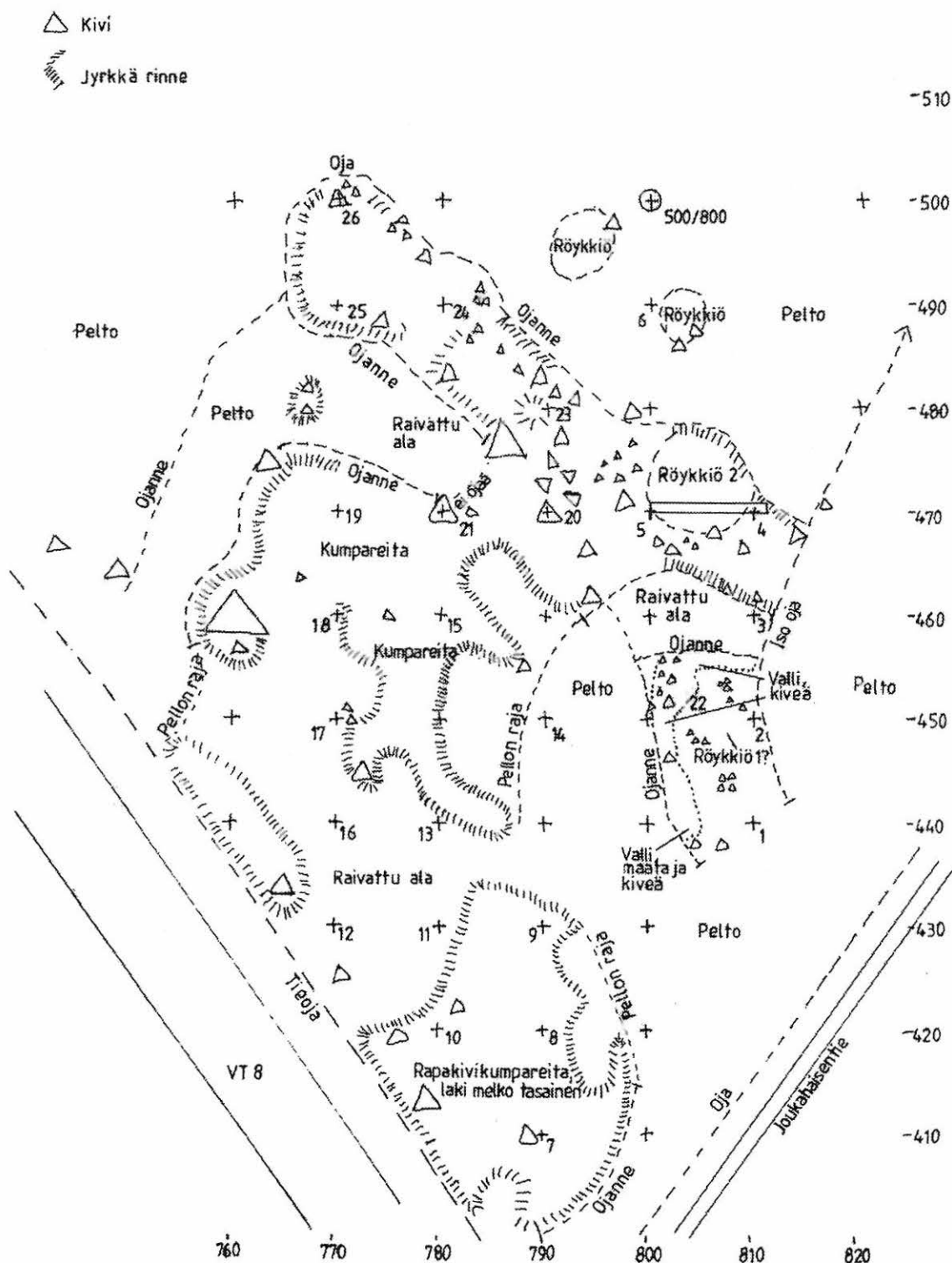
Muinaisjäännösalueet Raula I ja II ovat löytyneet Sirkka-Liisa Seppälän suoritamassa inventoinnissa 1992. Seppälä havaitsi kummallakin alueella kaksi kiven- ja maansekaista röykkiötä, mutta piti mahdollisena useammankin röykkiön olemassaoloa (Seppälä 1992, s. 53-57). Alueella ei ole suoritettu kaivaustutkimuksia. Nyt suoritetun koetutkimuksen tavoitteena oli Raulan alueen osalta selvittää röykkiöiden funktio ja ajoitus sekä kartoittaa alueelta muita mahdollisia muinaijännöksiä.

Raulan alue sijaitsee (sen eteläkärjestä mitattuna) 4,8 km Laitilan kirkosta luoteeseen ja 250 m Untamalan kyläkirkosta pohjoiskoilliseen, valtatie 8:n koillispuolella. Alueella vaihtelevat tasaiset peltoalueet ja niistä kohoavat peltosaarekkeet, jotka ovat kivikkoisia moreeni- ja rapakivikumpareita. (Kuvat 1 ja 2). Selvien peltoalueiden ja saarekkeiden välissä on heinittyneitä raivattuja alueita, jotka nekin aikanaan lienevät olleet peltokäytössä. Tutkimushetkellä peltoalueet olivat kesannolla. Alue on ollut peltoviljelyksessä maanomistajan antaman tiedon mukaan viimeksi 1950 -luvulla, sen jälkeen laitumena. Peltokuvioissa on säilynyt vuoden 1796-1801 isojakokartassa näkyviä muotoja. Ne toistuvat 1880 -luvun venäläisessä topografikartassa, johon on myös merkitty Raula I:n ja Raula II:n välissä kulkeva aita. Muusta maankäytöstä alueella ei ole tietoja. Peltosaarekkeet ja em. raivatut alueet ovat aikojen kuluessa kasvaneet umpeen ja ryteköityneet. Kevään 2002 aikana aluetta raivattiin Varsinais-Suomen luonnonsuojeluyhdistyksen perinnemaisemaprojektin toimesta. Koe-kaivauksen jälkeen alueelle tuotiin hevosia laiduntamaan.

Tutkimusaluetta rajaa kaakossa Joukahaisentie ja lounaassa valtatie 8 pienaralueineen. Alueen itä- ja koillisosassa on tasaista peltoa, jonka jälkeen maa nousee itään ja ylempänä on omakotiasutusta. Tontit rajautuvat peltoon ja ovat merkitty rajapyykein. Pohjoisessa alkaa karu mäntyvaltainen metsä- ja kallio- maasto, josta pistää yksi peltoniemeke tutkimusalueen luoteisosaan. (Yleiskartta s. 4a.) Maastossa suoritetuissa mittauksissa todettiin, että peruskartalle merkityt peltojen rajat eivät vastaa maastossa tehtyjä havaintoja. Alueesta piirrettyyn yleiskarttaan merkittiin S-L Seppälän (1992, s. 57) inventointikertomuksen karttaan merkityt kasvillisuusrajat, jotka vastaavat paremmin maastohavaintoja. Kaikkia raivattuja alueita ei Seppälän karttaankaan ole merkitty. Tästä syystä kertomukseen on liitetty Raulan alueen etelä- ja keskiosasta piirretty luonnos (s. 11), joka täydentää alueen ympäristökuvausta.

Tutkimukset keskitettiin pääasiassa peltosaarekkeille. Niiden topografiaa selvitetään tarkemmin kohdassa 3.2.1. Yleisesti ottaen saarekkeilla on kumpareita, jotka monissa kohdin ovat Laitilan alueelle ominaista rapakiveä. Edelleen saarekkeilla on paljon isoja maakiviä sekä pienempää kiviainesta, josta paikoin muodostuu erilaisia röykkiöitä ja kivikoita. Osa niistä lienee syntynyt pellonraivauksen yhteydessä. Monin paikoin saarekkeita rajaavat selvät pelto-ojat tai matalammat ojanteet. Peltosaarekkeilla kasvaa sekä havu- että lehtipuita ja erilaisia pensaita: mäntyjä, koivuja, katajia, pihlajia, tuomia, pähkinä-, tai-kinamarja- ja vadelpensaita. Muusta kasvillisuudesta mainittakoon esim. matarat, koiranputki, kalliokieli, nokkonen, metsä- ja ahomansikka, maitohors-

ma, särmäkuisma ja keltamo. Alueen pohjoisosassa kasvaa myös sikoanger-
voa. Vastaava kasvillisuus, esim. matara ja horsma, on levinnyt myös raivatuille
alueille. Kesannolla olevat pellot ovat heinän vallassa.

3.2. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT

3.2.1. Koeruudut

Koekaivausta varten luotiin Raulan alueelle kompassipohjoisen mukaan orien-
toitu koordinaatisto, jonka mukaan pääosa koeruuduista avattiin. Alueen poh-

joisosassa koeruutujen paikat valittiin maastossa tehtyjen havaintojen ja aiempien tutkimustulosten perusteella. Koordinaatiston ja koeruutujen kiinnitykset on selvitetty liitteessä 6. Koeruutujen yksityiskohtainen kuvaus on liitteessä 7.

Tutkimusalueen eteläisin peltosaareke, lähellä Valtatie 8:n ja Joukahaisentien risteystä, on pohjois-etelä -suuntainen moreenikumpare, joka lounaassa laskee jyrkästi valtatie 8:n tienojaan. Muut reunat ovat hieman loivempia. Saarekkeen kaakkoissivua kiertää matala ojanne. Laki on melko tasainen, lukuun ottamatta joitakin pieniä rapakivikumpareita sekä maakiviä, ja vaikuttaa koskemattomalta. Alueelle sijoittuivat koeruudut 7-11; ruutu 7 oli lähellä saarekkeen eteläkärkeä, ruudut 8 ja 10 lakialueella ja ruudut 9 ja 11 pohjoispäässä, loivasti koilliseen ja luoteeseen laskevissa rinteissä.

Ruuduissa 7-10 havainnot olivat varsin yhtenäiset: 3-7 cm:n turvekerroksen alla oli rapakivensekainen humuskerros, jonka paksuus vaihteli 7 ja 26 cm:n välillä, ollen paksuimmillaan lakialueen ruuduissa. Humuskerroksen alta alkoi puhdas rapakivisoro. Erityisiä värjäymiä tai rakenteita ei ollut. Ruudussa 11 kerrosjärjestys oli aluksi sama, mutta 27 cm:n vahvuisen rapakivikerroksen alta tuli vielä 2 cm:n vahvuinen humuksensekaisen raita, jonka alla oli 8 cm:n kerros karkeaa ruskeaa hiekkaa. Sen alta alkoi puhdas siltinsekainen hiekka. Koska ruutu 11 sijaitsi lähellä raivatun alueen reunaa, sekoittuneet kerrokset liittyivät maanaineksen ottoon alueelta. Löytöjä tuli vain koeruudusta 7: lasia ja moderni rautanauha sekä kaksi palaneen saven palaa n. 50 cm:n syvyydestä.

Ruudut 12 ja 16 avattiin em. kumpareen lounaispuolelle, joka on raivattua tasaista aluetta. Ruudun 12 ja valtatie 8:n välissä on pienempiä kiven- ja maansekaisia kumpareita, jotka saattavat liittyä tien rakentamiseen. Molemmissa ruuduissa turvekerros oli vain parin sentin paksuinen. Sen alla oli rapakivensekainen humuskerros, jonka alla oli rapakiveä ja rapakivensekaisen hiekan kerroksia. Ruudun 16 pohjalla hiekka muuttui hienommaksi. Erityisiä värjäymiä tai rakenteita ei ollut, eikä kummastakaan ruudusta tullut löytöjä.

Tutkimusalueen eteläosassa, n. 15 m Joukahaisentiestä, sijaitsee matala, pohjois-eteläsuuntainen pienialainen peltosaareke. Sen itäpuolella on syvä pelto-oja, pohjois- ja länsipuolella matalat ojanteet. Saarekkeelle on merkitty Seppälän (1992, s. 53-54, 57) inventoinnissa Raula I:n röykkiö 1. Alueen kasvillisuus on vastikään raivattu ja havainnointimahdollisuudet ovat nyt huomattavasti 1990 -luvun alkua paremmat. Saarekkeella on varsin paljon kiviä, jotka muodostavat matalia röykkiöitä ja kehiä. Peltosaarekkeen itä- ja pohjoisreunoilla on valli, joka on pääosin kiveä. Alueelle avattiin koeruudut 1-2 ja 22. Ruutu 1 oli saarekkeen eteläpäässä tasaisella alueella, lähellä kehämäistä kivimuodostelmaa. Ruutu 2 oli saarekkeen itäisivustalla, pelto-ojan vieressä ja sivusi halkaisijaltaan n. 5 m:n kiviröykkiötä. Ruutu 22 sijoitettiin leikkaamaan pientä kivikumpareta. Saarekkeen pohjoispuolella sen erottaa seuraavasta peltosaarekkeesta kapea kaista raivattua aluetta, jolle avattiin koeruutu 3. Se sijaitsi lähellä pellon rajaa, n. 1,5 m länteen syvästä pelto-ojasta.

Koeruudussa 1 (taso- ja profiilikartat s. 46, kuvat 10 ja 11) ei ollut varsinaista turvekerrosta, vaan itäpäässä pinnasta alkoi n. 10-15 cm:n vahvuinen humuksensekaisen hiekan kerros. Sen alla oli savensekaista hiekkaa. Ruudun kaakkoisosissa alkoi 25 cm:n vahvuinen savensekaisen hiekan kerros heti maan

pinnasta. Tämän alla oli värjäytyneen ruskean hiekan kerros sekä selvimmin ruudun keski- ja pohjoispäässä noen- ja hiilensekaista kulttuurimaata. Nokimaa näkyy pohjoisprofiilin kartassa selvänä kuopanteena, mutta esim. kaakkoisnurkassa se oli vain sentin vahvuinen. Ruskean värjäytyneen hiekan kerrosta ei ruudun länsiosassa kyennyt havaitsemaan profiilista. Ruutua kaivettaessa ja piirrettäessä oli hyvin kirkasta ja maa oli kuivaa, mikä vaikeutti värierojen havainnointia. Värjäytyneiden kerroksien alla oli punaruskean hiekan ja puhtaan siltin kerroksia. Hiekka oli paikoin vahvasti punasävyiseksi värjäytynyt. Vastava maannos havaittiin muissakin alueen koeruuduissa ja sitä voidaan pitää alueella luontaisena. Ruudun alueella oli kaikissa tasoissa, myös nokimaahan liittyen, kiviä mutta selkeitä rakenteita ei voitu havaita. Kerroksista 1-3 löydettiin kymmenkunta palaa tiiltä tai palanutta savea, joten nokimaakuopannetta ei kyetty löytöjen perusteella ajoittamaan.

Ruudussa 2 oli tasossa 2 melko paljon kiviä, jotka kuitenkin selkeästi vähenivät seuraavissa tasoissa. Mitään rakenteita ei havaittu. Todennäköisesti kivet ovat osin pellolta ja pelto-ojasta peräisin, osin luontaisia. Ohuen turvekerroksen alla oli 31-50 cm:n ruskean värjäytyneen hiekan kerros, jonka alla oli rapakiveä ja puhtaan hiekan kerroksia. Kerroksista 1-3 löydettiin parikymmentä palaa tiiltä tai palanutta savea, pähkinänkuori ja kivilaji-iskos.

Ruudussa 3 oli turpeen alla n. 35 cm:n kyntökerros, jonka alta tuli puhtaan hiekan kerroksia. Ainoa anomalia oli selvimmin pohjatasossa näkynyt, eteläsivun suuntainen vanhan pelto-ojan paikka. Löytöinä saatiin lasinpala, joitakin paloja tiiltä tai palanutta savea sekä yksi palaneen luun pala.

Ruudussa 22 oli ohuen turve- ja humuskerroksen alla tummanharmaa, noen- ja hiilensekaisen hiekan kerros, joka pohjoispäässä oli n. 15 cm:n ja eteläpäässä (alarinteessä) 5-10 cm:n vahvuinen. Sen alla oli punaruskeaa hiekkaa. Jo maanpinnalle näkyvät isot kivet peittivät suuren osan ruudun alasta, niiden ympärillä oli pienempiä kiviä tasoissa 2-4, mutta mitään selviä rakenteita ei ollut havaittavissa. Ruudusta ei tullut löytöjä.

Tutkimusalueen etelä- ja keskiosaa hallitsee suuri monihaarainen moreeni-saareke. Sen läntinen haara on alueen korkein ja ulottuu lähelle valtatie 8:aa. Haaran länsipäässä on suuri siirtolohkare ja alue on muutenkin varsin kivistä ja kumpareista. Tälle alueelle avattiin koeruudut 13-15 ja 17-19. Ruutu 13 sijaitsi loivalla etelärinteellä lähellä raivatun alueen rajaa, ruutu 14 itäreunalla pellon puolelle ja ruutu 17 länsireunalla loivassa rinteessä. Ruudut 15, 18 ja 19 olivat saarekkeen laelle. Saarekkeen itäosassa on länsi-itä -suuntainen matalampi osa, jonka päähän on merkitty Seppälän (1992, s. 53-54, 57) inventoinnissa Raula I:n röykkiö 2. Röykkiön molemmin puolin avattiin koeruudut 4 ja 5, jotka yhdistettiin koekaistaksi 1. Koekaistasta tehtyjä havaintoja käsitellään kohdassa 3.2.2. Röykkiön länsipuolella oli paljon suuria maakiviä, joiden yhteyteen avattiin koeruudut 20-21. Röykkiön pohjoispuolisella peltoalueella olevan pienialaisen kivisen kumpareen viereen avattiin koeruutu 6. Röykkiöstä luoteeseen haarautuu edelleen luode-kaakko -suuntainen pitkänomainen niemeke kohti yhtenäisempää peltoaluetta. Niemekettä kiertävät ojat tai ojanteet ja sen alueelle avattiin koeruudut 23-26. Ruutu 23 sijoittui pienen kumpareen rinteelle, joka sijaitsi niemekkeen melko jyrkästi peltoon laskevaan koillisrinteessä. Ruutu 24 oli niemekkeen laella, sen keskivaiheilla. Ruutu 25 oli lounaisrinteellä, kohdassa

jossa on pieni harjanne ja ruutu 26 niemekkeen kärjessä, jossa rinne laskee loivemmin kohti peltoa.

Ruuduissa 15, 16, 17 ja 19 havainnot olivat yhtenäiset: 2-3 cm:n turvekerroksen alla oli rapakivensekainen humuskerros, jonka vahvuus oli 11-13 cm. Tämän alla oli rapakivensekaisen hiekan ja/tai rapakivisoran kerroksia. Erityisiä värjäymiä tai rakenteita ei ollut; ainoastaan ruudussa 15 havaittiin hieman hiiltä kerrosta 4 kaivettaessa. Ruudusta 17 löydettiin resenttiä lasia ja muovia sekä ruudusta 15 mahdollinen kiviesineen katkelma. Ruuduissa 13 ja 18 olivat kerrokset pääosin edellisten kaltaiset. Ruudussa 13 oli kuitenkin 15-28 cm:n syvyydessä mustan hiekan kerros, joka merkinnee vastaavaa maa-aineksen otosta aiheutunutta maannosta, kuin ruudussa 11. Ruudussa 18 havaittiin pintamaata poistettaessa hiiltä ja 12-25 cm:n syvyydessä ruskean rapakivensekaisen värjäytyneen hiekan kerros. Mitään rakenteita ei havaittu ja kumpikin ruutu oli löydötön. Ruudusta 14, joka sijaitsi pellon puolella, löytyi historiallisen ajan toimintaan liittyvää löydöstöä: lasia, nahkaa, rautanauvoja, punasavikeramiikkaa, tiiltä ja palanutta savea. Maa oli turpeen alla tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, joka muuttui savensekaiseksi lähellä pohjatasoa.

Koeruudut 20 ja 21 olivat suurten maakivien vieressä, jotka peittivät osan ruuduista ja pienempiäkin kiviä oli runsaasti. Ruudussa 20 oli 3 cm:n turvekerroksen alla 17 cm:n humuskerros, jonka alta alkoi puhdas hiekka. Ruudussa 21 pintaturpeen alla oli 46 cm:n vahvuinen kerros tummanharmaata rapakiven- ja humuksensekaista hiekkaa. Sen alla oli puhdas sora. Erityisiä värjäymiä tai rakenteita ei ollut. Molemmista ruuduista löytyi 1. kerroksesta pullolasia.

Koeruudussa 6 oli turpeen alla n. 25 cm:n peltokerros, jonka alla oli puhdasta karkeaa hiekkaa. Viereinen kumpare oli osittain rapakiveä ja sitä oli paikoin myös muualla ruudun alueella. Selvin anomalia oli tasoissa 4 ja 5 näkynyt pelto-oja, joka erottui kivettömänä alueena. Ruudusta löydettiin 1.-3. kerroksesta kymmenkunta palaa tiiltä tai palanutta savea.

Koeruuduissa 23, 24 ja 25 oli 3-4 cm:n turvekerroksen alla rapakivensekainen humuskerros, jonka vahvuus oli 10-42 cm. Ruudussa 23 se oli paksuin ja väriltään tummanharmaa. Tämän kerroksen alla oli kaikissa em. ruuduissa rapakivensekaisen hiekan ja/tai rapakivisoran kerroksia. Ruudussa 26 oli turve- ja humuskerrosten alla vaaleanruskean hiekan kerros, jonka jälkeen maa alkoi vasta muuttua karkeammaksi ja rapakivensekaiseksi. Kaikissa ruuduissa oli melko paljon kiviä. Erityisiä värjäymiä tai rakenteita ei ollut ja kaikki ruudut olivat löydöttömiä.

Raulan alueen pohjoisosassa peltoaluetta rikkoo kaksi pitkänomaista peltosaareketta (Yleiskartta s. 42; ei näy karttaluonnoksessa sivulla 11). Eteläisempi, itä-länsi -suuntainen peltosaareke on matalahko. Sen itäosa on tiheän kasvillisuuden peittämä, länsiosa harvempi. Pohjois- ja länsireunat laskevat peltoon loivasti, etelä- ja itäreunat jyrkemmin. Saareketta kiertää matala oja ja sen reunoilla on tasaisia terasseja. Keskiosan tiheikössä on kumpareita ja kiviä. Pohjoisemman, lounas-koillis -suuntaisen peltosaarekkeen reunat laskevat peltoon jyrkästi. Myös sen kasvillisuus on tiheää ja alueella on havaittavissa kiviä ja kiviroykkiöitä. Tälle saarekkeelle on S-L Seppälän (1992, s. 55-57) inventointikertomuksessa merkitty alue Raula II ja siihen röykkiöt 1 ja 2. (Kuva 2).

Alueelle avattiin koeruudut 27-30. Ruudut 27 ja 28 sijoitettiin eteläisen saarekkeen eteläreunan terassille; 27 lähelle saarekkeen itäpäättä ja 28 saarekkeen keskivaiheille. Ruutu 29 oli saman saarekkeen keskivaiheilla pohjoisreunan tasan teella, jossa kasvillisuus niinkään on matalaa. Ruudun koillispuolella, vajaan 4 metrin päässä on kaksi vierekkäistä, lähes luode-kaakko -suuntaista noin kaksi metriä pitkää ja vajaan metrin levyistä kuopannetta, nk. ryssänhautaa (Kuva 13, Liite 7 s. 29). Ruutu 30 oli pohjoisen saarekkeen lounaispäässä, sen lakialueella. Se leikkasi tiheän katajikon peitossa olevaa kiven- ja maansekaista rökkiötä, jonka Seppälä on merkinnyt rökkiöksi 1.

Ruuduissa 27 ja 28 oli turve- ja humuskerrosten alla 10-11 cm:n vahvuinen ruskean soransekaisen hiekan kerros, joka ainakin ruudussa 28 vaikutti värjäytyneeltä. Sen alta tuli puhdasta soraa ja rapakivisoraa. Kiviä oli kummassakin ruudussa. Erityisiä värjäymiä tai rakenteita ei ollut juurikaan havaittavissa: ainoastaan ruudun 28 kerrosta 2 kaivettaessa, havaittiin pienialainen hiilikeskittymä, jota ympäröi vaaleanruskea soransekainen hiekka. Kyseessä voi olla esim. aidan paalu ja peltosaarekkeen toisella puolella onkin jäänteitä piikkilanka-aidasta. Kummastakin ruudusta löydettiin 1.-2. kerroksesta parikymmentä palaa tiiltä tai palanutta savea sekä ruudusta 27 pala palamatonta luuta.

Ruudussa 29 oli 3 cm:n turvekerroksen alla 6-12 cm:n vahvuinen tumma humuksensekaisen hiekan kerros, joka ruudun itäpuolella oli myös selvästi noensekainen. Tämän alla oli ruudun länsipäässä savista peltomaata 9 cm:n kerros ja sen alla 6 cm ruskeaa, karkeaa värjäytynyttä hiekkää, jonka jälkeen alkoivat puhtaan hiekan ja siltin kerrokset. Eteläprofiilissa värjäytynyt hiekka näkyi selvänä kuopanteena, jonka syvyys oli 33 cm. Itäpäässä sen sijaan oli humuksen alla sekoittunut 5 cm:n hiekkakerros ja 4 cm:n harmaan hiekan kerros, jonka jälkeen alkoivat puhtaan hiekan ja siltin kerrokset. Ruudusta ei tullut löytöjä, eikä kuopannetta näin ollen voi ajoittaa. Lähellä pellon reunaa se luontevasti liittyy historiallisen ajan toimintaan, jota alueella on ollut. Yhteyttä läheisiin ryssänhautoihin ei voitu havaita.

Rökkiötä leikkaavan koeruudun 30 koilliskulmassa havaittiin heti turpeen poiston yhteydessä kiveys, jonka reuna oli melko säännönmukainen (Kuva 12). Osa kivistä oli turpeen päällä ja näin ollen varsin myöhäistä perua rökkiössä, mahdollisesti esim. pelloilta heitettyjä. Koska rinne peltoon päin on varsin jyrkkä, tuntuu se kuitenkin oudolta. Kivikertoja voitiin havaita kaksi; tasossa 3 kiviä oli enää itäprofiilissa. (Tasokartta s. 48) Toista kerrosta kaivettaessa maa muuttui humuksen ja rapakiven sekaiseksi soraksi, jossa oli joukossa nokea ja hiiltä. Tämä kerros oli 20-40 cm:n vahvuinen. Satunnaisia hiilihippuja oli vielä puhtaalta näyttävän rapakivisoran joukossa. Varsinaisen nokimaakerroksen päättymistä oli vaikea havaita, koska rapakiven joukossa esiintyy alueella luontaisesti tummaa kivisilppua, joka saa maan näyttämään värjäytyneeltä. Ruudussa 30 maa-aines oli lisäksi varsin karkeaa, joten se lienee osin päästänyt läpi ainesta ylemmistä kerroksista. Ruudusta ei tullut löytöjä, joten rökkiön funktio ja ajoitus jäivät epäselviksi.

3.2.2. Koekaista 1

Raulan tutkimusalueen keskiosassa olevan rökkiön (ks. 3.2.1.; Raula I, rökkiö 2) länsi- ja itäreunoille avattiin aluksi koordinaatiston mukaiset koeruudut 4 (470/810) ja 5 (470/800). Koeruudussa 5 oli tasossa 2 tiheä kiveys sekä värjäy-

tynyttä maata. Koeruudussa 4 kiviä oli vähemmän, mutta sen lounaiskulman alueella oli tasossa 2 noensekaista humusmaata. Koeruudusta 4 löytyi turpeen poiston jälkeistä pintakerrosta ja kerrosta 1 kaivettaessa 2 pientä tiilenpalaa. Ruudun itäsivustalla oli katajaa kasvava kumpare, joka oli pääosin rapakiveä.

Koeruutua 4 kaivettiin tasoon 3 ja koeruutua 5 tasoon 2. Tämän jälkeen ruudut yhdistettiin niiden väliin avattuun koekaistaan 1. Näin saatiin röykkiön halki kulkeva 11 m:n pituinen koekaista. Kaistan alueella maa laskee etelään. Röykkiön tarkkoja rajoja on maastossa vaikea havaita, koska alueella on paljon kiviä, aina pellon reunoille asti, ja osin kivet lienevät myös pellolta heitettyjä. Kaistan keskeltä pohjoiseen mitattuna pellon raja oli n. 7 m:n päässä. Varsinkin röykkiön etelä- ja länsirajat ovat epäselvät. Selvimmin maan pinnalle erottuu rakenne, joka muodostaa puoliympyrän muotoisen kivikehän kaistan pohjoispuolelle pisteiden 401/803 ja 401/808 välille. Sen säde on suurimmillaan 2,5-3 metriä. Kaistan keskimmaisessa ruudussa on iso maakivi, joka vaikuttaisi oletetun röykkiön keskuskiveltä. Se täytti lähes koko ruudun 470/805. Tästä ruudusta kaivettiin ainoastaan ison kiven itäsivusta; muun osan kaivaminen oli mahdotonta keskellä röykkiötä kasvavan pihlajan vuoksi. (Kuva 3) Kaistan kuvauksessa käytetyissä nimityksissä länsipuoli ja itäpuoli on rajana tämä iso maakivi. Ruutujen tunnuksena on lounaiskulman koordinaatti.

Aluksi kaistan alueelta poistettiin turve ja se vaaittiin. Kiviä oli havaittavissa jo ennen turpeen poistoa sekä vaaitussa tasossa. Turvekerroksen paksuus vaihteli välillä 0-12 cm, ollen pääsääntöisesti ohuempi kaistan eteläreunassa. Turpeen poiston yhteydessä löytyi rautalankaa ja muovia erityisesti suuren kiven itäpuolelta ja sen jälkeen poistetusta irtomaasta runsaasti pähkinänkuoria, jotka selittyvät koekaistan tuntumassa kasvaneilla pähkinäpensailta. Tasossa 1 koko kaistan alueella oli suurehkoja kiviä; erityisesti keskimmaisissa ruuduissa (470/803-807). Ne näyttivät muodostavan osan isoa maakiveä kiertävää kehää. Maa oli vielä suurimmalta osalta humusta. Lähes koko ruudun 470/801 alueella humus oli noensekaista. Tällaisia alueita oli myös kaistan itäpuolella, pohjoisprofiilin vieressä. (Tasokartta s. 46, Kuvat 4-5)

Kerrosta 1 kaivettaessa löydettiin kaksi palaneen luun palaa; toinen kaistan länsi- (470/804) ja toinen itäpäästä (470/809). Lisäksi ruudusta 407/807 löytyi rautalankaa. Tasossa 2 suuria kiviä oli tullut näkyviin lisää. Suurien kivien välissä oli kuitenkin enemmän myös pienempiä kiviä ja kaistan läntisimmissä ruuduissa pikkukiveä oli tiheästi. Kehämäinen rakenne oli kuitenkin edelleen hahmotettavissa. Maa oli koko kaistan alueella tummaa tai tummanharmaata värjätynyttä hiekkaa, jossa oli pieniä värinyansseja, mutta selviä nokimaa-alueita tai värjäymiä ei ollut havaittavissa. Maan kuivuus sekä voimakkaat valon ja varjon vaihtelut vaikeuttivat värierojen havainnointia koko sen ajan kun koekaistaa kaivettiin. (Tasokartta s. 46, Kuvat 6-7)

Kerrosta 2 kaivettaessa ruudusta löytyi 470/809 pala palanutta savea tai tiiltä. Tasossa 3 olivat kivet molemmissa päissä kaistaa harventuneet. Erityisesti kaistan länsipuolella oli kiviä selvästi vähemmän. Kivet olivat länsipuolella myös selvästi pienempiä kuin itäpuolella. Kehämäistä rakennetta ei enää voitu havaita. Tumma, värjätynyt maa oli lähes kokonaan hävinnyt länsipuolelta ja maa oli pääosin ruskeaksi värjätynyttä hiekkaa. Vain päätyruudussa ja ruudun 470/804 alueella oli jäljellä tummanharmaata värjätynyttä hiekkaa. Itäpuolella oli jäljellä jo ylimmistä tasoista lähtien näkyvissä olleet isot kivet sekä jonkin ver-

ran pienempiä kiviä. Ko. puoli oli edelleen lähes kauttaaltaan tummanharmaata värjäytynyttä hiekkaa. Itäpäädyssä oli rapakiveä. (Tasokartta s. 46)

Tasossa 4 kaistan länsipuolella kivet olivat edelleen vähentyneet. Päätyruuduissa (470/800-801) ja satunnaisina läikkinä muualla oli jäljellä ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, muualla esiin tuli puhdas vaalea hiekka. Itäpuolella isot kivet olivat edelleen paikoillaan. Ruuduissa 470/806-807 oli enää pienempiä kiviä. Tummaa maata oli jäljellä pienet läikät koordinaattipisteiden 470/809 ja 470/810 tuntumassa. Kahdessa läntisimmässä ruudussa sekä keskellä olevan ison maakiven vieressä maa oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Muualta tuli esiin vaalea puhdas hiekka. Hiekka oli koko kaistan alueella karkeaa, osin rapakiven sekaista. Itäpäädyssä oli edelleen selvä rapakivikaistale. (Tasokartta s. 46)

Tasossa 5 koekaistan länsipuoli oli vaaleaa tai vaaleanruskeaa karkeaa hiekkaa ja kiviä oli lähinnä ruutujen 470/801-802 alueella. Kivien yhteydessä saattoi havaita hiekassa vähäistä tummempaa sävyä. Kahta tällaista kohtaa kaivettiin syvemmälle ja 5-10 cm:n jälkeen maa muuttui saviseksi. Länsiosaa ei enää piirretty, vaan siitä otettiin pohjavaaaitus. Koekaistan itäpuolella tilanne oli melko samankaltainen kuin tasossa 4. Selkeästi tummaa maata ei enää ollut ja ruskean värjäytyneen hiekan alue oli hieman pienentynyt. Isot kivet olivat edelleen paikallaan, mutta pienempää kiveä oli selvästi harvemmassa. Itäpäädyn rapakivikaistale ei enää ollut selvä, vaan siinä oli ruskeaa hiekkaa seassa. (Tasokartta s. 46, Kuvat 8-9)

5. kerrosta kaivettaessa keskityttiin ruskeaan värjäytyneeseen maahan, jota kaivettiin koeluontoisesti kuopalle parista kohdasta ja todettiin sen muuttuvan puhtaaksi savensekaiseksi hiekaksi tai siltiksi noin 5 cm tason 5 alapuolella. Joitakin isoja kiviä käännettiin ja todettiin niiden alla olevan puhdasta savensekaista hiekkaa tai siltiä. Näin ollen voidaan ajatella, että rökkiötä rakennettaessa on käytetty hyväksi paikalla luontaisesti olleita suuria kiviä. Profiileissa näkyivät samat kerrokset kuin tasokartoissa ts. turpeen ja humuksen alla tummanharmaa kerros, sen alla ruskean värjäytyneen hiekan kerros, ja alinna vaalea puhdas hiekka, ilman havaittavia häiriöitä.

3.3. KAIRAUS

Raulan alueen pellolle ei pääsääntöisesti kaivettu koekuoppia, vaan niiden osalta pyrittiin selvittämään kyntökerroksen vahvuutta ja sen alla mahdollisesti säilyneiden kulttuurikerrosten olemassaoloa kairaamalla. Kapeateräisellä näyttekairalla kairattiin 10 m:n välein pohjois-etelä- ja itä-länsi-suuntaiset peruslinjat (410/800 – 540/800 ja 500/720 – 500/820).

Kyntökerroksen vahvuus vaihteli 6-35 cm, mutta oli enimmäkseen 10 cm:n vaiheilla. Vahvimmillaan se oli kohdassa 520/800, jossa syynä oli kosteikko. Kyntökerroksessa oli muutamissa tapauksissa havaittavissa eri sävyisiä kerroksia; esim. ruudussa 480/800 oli pinnassa 7 cm ruskeaa ja sen alla 5 cm tummempaa humuksen sekaista hiekkaa, 12-16 cm:n syvyydessä ruskeaksi värjäytynyt savi ja tämän alla puhdas savi. Kyntökerros oli hiekkaa tai savea, sen alapuolella alkoi paikoin moreeni. Yleisesti ottaen oli maaperä Raula I:n alueella hiekkaa ja moreenipitoista ja sen pohjoispuolella savea. Kaikkein pohjoisimpien mittauspisteiden kohdalla oli kallio heti ohuen kyntökerroksen alla. Mitään kulttuuri-

maalta vaikuttavaa tai rakenteisiin viittaavia kiveyksiä ei kyntökerroksen alla missään kohtaa havaittu.

3.4. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Raulan alue osoittautui yllättävän vähälöytöiseksi eikä uusia muinaisjäännöksiä ryssänhautoja lukuun ottamatta havaittu. Suurin osa löydöistä oli vaikeasti ajoitettavaa tiiltä ja palanutta savea tai selvästi modernia kuten pullolasi. Esihistorialliseen – lähinnä varhaismetallikautiseen - toimintaan voivat viitata kivilaji-iskos ja mahdollinen kiviesineen katkelma. Niitä on löytöyhteyksiensä perusteella kuitenkin pidettävä muinaisjäännöksiin liittymättöminä hajalöytöinä. Historiallisen ajan toimintoihin voidaan liittää peltoalueen puolelle tehdyistä koeruuduista 3 ja 6 havaitut pelto-ojien paikat, ruudun 14 kyntökerroksesta saadut löydöt ja ruudun 28 todennäköinen aidan paalu sekä ehkä myös koeruudun 29 värjäytyneen maan kuopanne.

Kulttuurikerrokselta vaikuttavaa selvästi värjäytynyttä maata ja nokimaata havaittiin matalalla peltosaarekkeella itäisen peltoalueen vieressä (ruudut 1 ja 22), rökkiöiden yhteydessä tutkimusalueen keski- ja pohjoisosassa (ruutu 30 ja koekaista 1) sekä tutkimusalueen pohjoisosassa olevalla matalalla saarekkeella (ruudut 28 ja 29). Koekaistaa lukuun ottamatta näistä ei tullut löytöjä eikä niitä ole yhdistettävissä sen paremmin esihistorialliseen kuin historialliseenkaan aikaan. Tutkimusalueen länsiosassa lähinnä valtatie 8:n ja Joukahaisentien risteystä olevalla alueella tai tutkimusalueen keskiosan peltoniemekkeellä oli kulttuurivaikutus melko vähäistä tai sitä ei havaittu lainkaan.

Koekaistan 1 kohdalla sijaitsevan rökkiön (Seppälän Raula I, rökkiö 2) funktio on edelleen epävarma, mutta tehdyt havainnot näyttäisivät kuitenkin tukevan sen tulkintaa hautarökkiöksi. Rökkiössä havaittiin reunakehää muistuttava rakenne sekä maan pinnalla että kaivaustasoissa ja kaivaustasoissa värjäytynyt kulttuurimaakerros sekä melko tasakokoinen ja säännöllinen kiveys. Rökkiön vähälöytöisyys - kaksi palaa palanutta luuta - ei välttämättä sulje tätä tulkintaa pois, sillä Untamalan alueella aikaisemmin tutkitut vanhemman rautakauden hautarökkiöt ovat olleet varsin vähälöytöisiä ja löydöt ovat usein keskittyneet haudassa pienelle alalle.

Alue, jolla toisen Raula I:n rökkiöistä (Seppälän Raula I, rökkiö 1) on oletettu sijaitsevan, vaikutti varsin epäselvältä eikä siitä hajallaan olevista kivistä ja koekuopissa havaitusta kulttuurikerroksesta huolimatta voinut hahmottaa minkäänlaista rökkiötä. Koeruudun 30 kohdalla olleen rökkiön (Seppälän Raula II, rökkiö 1) tulkinta on huomattavasti vaikeampi. Kyseessä oli selvästi rökkiö, joka sijaitsi melko korkealla peltoon nähden. Siitä huolimatta päällimmäiset kivet vaikuttivat melko hiljan ehkä pellolta heitetyiltä. Alemmat kivikerrat saattavat kuitenkin olla vanhoja. Rökkiöstä ei löytynyt mitään sen funktiota tai ajoitusta valaisevaa. Muihin Raulan pohjoisosan (Raula II:n) rökkiöihin ei koekai-vaus ulottunut eikä niistä voida tämän tutkimuksen perusteella päätellä mitään.

4. KYLÄ-RAULA

4.1. TUTKIMUSALUE

Kylä-Raulan alueelle on aikaisemmissa inventoinneissa merkitty kaksi muinaisjäännösaluetta, Toukola ja Kylä-Raula, ja sen länsipuolelta on 1934 löytynyt viikinkiaikaisen miekan kahvaosa (KM 9832). Joukahaisentien vieressä sijaitsevalla Toukolan alueella havaitsi Sirkka-Liisa Seppälä inventoinnissa 1992 todennäköisen maan- ja kivensekaisen rökkiön, jonka yhteyteen hän teki myös koekuopan. Siinä oli havaittavissa n. 30 cm:n kulttuurikerros sekä pienistä kivistä ladottua kiveystä. Löytöjä ei kuitenkaan tullut. (Seppälä 1992, 48-49) Kylä-Raulaksi nimetty muinaisjäännös sijaitsee peltosaarekkeella lähellä Valtatie 8:aa. Alueelta mainitaan yksi isoin kivin reunustettu raunio Anna-Liisa Hirviluodon vuoden 1955 inventointikertomuksessa, jossa siitä on myös piirrosluonnos (Hirviluoto 1955, s. 159, mj. 263). Seppälä (1992, 50-51) tarkasti omassa inventoinnissa myös tämän rökkiön ja piti mahdollisena, että alueella on useampia muinaisjäännöksiä. Nyt suoritetun koetutkimuksen tavoitteena oli edelleen selvittää rökkiöiden funktio ja ajoitus sekä kartoittaa alueelta muita mahdollisia muinaisjäännöksiä.

Kylä-Raulan alue sijaitsee 4,8 km Laitilan kirkosta luoteeseen ja 200 m Untamalan kyläkirkosta pohjoiseen, Valtatie 8:n lounaispuolella. Alueella on peltoa ja peltosaarekkeita. Aluetta rajaa kaakkoispuolella Joukahaisentie piennaralueeseen ja luoteessa Kylä-Raulan talon piha-alue. Lounaassa peltoalue päättyy heinikkoiseen rinteeseen, joka nousee kohti Joukahaisentiestä haarautuvaa hiekkatietä. Alueella on 3 peltosaarekettä, joille koetutkimukset keskitettiin. Peltosaarekkeiden rajat on piirretty peruskarttoihin kaavamaisesti eivätkä täysin vastaa maastossa tehtyjä havaintoja. (Yleiskartta s. 43 ja Kuva 14)

Pelto on edelleen viljelyksessä, mutta tutkimushetkellä se oli kesannolla. Pelto-kuvioissa on säilynyt vuoden 1796-1801 isojakokartassa näkyviä muotoja ja ne toistuvat 1880 -luvun venäläisessä topografikartassa. Vanhoista kartoista näkyy myös alueen poikki kirkolta pohjoiseen kulkeva polku. Maastossa havaittavia vanhan maankäytön merkkejä alueella ovat kellarikuoppa keskimmaisessä peltosaarekkeessa sekä tervahaudan pohja alueen lounaisosassa pellon ja tien välisessä rinteessä. Maanomistajan tiedonannon mukaan on läheltä valtatie 8:aa aikanaan erotettu tontti omakotitaloa varten ja siihen liittyviä rajamerkkejä saattaisi olla jäljellä. Niitä ei kuitenkaan havaittu maastossa ja rakentamaton tontti on sittemmin liitetty takaisin kantatilaan.

Läheltä Joukahaisentien ja valtatie 8:n risteystä kohoaa ympäröivästä maastosta selvästi erottuva Toukolan peltosaareke, joka on lounas-koillisen suuntainen moreenikumpare. Saarekkeen keskellä on korkea kumpare, jonka korkeimmalla kohdalla on isohko rapakivi. Sen ympärillä on Seppälä tarkoittama maan ja kiven sekainen, halkaisijaltaan 5 metrin ja 1 m korkea rökkiö. Kumpareen luoteisrinne laskee jyrkästi peltoon. Koillisrinne laskee jyrkästi, päätyen tasanteelle, jonka lounaispuolella on vanhaa peltoaluetta ennen Valtatie 8:n tienojaa. Kaakkoisrinne laskee aluksi jyrkästi, jonka jälkeen peltosaareke muodostaa tasanteen, jonka jälkeen rinne laskee melko jyrkästi Joukahaisentien tienojaan. Koko saarekkeen alueella on isoja maakiviä. Toukolan aluetta on hoidettu Varsinainen-Suomen luonnonsuojeluyhdistyksen perinnemaisemaprojektin toimesta ja sen rinteessä on tähän liittyvä kasvillisuuden seuranta-alue. Saarekkeen alu-

eella kasvaa mäntyä, katajaa ja pihlajaa sekä ketokasvillisuutta. Alueen kasveista mainittakoon mm. matarat, kalliokieli, pölkkyruoho, sikoangervo, tervakko, mansikka, sianpuolukka, vadelma ja koiranputki.

Tutkimusalueen keskivaiheilla on lounas-koillis -suuntainen matala peltosaareke, jota kesantopelto ympäröi joka puolelta. Sen reunoilla on näkyvissä aivan maan pinnassa rapakivikalliota. Saarekkeen lounaispäässä on turvepeittoinen kumpare, joka on halkaisijaltaan noin 5 metriä ja korkeudeltaan n. 50-60 cm. Sen itä- ja eteläpäässä on näkyvissä kiviä, jotka lienevät osin pellosto heitettyjä. Saarekkeen alueella on jonkin verran pienempiä kivikasoja ja maakiviä, mutta muuten maasto on melko tasainen. Saarekkeen koillispäässä on ollut maakellari, josta on jäljellä soikea kivien täyttämä kuoppa. Saarekkeessa kasvaa mm. katajaa, terttuseljaa, maksaruohoa, keltamataraa, koiranputkea, nuokkukohokkia, tervakkoa ja erilaisia heinäkasveja. Koillispäädystä olevan kumpareen kohdalla maa on vahvasti sammaloitunut.

Kolmas peltosaareke on edellisen koillispuolella ja on etelä-pohjois -suuntainen. Sen koillisreuna rajautuu valtatie 8:n tienojaan, kaikilta muilta sivuilta sitä ympäröi kesantopelto. Moreenipohjainen saareke muodostuu kahdesta osasta, joiden väliin jää pieni raivattu alue. Eteläisempi osa laskee reunoiltaan peltoon melko jyrkästi. Kiviä sillä on melko vähän. Sieltä havaittiin ainakin 3 nk. ryssänhautaa: ylempänä yksi yksittäinen ja siitä n. 1 m kaakkoon on 2 peräkäistä, joista eteläisempi on aivan peltosaarekkeen kärjessä. Ryssänhautoja on vaikea havaita kasvillisuuden vuoksi. Pohjoisempi osa saarekkeesta on selvästi kivisempi. Sen luoteisrinne laskee melko jyrkästi peltoon ja siinä on selvä kumpare, muuten korkeuserot ovat melko vähäiset. Hirviluodon havainnoima rökkiö sijaitsee tässä osassa. Se on soikeahko, kooltaan noin 5 m x 6 m, tasalakinen ja koottu vaihtelevan kokoisista kivistä, joiden välissä on tuskin lainkaan maata. Ainakin osa rökkiön pinnalla olevista kivistä lienee pellosto heitettyjä. Saarekkeella on puustoa, lähinnä mäntyä, ja se on kasvanut osin umpeen. Muusta kasvillisuudesta mainittakoon mm. kataja, matarat, kalliokieli, vadelma, iso maksaruoho, mansikka sekä erilaiset putki- ja heinäkasvit.

4.2. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT

Koeruudut 31-34 kaivettiin Toukolan alueelle. Ruutu 31 sijoittui keskellä olevan kumpareen ja oletetun rökkiön koillispuolella olevan rinteän alatasanteelle ja ruutu 32 lähelle kumpareen lakea. Ruutu 33 sijoitettiin lounaisrinteen ylemmälle ja ruutu 34 lounaisrinteen alemmalle terassille. Koeruudut 35 ja 36 olivat peltoalueen keskellä olevalla saarekkeella; ruutu 36 lähellä lounaispäätä tasaisella kohdalla ja ruutu 35 koillispäädystä leikaten turvepeitteisen kumpareen länsireunaa. Koeruudut 37 ja 38 sijaitsivat pohjoisimmalla saarekkeella; ruutu 37 tasanteella lähellä saarekkeen eteläkärkeä ja ruutu 38 oletetun rökkiön reunassa, saarekkeen pohjoispäässä. (Yleiskartta s.43) Koeruutujen kiinnitykset on selvitetty liitteessä 6 ja niiden yksityiskohtaisempi kuvaus on liitteessä 7. Peltoalueet saarekkeiden ympärillä olivat kasvillisuuden peitossa niin, ettei systemaattista pintapoimintaa voitu tehdä. Koeruudusta 38 n. 10 m länteen löytyi kuitenkin pientareelta kivilaji-iskos.

Koeruudussa 31 oli turve- ja humuksensekaisen hiekan kerroksen alla 7 cm:n syvyydellä ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa n. 20 cm vahva kerros, jonka jälkeen alkoivat puhtaan hiekan kerrokset. Lisäksi kerrosta 2 kaivettaessa ja tasossa 3

todettiin itäprofiilin vieressä noen värjäämän hiekan alue. Vaikka ruudussa oli kiviä myös nokimaan kohdalla, ei selvää rakennetta ollut havaittavissa. Löydöt ruudusta olivat vähäiset: pinnasta tuli 2 palaa palanutta savea tai tiiltä ja 2. kerroksesta pala pullolasia. Esihistorialliseen toimintaan ei ole viitteitä.

Koeruutu 32 leikkasi peltosaarekkeen laella ollutta kumpareta. Ruudun kohdalla maa laskee etelään ja länteen. Turve ja humuskerros vaihteli 3-10 cm välillä ollen paksuin kumpareen kohdalla. Sen alla oleva humuksensekainen kerros oli noen värjäämää; selvimmin ruudun eteläosassa. 2. kaivauserroksesta lähtien alkoi vahva nokimaa, joka näkyi selvästi tasossa 3. Nokinen kulttuurimaakerros oli 10-30 cm paksu, ollen vahvimmillaan itäreunassa. Sen alta tuli vielä paikoin ruskean selvästi värjäytyneen hiekan kerros, joka oli erityisen vahva koilliskulman alueella eli kumpareen laen tienoilla. Varsinaisia rakenteita ei voitu havaita vaikka koko ruudun alueella, erityisesti kulttuurimaan yhteydessä oli kiviä. Maa oli pinnasta alkaen vahvasti rapakivensekaista, varsinkin ruudun itäpuolella kumpareen vieressä. Tästä syystä koeruudun seinämät olivat hyvin sortuma-alttiita eikä vahvimman nokimaan kerrosta voinut itäprofiilia piirretäessä siitä havaita. Värjäytyneiden kerrosten alla oli puhdasta hiekkaa tai silttiä. (Kuvat 16-18, Taso- ja profiilikartta s. 49)

Löydöt koeruudussa 32 keskittyivät ylempiin kerroksiin. Ensimmäisestä kerroksesta tuli kymmenkunta palaa palanutta savea tai tiiltä. Kerros 2 oli löydöiltään runsaampi: rautakautista keramiikkaa 88 palaa (112,9 g, KM 33238:3-5) sekä palamattomia lampaan tai vuohen hampaiden paloja ja naudan lannenikama sekä hiiltynyt pähkinänkuori. Kerroksen 2 löydöt tulivat vahvasta nokimaasta ja keramiikanpalat keskittyivät rajatulle alueelle (Tasokartta s. 49, Kuva 15). Keramiikka on karkeatekoista ja koristelematonta, ja se voidaan ajoittaa vain yleisesti rautakautiseksi. Kerroksesta 3 tuli enää yksi keramiikanpala (KM 33238:8). Ruudusta tulleiden löytöjen ja kulttuurimaan perusteella kyseessä on rautakautinen muinaisjäänös, mahdollisesti maan- ja kivensekainen hautaröykkiö.

Koeruudussa 33 oli noin 4 cm:n turvekerroksen alla 13-21 cm:n vahvuinen rapakivensekainen, ruskea värjäytyneen hiekan kerros. Sen alla oli ruudun keskivaiheilla paksuimmillaan 18 cm:n nokimaakerros, jota tuli myös puhtaalta vaikuttaneen rapakivisoran alta. Tasossa 4 nokimaa-alue kulki ruudun poikki, mutta se ei ollut aivan selvärajainen (Tasokartta s. 50, Kuva 19). Lounaisnurkassa ei ollut lainkaan värjäytyneitä kerroksia. Kiviä ruudussa oli varsin vähän. Kulttuurimaan alta tuli karkeudeltaan vaihtelevia hiekkakerroksia. Koeruudusta löytyi pohjoisprofiilin vierestä nokimaasta 2. kerroksesta 2 naudan poskihampaan kappaletta ja 3. kerroksesta kaksi palaa palanutta luuta samoista kohdin. Kulttuurimaata ei voitu löytöjen perusteella ajoittaa, mutta se liittyy samaan rautakautiseen muinaisjäänökseen kuin koeruudun 32 kohdalla oleva röykkiö.

Koeruudussa 34 oli turpeen ja humuksen sekaisen kerrosten alla tummaa värjäytyntä hiekkaa n. 16 cm:n kerros. Tasoon 4 mennessä maa oli muuttunut noensekaiseksi ja tämä kerros oli n. 20 cm:n vahvuinen. Vahvimmillaan se oli länsiprofiilin vieressä. Värjäymien rajat eivät olleet selvät; itäprofiilissa maa oli sekoittunutta. Kulttuurimaan alla oli puhtaan hiekan kerros sekä rapautuvaa kiveä. Ylemmissäkin kerroksissa maa oli rapakivensekaista. Tasossa 5 oli havaittavissa pieni kivikeskittymä, joka mahdollisesti oli luontainen. (Tasokartta s. 51) Löydöt ruudusta olivat vähäiset: 1. kerroksesta pieni muru keramiikkaa ja

retusoitu pii-iskos, joka voi olla tuluspiitä. Kulttuurimaa liittyyneen samaan rauta-kauteen ajoittuvaan kokonaisuuteen kuin koeruudun 32 kohdalla oleva rökkiö ja koeruudun 33 nokimaa-alue.

Koeruutu 35 sijoitettiin leikkaamaan edellä kuvatun turvepiteisen kumpareen länsireunaa. Ruudun alueella maa laskee itään. Siinä oli paksuhkon turvekerroksen alla vallimainen kiveys, joka tasoissa 2 ja 3 myötäili kumpareen reunaa. Ruudun itä- ja länsireunoilla oli kivetöntä aluetta. Kartassa tasossa 2 kiveyksen keskellä näkyvä kivetön alue oli seurausta kaivaustekniikasta, sillä ruutu kaivettiin ja piirrettiin kahdessa osassa ja kartat yhdistettiin puhtaaksi piirrettäessä. Maa oli aluksi humuksensekaista ja selvästi noen värjäämää; tasoon 3 tultaessa se oli hyvin mustaa ja vahvasti noensekaista. (Tasokartat s. 52, Kuvat 20-22) Tasossa 4 kiviä oli satunnaisesti ja nokimaa-alue oli selvästi pienentynyt. Ruudun länsipuolella oli näkyvissä rapakivikalliota. Alemmissä tasoissa nokimaa seuraili kallion reunaa. Profiileista katsottuna noen värjäämä humuksensekainen kerros oli vahvuudeltaan 8-16 cm ja nokimaakerros 4-12 cm:n vahvuinen. Maa oli pinnasta lähtien vahvasti rapakivensekaista ja syvemmälle mentäessä värjäymät tulivat sen takia vaikeammaksi tulkita. Kuten edellä Raulan koeruutujen yhteydessä todettiin, karkea rapakivisora päästää läpi ainesta ylemmistä kerroksista. Lisäksi rapakiven yhteydessä esiintyy tummaa kivisilpua ja ilmeisesti luontaisesti värjäytynyttä maata. (Tasokartta s. 52 ja profiili-luonnokset, liite 7 s. 37)

Turpeen poiston yhteydessä koeruudun 35 pinnasta löytyi palamattomia linnunluita. Löydöt keskittyivät kerrokseen 1 ja 2, joista tuli yhteensä 13 kpl tiilen tai palaneen saveen palaa, kvartsiydin ja 2 pientä kvartsi-iskosta, palamatonta luuta, pala kuonaa ja rautalangasta väännetty rengas. Kerroksesta 5 löydettiin eteläprofiilista kallion vierestä palamattomia ja varsin hyväkuntoisia viljanjyviä 44 cm syvyydestä. Ne eivät säilymisasteen perusteella näyttä olevan kovin vanhoja ja saattavatkin olla eläinten paikalle kuljettamia. Löytöjen ja havaitun rakenteen yhteys jäi epäselväksi, eikä rakennetta näin voida ajoittaa. Myös sen funktio jäi epäselväksi, mutta luontaisesta kiveyksestä ei kuitenkaan ole kysymys.

Koeruutu 36 oli vain muutaman metrin päässä kellarin jäännöksistä, mutta siinä näkyi varsin vähän ihmistoiminnan jälkiä. Parin sentin turvekerroksen alla oli 14 cm:n kerros ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, joka syvemmälle mentäessä muuttui karkeammaksi. Tasossa 2 oli ruudun länsiosassa n. 25x40 cm:n alue, jossa maa oli tummempaa, vähäisesti noensekaista hiekkaa. Tasossa 3 se näkyi enää raitana profiilissa. Alimmaisena oli puhdas rapakivisora ja rapakivikallio. Kiviä oli varsin vähän. Löytöjä saatiin vain 1. kerroksesta: 7 pientä palaa palanutta savea.

Koeruudussa 37 löydöt olivat niinkään vähäiset: 1. kerroksesta 2 pientä palaa palanutta savea eikä selvää yhteyttä ihmistoimintaan tai läheisiin ryssänhautoihin ollut. Turvekerroksen alla oleva 11 cm:n vahvuinen humuksensekainen ruskean hiekan kerros oli lievästi värjäytynyt. Sen alta tuli puhtaan hiekan kerroksia. Kiviä oli vähäisesti eikä erityisiä rakenteita ollut.

Koeruutu 38 oli sijoitettu Anna-Liisa Hirviluodon 1955 dokumentoiman rökkiön reunaan niin, että ruudun eteläosa oli rökkiön oletetun reunan sisäpuolella ja pohjoispää ulkopuolella. Tasoissa 1-3 koko ruudun alueella, erityisesti sen eteläpuolella, olikin isoja kiviä ja niiden välissä pienempää kiveystä melko tiheästi.

Maa oli tummaa ja selvästi värjäytynyttä, ruudun pohjoispuolella aavistuksen vaaleampaa. (Kuva 23) Tasossa 4 kivet keskittyivät ruudun eteläpuoleen ja niiden välissä oli vähän tummaa, värjäytynyttä maata. Pohjoispuolen nyt lähes kivettömällä alueella maa oli sekoittunutta. Tasossa 5 jäljellä oli lähinnä jo pinnasta asti näkyneet isot kivet, ja eteläosassa ja kivien yhteydessä oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Tasossa 6 maa oli puhdasta silttiä. Pohjatasossa käännettyjen suurien kivien alla oli ohut kerros kulttuurimaata. (Tasokartat s. 53) Sekä ruudun alueella että sen ulkopuolella kiveys vaikuttaa tarkoituksellisesti ladotulta. Kyseessä voi olla esihistoriallisen ajan hautaröykkiö. Koska ruudusta ei tullut mitään löytöjä, jäivät röykkiön ajoitus ja funktio kuitenkin edelleen epäselviksi.

4.3. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Kylä-Raulan alueen kaikilla peltosaarekkeilla on merkkejä eriaikaisesta ihmis-toiminnasta. Ainakin yksi kolmesta alueella olevasta röykkiöstä, lähinnä valtatie 8:n ja Joukahaisen tien risteystä sijaitseva, on esihistoriallinen. Ennen havaitsemattomia muinaisjäännöksiä ovat pohjoiselta peltosaarekkeelta paikallistetut nk. ryssänhaudat sekä pellon keskellä olevan saarekkeen röykkiötä muistuttava rakennelma, jonka ajoitus ja funktio jäi epäselväksi.

Lähinnä valtatie 8:n ja Joukahaisen tien risteystä olevalla saarekkeella, nk. Toukolan alueella, sekä löydöt että kulttuurimaahavainnot osoittavat paikalla olevan rautakautisen muinaisjäännöksen ja vahvistavat S-L. Seppälän aikaisemmin tekemät havainnot. Saarekkeessa on ainakin yksi maan- ja kivensekainen todennäköinen hautaröykkiö, mutta laajemman maantasaisen kalmiston tai muiden muinaisjäännostyypin mahdollisuutta ei myöskään voida sulkea pois. Rautakautista tarkemman ajoituksen, alueen luonteen sekä eri koeruu- duista tehtyjen kulttuurimaahavaintojen yhteen kuuluvuuden määrittelemiseksi tulisi olisi alue tutkia yhtenäisellä tasokaivauksella.

Muualta Kylä-Raulan alueelta havaittuja röykkiöitä ei voitu löytöjen perusteella ajoittaa eikä niiden alkuperäinen funktiokaan selvinnyt vaikka kyseessä oli selvästi tarkoituksella ladotuista kivrakennelmista.

5. MYLLYMÄKI – VUORENPÄÄ

5.1. TUTKIMUSALUE

Myllymäki-Vuorenpään roomalaisaikaiseksi ajoitettu kumpukalmisto on merkittävin Untamalan kylän alueen muinaisjäännöksistä. Kalmistossa on suoritettu useita kaivaustutkimuksia 1900-luvun alussa. Vuonna 1912 A.M. Tallgren kartoitti alueelta yli kolmekymmentä kumpua ja tutki niistä kaivauksin seitsemän. Kaivaustutkimuksia tekivät Tallgren vielä vuosina 1919 (2 kumpua) ja 1926 (4 kumpua) sekä Forsblom vuonna 1921 (2 kumpua). Vaikka kummut olivat niukkalöytöisiä osa niistä voitiin todeta haudoiksi ja ajoittaa 100-200 -luvuille jKr. Kummuissa oli sekä poltto- että ruumishautoja. Vainajien jäänteet oli asetettu kummun keskelle kaivettuun kuoppaan tai alkuperäiselle maanpinnalle. Kumpujen rakenteet vaihtelivat ja osa kummuista myös jäi tarkoitukseltaan ja ajoitukseltaan epäselväksi.

Kaivauksien lomassa teki A. Europaeus alueelle kaksi tarkistusmatkaa vuosina 1915 ja 1921, koska kalmisto oli vaarassa osin tuhoutua tienteon ja soranoton yhteydessä. Jälkimmäisellä käynnillään hän täydensi Tallgrenin kartoitusta. Myöhemmin kalmisto on huomioitu inventoinneissa. A-L Hirviluodon 1955 inventoinnin yhteydessä on Kansallismuseon kokoelmiin saatu pajan alueelta löytynyt, oletettavasti kansainvaellusaikainen vyön solki (KM 13883). S-L. Seppälän 1992 tekemän inventoinnin raporttiin liittyy kalmistoalueesta tehty yleiskartta, johon kummut on merkitty. Inventointikertomuksen mukaan Seppälä teki myös joitakin koekuoppia alueen peltoterasseille. (Seppälä 1992, s. 16-19)

Tutkimusalue sijaitsee Untamalan harjun kaakkoispäässä 4 – 4,4 km Laitilan kirkosta luoteeseen ja 250-650 m Untamalan kyläkirkosta kaakkoon. Kalmisto on levittäytynyt harjun laelle ja ylärinteille noin 400 metrin matkalle. Harjun leveys sen kohdalla on 15-80 m. 1900-luvun alussa Myllymäki-Vuorenpään alue on ollut puutonta, paljasta aluetta. Myllymäellä on vielä 1920-luvulla ollut 3-4 tuulimyllyä. Alueella on nähtävissä molemmin puolin harjua soranottokuoppia ja muitakin merkkejä maan liikuttelusta. Viimeistään 1950-luvulla aikaisemman käytön päätyttyä alue kuitenkin alkoi kasvaa umpeen. 1980-luvun alussa Myllymäen aluetta kunnostettiin Maailman Luonnon Säätiön talkoovoimin ja alueelle tehtiin opastettu luonto- ja kulttuuripolku. Polkua on kunnostettu Museoviraston toimesta ja kalmistoalue on ollut yksi Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikön Turun toimipisteen tärkeimmistä hoitokohteista vuodesta 1993 lähtien. Alueella onkin huomattava ja varsin monilajinen keto- ja niittykasvillisuus. Kalmiston alue kuuluu kokonaisuudessaan Natura2000 -varaukseen.

Myllymäen-Vuorenpään kalmistoa on edellisen inventoinnin jälkeen hoidettu kymmenen vuoden ajan ja sieltä on poistettu runsaasti etenkin tiheänä kasvanutta katajapensaikkaa. Niinpä alueella oli koekaivauksen yhteydessä mahdollista tehdä tarkempia havaintoja kalmiston rakenteista ja 1900-luvun alussa havaittujen kumpujen säilyneisyydestä. Nyt tehdyt havainnot aikaisemmin kartoitetuista kummuista (a-y, x₂, y₂ ja I-X) on esitetty taulukossa s. 25-26. Lisäksi havaittiin alueella ennestään kartoittamattomia mahdollisia hautakumpuja etenkin Myllymäen luoteispäässä entisen Elsilän tilan maalla sekä Vuorenpään alueella ja harjun kaakkoisimmassa päässä Vuorenmäen pystykiviä vastapäätä tien varressa. Havainnoista ei tehty tarkempaa kartoitusta mutta koekuopat sivasivat osaa näistä (ks. koeruudut 41-43 ja 50).

Kumpu	Kaivaus	Tallgren 1912	Seppälä 1992 (yleiskartta)	Omat havainnot 2002
a	Tallgren 1912	Halkaisijaltaan 4 x 5 m, kork. 50 cm, keskellä vajoama	Merkitty kartalle merkillä "Tutkittu ja entistetty"	Hyvin säilynyt ennallistettuna, merkitty 1980 -luvulla tehdyn luontopolun kyltillä
b	Tallgren 1912	Halkaisijaltaan 4,25 x 2,4 m, kork. 40 cm, ei vajoamaa	Ei merkintää	Ei säilynyt merkkiäkään
c	-	Selvä, ehyt kumpu, 5x 5 m, n. 30-40 cm korkea ei notkolla	Merkitty kartalle täysin koskemattomana säilyneeksi	Edelleen ehjä
d	-	Epäselvä, pahasti vajonnut kivinen kumpu (?), noin 5x5 m	Ei merkintää	Tuhoutunut, mahd. hieman jäänteitä hiekkakuopan reunalla pienellä kielekkeellä
e	-	Suuri kumpu, n 7 m läpimitaltaan, 40 cm korkea. Kummun E-osa on tullut hävitetyksi siinä olevan myllyn rakentamisessa	Merkitty kartalle säilyneeksi, vain luoteisreunalta pieni osa tuhoutunut hiekanotossa	Säilynyt T:n mainitsemassa kunnossa, S:n kartalla merkitty liian pieneksi ja myllynraunion SE-puolelle, kun todellisuudessa ulottunee myös sen S-puolelle.
f	Forsblom 1922	Kumpu, 6x4 m, n. 30 cm korkea, kivinen, siinä kaksi laskeumaa	Ei merkintää	Ei mitään jäljellä, sijainnut pajan kohdalla
g	-	Kumpu, 6,40x6 m, n. 20 cm korkea, osaksi yli kulkevan polun rikkoma	Ei merkintää	Ei mitään jäljellä, sijainnut pajan kohdalla
h	-	Kumpu, 4,20 x 3,40 m, n. 20 cm korkea, keskeltä hiukan vajonnut	Ei merkintää	Ei mitään jäljellä, sijainnut pajan kohdalla
i	Tallgren 1919	Kumpu, 6 x 5,80 m, n. 30 cm korkea, kivinen, keskeltä hiukan vajonnut	Merkitty puoliksi hiekkakuopan reunalle merkillä "Tutkittu ja entistetty"	Osittain säilynyt ennallistettuna hiekkakuopan reunalla, ks. myös kumpu r
j	Tallgren 1912	Halkaisijaltaan 7 x 6,5 m, kork. 20-50 cm, keskellä syvä vajoama	Merkitty kartalle merkillä "Tutkittu, ei entistetty"	Säilynyt ennallistettuna hyvin
k	-	Kumpu (?), epäselvä, kokonaan pilaantunut myllyä rakennettaessa	Merkitty osittain säilyneeksi, osittain myllyn pohjan alle	Säilynyt ilmeisesti Tallgrenin kuvaamassa tilassa, ei ehkä ihan kokonaan tuhoutunut
l	-	Kumpu (?), epäselvä, hyvin kivinen, korkeahko	Merkitty kokonaan säilyneeksi	Säilynyt ilmeisesti Tallgrenin kuvaamassa tilassa
m	-	Kumpu (?), epäselvä, myllyä tehtäessä aivan pilaantunut	Ei merkintää	Säilynyt ilmeisesti Tallgrenin kuvaamassa tilassa, ei ehkä ihan kokonaan tuhoutunut
n	Forsblom 1922	Kumpu, 4x4 m, n. 50 cm korkea, ei notkolla, osaksi hävitetty hietaa vedettäessä tai tietä tehtäessä	Merkitty kartalle hiekkakuopan kohdalle merkillä "Tutkittu, ei entistetty"	Hiekkakuopan kohdalla ei mitään jäljellä, mutta sen ja peltotien välillä on maastonmuotoja, jotka voivat liittyä tähän kumpuun
o	Tallgren 1912	Tiedot puuttuu, kaivauksen karttaluonnoksen mukaan halkaisijaltaan 5 m	Pieni osa merkitty säilyneeksi	Ei säilynyt merkkiäkään
p	-	Kumpu (?), hyvin epävarma	Ei merkintää	Mahd. kokonaan hävinnyt, mutta kummun m NW-puolella tieleikkauksen reunalla maastonmuotoja, jotka voivat liittyä tähän
q	-	Kumpu, 9x 6,50 m, korkeus epävarma, koska se on tien runtelema	Ei merkintää	Ei säilynyt merkkiäkään
r	-	Kumpu, 5x5 m, n. 10 cm korkea	Pieni osa merkitty kartalle säilyneeksi	Lähes kok. tuhoutunut tutkimatta. Portaiden S-puolella

			si, muuten lähes kokonaan hiekanoton tuhoamaksi	on leikkauksen reunassa pitkällä matkalla kiveystä ja kulttuurimaata, jotka liittynevät röykkiöihin r, i ja u
s	Tallgren 1919	Kumpu, 6,50x6 m, vain W-reuna selvä, muuten maan tasalla	Ei merkintää	Ei mitään jäljellä, sijainnut pajan kohdalla
t	-	Kumpu (?), 5,50 x 5 m, tien pahasti runtelema	Ei merkintää	Lähes kok. tuhoutunut tutkimatta. Tienleikkauksen ja hiekkakuopan kulmassa mahd. jäänteitä röykkiöistä
u	-	Kumpu, 6,50 x 6,40 m, aivan matala	Pieni osa merkitty säilyneeksi, muuten lähes kokonaan hikanoton tuhoamaksi	Osittain tuhoutunut tutkimatta. Portaiden S-puolella hiekkakuopan reunassa kiveystä ja kulttuurimaata ilmeisesti röykkiöistä r, i ja u
v	Tallgren 1926	Kuvaus: "Kumpu, 6x6 m, n. 30 cm korkea, kivinen, kasvaa katajaa" ei mahd. liity tähän vaan johonkin kalmiston NW -osan kumupuun	Merkitty kartalle merkillä "Tutkittu ja entistetty"	Säilynyt ennallistettuna
x	Tallgren 1926 tutkittu kummun x, mutta tarkoittanee kumpua x ₂	Kumpu, 5x5 m, aivan aidan alla	Merkitty kartalle merkillä "Tuhoutunut"	Ei T:n 1926 tutkima x vaan ilmeisesti yksi (karttoihin merkitty) kalmiston NW-osan kummuista, jotka ainakin osittain säilyneet
y	Tallgren 1926 tutkittu kummun y, mutta tarkoittanee kumpua y ₂ , y 2002 osittain tutkittu	Kumpu, 5x5 m, aivan aidan alla	Merkitty kartalle merkillä "Tuhoutunut"	Ei T:n 1926 tutkima y vaan ilmeisesti yksi (karttoihin merkitty) kalmiston NW-osan kummuista, jotka ainakin osittain säilyneet
x ₂	Tallgren 1926 (?)	-	Merkitty "Tutkittu, ei entistetty"	Ei säilynyt merkkiäkään
y ₂	Tallgren 1926 (?)	-	Merkitty "Tutkittu, ei entistetty"	Ei säilynyt merkkiäkään
I	Tallgren 1912	Kumpu, 4,7x 4 m, n. 25 cm korkea	Merkitty hiekkakuopan kohdalle "Tutkittu, ei entistetty"	Ei säilynyt merkkiäkään
II	Tallgren 1912	Kumpu, 4,5x 4 m, n. 25 cm korkea	Merkitty "Tutkittu, ei entistetty"	Ei säilynyt merkkiäkään
III	Tallgren 1912	Kumpu, 4x 5 m, n. 40 cm korkea	Merkitty "Tutkittu, ei entistetty"	Säilynyt ennallistettuna
IV	-	Kumpu (?), 2,50x2 m, ehkä ojan luonnissa syntynyt	Ei merkintää	Ei liene säilynyt, on sijainnut nykyisellä omakotitontilla
V	-	Kumpu, n. 4x3 m, n. 40 cm korkea, notkolla, erittäin kaunis ja selvä	Ei merkintää	Ei liene säilynyt, on sijainnut nykyisellä omakotitontilla
VI	-	Kumpu, n. 4x4 m, n. 30 cm korkea, aivan kivinen	Ei merkintää	Ei säilynyt, on sijainnut nykyisen tien tai omakotitontin kohdalla
VII	-	Kumpu (?), jonkun verran epäselvä, aivan kivinen, aidan alla	Merkitty kartalle kokonaan säilyneeksi	Säilynyt ilmeisesti Tallgrenin kuvaamassa tilassa
VIII	-	Kumpu, 12x11 m, aivan kivinen, ehkä 2 kumpua yhdessä	Merkitty kartalle kokonaan säilyneeksi	Säilynyt ilmeisesti melko hyvin, keskellä kuoppa, joka lienee ollut siinä vuosia, ei voi erottaa kahta kumpua
IX	-	Kumpu (?), 7x6 m, aivan kivinen, jonkun verran epäselvä	Merkitty kartalle kokonaan säilyneeksi	Alueella laaja maantasainen kiveys, josta ei yksittäistä kumpua voi erottaa
X	Tallgren 1926	-	Merkitty "Tutkittu, ei entistetty"	Säilynyt ennallistettuna hyvin

5.2. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT

Myllymäen-Vuorenpään kalmiston alueelle tehtiin yhteensä 10 koeruutua, jotka kiinnitettiin pääsääntöisesti läheisiin rakennuksiin sekä alueella kulkevan luontopolun opaskyltteihin (liite 6). Ruutujen paikat valittiin erityisin tutkimuksellisin perustein. (Yleiskartat s. 44-45)

Koeruutu 41 avattiin n. 40 metrin päähän Arkeologiakeskuksesta kaakkoon, Myllymäen harjun luoteispuoleiselle alueelle, joka on selvästi Myllymäki-Vuorenpään kalmistoalueen ulkopuolella, ja josta ei ole havaintoja muinaisjäännöksistä. Koska ruudun kohdalla on kuitenkin halkaisijaltaan n. 5 m:n matala kumpare, pyrittiin selvittämään onko alueella mahdollisesti kalmistoon liittyviä tai muita muinaisjäännöksiä. Ruudun etelä- ja kaakkoispuolella on merkkejä soranotosta ja siihen liittynee myös ruudun lähellä oleva kivikasa. Ruudun luoteispäässä on iso maakivi. Ruudun kohdalla maa laskee hyvin loivasti itään. Paikalla on ketokasvillisuutta, mm. tervakkoa ja pölkkyruohoa. Noin 20 m koeruudusta luoteeseen on näkyvissä suurista kivenlohkareista tehty pienehkön rakennuksen perusta. (Kuva 24)

Koeruudussa 41 havaittiin yhteensä 15 cm:n paksun turpeen ja humuksen alla tummanharmaata, noen värjäämää hiekkaa, joka selvimmin näkyi tasossa 3. Likamaa ulottui lounaisnurkassa vain 7 cm:n syvyyteen, mutta pohjoisprofiilissa 25-30 cm:iin. Pohjois- ja itäprofiileissa näkyi myös hiiltä. Tasossa 3 ruudun poikki kulki sekoittuneen hiekan alue, jonka yhteydessä oli muutamia isompia kiviä. Tasossa 4 noen värjäämää hiekkaa oli enää pohjoisprofiilin vieressä ja lähellä kaakkoiskulmaa. Rajat olivat varsin selvät. Luoteiskulmassa oli syvä, jonkin eläimen kaivama kolo. Tasossa 5 maa oli jo muuttunut puhtaaksi. Kiviä oli kaikissa tasoissa, mutta ne eivät muodostaneet selviä rakenteita. (Tasokartat s. 54) Löydöt keskittyivät pintakerroksesta 2. kerrokseen. Löytöinä saatiin pieniä paloja lasia, 119,2 g tiiltä tai palanutta savea, joista yksi pala on kuonaantunut sekä pieni raudanpala ja rautakaudentyypin keramiikan pala. 3. ja 4. kerroksesta löydettiin enää kymmenkunta palaa tiiltä tai palanutta savea, joista osa oli tulen vaikutuksesta tummuneita, sekä yksi mahdollinen savitiiviteen pala. Löydöt viittaavat koeruudun ympäristössä olleeseen pitkäaikaiseen ihmistoimintaa, mutta säilyneeseen muinaisjäännösrakenteeseen ne eivät liittyne.

Koeruutu 42 avattiin kohtaan, jossa on halkaisijaltaan noin 4 metrin kumpare. Sen länsireuna on kaivettu pois tienteon tai soranoton yhteydessä. Kumpare sijaitsee Myllymäen harjun ja kalmistoalueen luoteispäässä, n. 70 m Arkeologiakeskuksesta kaakkoon ja n. 5 m Untamontiestä koilliseen. Sen kaakkoispuolella on halkaisijaltaan n. 2 metrin kuoppa, joka lienee vanha sähkötolpan paikka. Kumpareen kohta on heinittynyt. (Kuva 25) S-L Seppälän (1992, s. 19) laatimaan karttaan, kumpareen kohdalle on merkitty mahdollinen tutkimaton ja tuhoutunut hautakumpu y. Se vastaa ulkoisesti melko hyvin Tallgrenin vuoden 1912 kartoituksessa kuvaamaa kumpua y, mutta kyseessä ei selvästikään ole Tallgrenin vuonna 1926 tutkima kumpu y. Kumpare vaikutti ennen tutkimusta vain osittain tuhoutuneelta ja tarkoituksena olikin selvittää oliko kyseessä hauta ja tässä tapauksessa sen tuhoutumisen laajuus.

Koeruudussa 42 oli ohuen turpeen poiston jälkeen humusta ja muutamia kiviä ruudun länsi- ja keskiosassa. Pintakerroksesta ja 1. kerroksesta löydettiin lähinnä historiallisen ajan toimintaan viittaavia löytöjä: useita paloja vihreää pullolasia, lähes 200 g tiiltä tai palanutta savea, rautahaka, fajanssia, vihreällä lasitteella varustettua punasavikeramiikkaa, hevosenkenkänaula, pii-iskos, palaneen luun pala ja eläimen hampaan katkelma. Tasoon 2 tultaessa, noin 10 cm:n syvyydessä maanpinnasta oli ruudussa näkyvissä tiheä, säännöllinen kiveys. Se harveni kohti ruudun luoteiskulmaa ja sen korkein kohta oli kaakkoiskulmassa. Kivien välissä oli varsin vähän maata. Se oli tummaa värjätynyttä humuksensekaista hiekkaa. (Tasokartta s. 55, Kuva 32) Kerrosta 2 kaivettaessa maa oli hyvin mustaa ja nokista. Toista kerrosta kaivettaessa löydettiin vielä vihreää pullolasia, joka edellisistä kerroksista löytyneen lasin kanssa, kuuluneen yhteen ruudun länsireunaan rikkoutuneeseen pulloon. Lisäksi löydettiin 8 pientä palaa karkeatekoista keramiikkaa ja joitakin paloja palanutta savea.

Tasossa 3 oli näkyvissä toinen kivikerta, joka oli yhtenäinen koko ruudun alueella. Kiveys oli aavistuksen verran harvempi, mutta maata kivien välissä oli edelleen vähän. Maa oli tummaa noensekaista hiekkaa. Tasossa 4 kiveys oli selvästi harventunut. Ruudun itäpäässä oli jo näkyvissä puhdasta hiekkaa. Ruudun keskiosan läpi kulki vyöhyke mustaa nokimaata ja tummanharmaata noen värjäämää maata oli luoteisnurkassa ja kivien välissä. Länsiprofiiliin viereissä oli tummanruskeaa värjätynyttä karkeaa hiekkaa. Tasoissa 5, 6 ja 7 kiviä oli enää vähän, puhtaan hiekan alue laajeni eikä selvää nokimaata ollut. Ruudussa oli kuitenkin havaittavissa syvän tummanruskea värjäymä. (Tasokartta s. 55, Kuva 33). Kolmas kerros oli varsin vähälöytöinen: vain pala keramiikkaa ja pari palaa palanutta savea, 4. kerroksesta löytöjä ei tullut lainkaan. Kahdesta seuraavasta kerroksesta löydettiin joitakin paloja keramiikkaa ja palanutta savea, mutta 6. kerroksesta saatiin myös pieni pronssisen neulan katkelma, johon oli tarttuneena todennäköisesti tekstiiliä (KM 33239:23).

Kerrosta 7 kaivettaessa tulivat esiin jäänteet hautauksesta eli hyvin haurasta palamatonta luuta sekä tummaa maatonutta orgaanista ainetta, joka on mahdollisesti puuta. Kerroksesta 7 tuli lisäksi edelleen vähän keramiikkaa ja palanutta savea sekä pala palanutta luuta. Pohjoisprofiiliin rajautuen oli tasossa 8 mustan nokimaan värjäymä, josta em. orgaaniset jäänteet löytyivät. Pitkin värjäymän länsireunaa kulki noin 40 cm:n matkalla noin 2,5 cm leveä orgaaninen jäännös, joka jatkui pohjoisprofiiliin. Mahdollisesti kyseessä oli arkun reuna tai muu puuesine. Suurimmat luujäänteet olivat värjäymän keskellä. (Kuva 34) Kerrosta 8 kaivettaessa näkyviin tuli lisää luuta ja em. orgaanista ainetta sekä löytyi pronssinen lintuneula (KM 33239:30). Värjäymä ei tasossa 9 ollut enää selvän nokista, vaan väriltään syvän ruskeaa. (Tasokartta s. 55 ja yksityiskohtakartta s. 56, Kuva 35). Värjäymä kaivettiin kuopalle ja puhdas sora tuli näkyviin 3-16 cm:n kaivamisen jälkeen.

Ruudun reunat olivat tässä vaiheessa jo osin sortuneet, joten profiilia ei voitu piirtää. Pohjoisprofiilissa voitiin kuitenkin vielä hyvin havaita kaksi kivikertaa, joista alemman alapinta oli n. 40 cm:n syvyydellä maanpinnasta. Profiilissa näkyi myös muuta kulttuurimaata tummempia nokiraitoja; erityisen selvä raita oli 44-45 cm syvyydessä. Humuksensekainen maa mukaan luettuna oli värjätynyneen kulttuurimaan vahvuus pohjoisprofiiliin keskeltä mitattuna 75 cm. (Kuva 36)

Löydetty keramiikka on karkeatekoista ja koristeetonta, ja palat ovat pääosin varsin pieniä. Lintuneula antaa kuitenkin hautaukselle selvän ajoituksen kansainvaellusaikaan. Se edustaa lintuneulojen vanhempaa tyyppiä, joissa on yksinkertainen vesilintua muistuttava kuvio ja ne ajoittuvat n. 450-550 jKr., lähinnä 400-luvun loppupuolelle. Varsin merkittäviä ovat myös hautakerroksista löydetyt ajanjaksolla harvinaista ruumishautausta indikoivat orgaaniset jäänteet.

Koeruutu 43 sijoitettiin röykkiöiden n ja x väliselle alueelle, joka sijaitsee vanhan peltotien ja Untamontien välissä, noin 90 m Arkeologiakeskuksesta kaakkoon. Ruudusta Untamontielle on n. 6 m ja peltotielle n. 1 m. Paikalla on hyvin matala kumpare, jonka halkaisija on noin 5 m. Ruutu sijoitettiin sen keskelle. Kumpareen kohdalla maapohja on varsin sammaleinen ja paikalla kasvaa mm. katajaa, tervakkoa ja suolaheinää. (Kuva 26) Paikalle ei ole aikaisemmissa tutkimuksissa merkitty muinaisjäännöstä, joten tarkoitus oli selvittää olisiko kyseessä mahdollisesti hautakumpu.

Koeruudussa 43 oli turpeen- ja pintamaan poiston jälkeen näkyvissä yksittäisiä nyrkinkokoisia kiviä. Tasossa 2 niistä muodostui ruudun kaakkoiskulmassa selvä kehämäinen kiveys, jonka halkaisija oli noin 60 cm. Maa oli tummaa ja värjäytynyttä humuksensekaista hiekkaa. Kivet puhdistettiin paremmin näkyviin ja tasossa 2b suuremman kivikehän sisällä oli hahmotettavissa pienemmistä kivistä muodostuva kehä. Maa oli tummaa värjäytynyttä hiekkaa. (Tasokartta s. 57, Kuva 37) Pintakerroksen ja 1. kerroksen löydöt eivät vielä antaneet suoraa viittausta kumpareen funktioon: kaksi taottua naulaa, pieni raudan pala ja vähän palanutta savea. Toisesta kerroksesta löytyi lasimassahelmi, pronssiesineen - mahdollisesti kaarisoljen - katkelma ja kaksi rautaesineen katkelmaa (KM 33239:35-37). Ne yhdessä kivikehän kanssa viittaavat vahvasti siihen, että kyse on rautakautisesta haudasta. Lisäksi löydettiin pari pientä palaa palanutta savea ja palanutta luuta. Löytöjä tuli sekä kivikehän sisältä että sen ulkopuolelta. Hauta vaikutti hyvin säilyneeltä. Koska sen kaivaminen kokonaisuutena olisi Untamalan kalmiston tutkimuksen kannalta antoisaa, eikä siihen koekaivauksen puitteissa ollut edellytyksiä, ei sen kaivamista jatkettu edemmäs.

Koeruutu 44 sijaitsi Untamontien vieressä, n. 1,5 metriä tieojasta, loivasti länteen tielle päin laskevassa, katajaa ja ketokasvillisuutta, mm. keltamoaa, suolaheinää ja tervakkoa, kasvavassa rinteessä. Ruudun kohdalla tien toisella puolella on suuri kuivurirakennus. (Kuvat 27 ja 40) Alue on röykkiöiden a, b ja o keskellä, jotka kaikki ovat kaivauksessa todettu haudoiksi. Kaksi viimeksi mainittua röykkiötä ovat jääneet tien alle. Kaivauksen yhteydessä niiden välistä tehtiin havaintoja kulttuurimaasta. Tarkoitus oli selvittää, onko paikalla esimerkiksi maan pinnalle merkitsemättömiä hautauksia tai asuinpaikkajäänteitä.

Koeruudussa 44 oli turpeen ja paksuhkon humuskerroksen alla tummaksi värjäytynyttä hiekkaa, joka aluksi oli humuksensekaista ja syvemmillä paikoin nonen- ja hiilensekaista. Tämä kulttuurimaakerros oli n. 15 cm:n vahvuinen. Ruutua kaivettaessa kaatosade vaikeutti suuresti mahdollisten selvärajaisten värjäymien havainnointia. Kiviä oli jonkin verran, mutta ei selviä rakenteita. Pintakerroksesta löydettiin vain yksi taottu naula ja palanutta savea (18,9 g). Kerroksesta 1 löydettiin pari palaa palanutta savea, rautaesineen katkelmia, pieni pala lasia sekä lähes 300 g savi- ja rautakuonaa. Löytöjä tuli vielä 2. kerroksesta: vähän palanutta savea ja joitakin paloja savi- ja rautakuonaa. Löydöt liittyvät pääosin kulttuurimaahan. Varmasti esihistorialliseksi ajoitettavia löytöjä ei ole, ja ainakin

osa niistä voi liittyä toimintaan esim. läheisen pajan ja tuulimyllyjen ympäristössä historiallisella ajalla. Merkille pantavaa kuitenkin on, että alueelta on löytynyt kuonaa jo vuoden 1912 kaivauksissa eli ennen pajan rakentamista nykyiselle paikalleen.

A. Europaeus mainitsee raportissaan 1921 harjun koillisrinteellä, kummun e ja sen kohdalla olevan myllyn itäpuolella ”pienen pyramidimaisen pystykiven”, joka on mahdollinen bautakivi. **Koeruutu 45** avattiin loivasti koilliseen viettävään alarinteeseen kohtaan, jossa oli ainoa kuvausta vastaava kivi. Ruutu sijoitettiin siten, että kivi jäi ruudun länsireunaan, osittain ruudun puolelle. Ruudun kohta sijaitsee Myllymäen harjun keskiosassa, noin 3 m sen koillisreunassa kulkevan vanhan peltotien länsipuolella ja noin 20 m harjun vieressä olevasta pajarakennuksesta pohjoiseen. Paikalla kasvaa suuria katajia sekä ketokasvillisuutta mm. tervakkoa, kalliokioloa, ahomansikkaa, suolaheinää sekä kalmistoalueella vastikään havaittu laukkaneilikka. (Kuvat 28 ja 41)

Ruudussa 45 ei ollut kulttuurikerroksia tai erityisiä värjäymiä. Turvekerroksen ja paksuhkon humuskerroksen alta alkoivat puhtaan hiekan kerrokset. Kivi oli korkeudeltaan vain n. 30 cm eikä jatkunut merkittävästi maanpinnan alle. Kaikki ruudun löydöt tulivat pintakerroksista ja viittaavat historiallisen ajan toimintaan. Näitä ovat toistakymmentä paksun pullolasin palaa, yksi taottu naula, suuri pala kivisavikeramiikkaa ja 4 palaa palanutta savea.

Europaeus havaitsi tutkimustensa yhteydessä niinikään rinteiden suuntaisista ja poikittaisista kiviriveistä harjun kaakkoisosassa kumpujen v, u ja j kohdalla. **Koeruudun 46** avulla pyrittiin selvittämään, voidaanko näitä kivirivejä enää havaita. Kysymyksen teki jo lähtökohtaisesti vaikeaksi se, että alueella on koilliseen laskevassa rinteessä erilaisia kuopanteita ja muita merkkejä huomattavasta maan liikuttelusta. Koeruutu sijaitsi Myllymäen harjun eteläosassa harjun laella v ja j kumpujen välisellä alueella, n. 40 m harjun vieressä olevasta entisestä pajarakennuksesta kaakkoon. Paikalla kasvaa kuivan kedon kasvillisuutta.

Koeruudussa 46 oli heti turpeen alla havaittavissa kiviä lähes koko ruudun alueella, näin oli kaikissa kaivaustasoissa. Pääosa kivistä oli kuitenkin hyvin pinnassa eikä mitään selviä rakenteita ollut. Isoimmat kivet olivat puhtaan soran päällä. Turpeen ja humuksen alla ollut humuksensekaisen hiekan kerros oli melko tumma, mutta ei vaikuttanut varsinaiselta kulttuurikerrokselta. Ainoa selvä värjäymä näkyi tasossa 3, jolloin ruudun kaakkoisnurkassa oli pieni läikkä tummaa noensekaista hiekkaa, muun ruudun ollessa jo puhdasta soraa. (Tasokartat s. 58) Ruutu oli varsin vähälöytöinen: pintakerroksesta löydettiin kolme taottua naulaa, joista yksi on hevosenkenkänaula.

Ruutu 47 sijaitsi rinteessä Myllymäen harjun keskiosassa, vanhan peltotien länsipuolella, n. 17 m harjun vieressä olevasta entisestä pajarakennuksesta koilliseen ja 17,6 m ruudusta 45 kaakkoon. Ruudun kohdalla rinne laskee loivasti koilliseen. (Kuva 29). Rinnealue on poikkeuksellisen vahvasti heinittynyt ja kalmistoalueen hoidon yhteydessä sitä on yritetty köyhdyttää. Kyseisen kaltainen kasvillisuusanomalia viittaa maan korkeaan typpipitoisuuteen ja koeruudun avulla haluttiin tutkia, onko paikalla kulttuurikerroksia viitaten esim. asuinpaikkaan.

Ruudussa 47 turpeen ja paksuhkon humuskerroksen alta tuli n. 20 cm:n kerros ruskeaa selvästi värjäytynyttä hiekkaa ja sen alta puhdas sora. Tasossa 2 oli näkyvissä kymmenkunta suurempaa kiveä, jotka eivät muodostaneet tunnistettavaa rakennetta. Löytöjä tuli runsaasti alkaen heti pinnasta ja jatkuen kerrokseen 3: sekä teollisia että sepän takomia nauvoja yht. 75 kpl sekä 4 muuta rautaesineen katkelmaa, joitakin paloja posliinia, fajanssia ja punasavikeramiikkaa, pullolasia, muutama nahanpala, vähän palanutta ja palamatonta luuta sekä yhteensä 213,5 g tiiltä tai palanutta savea. Kerroksista 4 ja 5 tuli enää 3 palaa palanutta savea. Löytöjen perusteella on aiheellista olettaa, että heinittyneelle alueelle on historiallisella ajalla kasattu läheisten tuulimyllyjen purkujätettä tai muuta romua, jota edelleen on harjun alueella monin paikoin.

Ruutu 48 sijaitsi lähellä Vuorenpään harjun korkeinta kohtaa melko jyrkästi itään laskevassa rinteessä, Myllymäen ja Vuorenpään harjujen välissä olevasta varastorakennuksesta n. 65 m. kaakkoon. Se sivusi suurta maakiveä, jonka päällä on rautapultilla merkitty valtakunnallinen korkeuskiintopiste Untamala 73M7304. Ympäristössä kasvaa mm. katajaa, pihlajaa, taikinamarjaa, valko- ja keltamataraa sekä mansikkaa; maapohja on melko sammaloitunut. Rinteessä ruudun alapuolella kasvillisuus on enemmän heinävaltaista. Kiven ympärillä sijaitsee muita isohkoja kiviä ja tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, voisiko kysymyksessä olla silmäkivellinen rökkiö.

Koeruudussa 48 oli paksuhkon turve- ja humuskerroksen alla 6 cm:n kerros ruskeaa soransekaista värjäytynyttä hiekkaa. Tasossa 2 se oli ruudun luoteiskulmassa noensekaista. Tämän kerroksen alla oli karkeudeltaan vaihtelevia puhtaan tai luontaisesti punaruskean hiekan kerroksia. Löytöjä tuli vain pintakerroksista ja ne olivat moderneja tai ajoitukseltaan epämääräisiä: pullolasin paloja, muovia, naulan katkelma, panos, 3,4 g tiiltä tai palanutta savea sekä 9 pientä kvartsi-iskosta. Mitään suoria viitteitä oletetusta haudasta ei saatu.

Myös **ruutu 49** sijaitsi Vuorenpään harjun eteläosassa, saman itään laskevan rinteiden alaterassille kuin ruutu 48, Myllymäen ja Vuorenpään harjujen välissä olevasta varastorakennuksesta n. 80 m itäkaakkoon. Ruutu 49 sijoitettiin kohtaan, jossa rinne laskee hyvin loivasti muodostaen tasanteen ennen jyrkkää laskua kohti pellon reunaa. Paikalla kasvaa iso pihlaja, katajaa ja taikinamarjaa sekä rehevää ketokasvillisuutta: mm. kalliokielloa, oravanmarjaa, tädykettä, hii-renvirnaa, mansikkaa, kissankelloa ja erilaisia heinäkasveja. (Kuva 30) Tasanne soveltuu asuinpaikan tai muinaispellon sijaintipaikaksi.

Koeruudussa 49 turve- ja humuskerroksen alla oli kerros ruskeaa hiekkaa, joka lienee luonnollinen rikastumiskerros. Sen alla oli vaaleaa puhdasta hiekkaa. Varsinkin ylemmissä tasoissa oli paljon luontaista pikkukiveä. Ruudun ainoat löydöt olivat kaksi pientä palaa tiiltä tai palanutta savea. Viitteitä muinaisjään-nöksestä ei ollut.

Koeruutu 50 sijaitsi aivan harjun kapeimmassa eteläpäässä Untamontien ja pellon välisellä alueella. Ruudun lounaisreunasta oli Untamontiehen matkaa n. 1,5 metriä. Harjun laki on tien vieressä melko tasainen, minkä jälkeen rinne laskee jyrkästi kohti peltoa. (Kuva 31) Alue oli vastikään niitetty, mutta sillä kasvaa ainakin pihlajaa, taikinamarjaa, katajaa, vadelmaa, mataraa, tervakkoa, kalliokielloa ja erilaisia heinäkasveja. Alueelle ei ole aiemmin merkitty muinaisjään-nöksiä, mutta sillä on kolme muodoltaan epämääräistä kiveystä, jotka saattavat

olla osittain tuhoutuneita rökkiöitä. Koeruutu sijoitettiin niistä keskimmäisen keskelle.

Noin 6 cm:n turvekerroksen alta alkoi keskimäärin 40 cm paksu humuksensenkaisen värjäytyneen hiekan kerros, joka oli selvästi noen värjäämä ja paikoin oli havaittavissa hiilenpaloja. Heti turpeen alta tuli näkyviin kalteva kiveys, joka oli korkeimmillaan ruudun lounaisnurkassa. Tasossa 2 oli näkyvissä toinen kiviker- ta ja niiden välissä oli selvä maakerros. Tämän jälkeen erillisten kivikertojen havainnointia sekä ruudun kaivamista vaikeutti varsinkin ruudun pohjoisosassa olevat kannot ja juuret. Kiviä oli tiheimmin tasoon 6 asti ja ne olivat melko tasa- kokoisia paria isoa kiveä lukuun ottamatta. Nokimaan alla, tasoissa 6-8, oli vielä ennen puhdasta soransekasta hiekkaa värjäytyneitä alueita. (Tasokartat s. 59, Kuvat 38-39) Löydöt ruudusta olivat vähäiset: pintakerroksesta tuli modernia pullolasia ja pullonkorkkeja. Lisäksi löydettiin kaksi pientä kvartsi-iskosta, jotka ovat voineet syntyä tienteossa. Ajoittavia löytöjä ei siis ollut, joten rökkiön funk- tio ja ajoitus jäivät ratkaisematta. Kyseessä on kuitenkin selvä maan- ja kiven- sekainen rökkiö.

5.3. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Myllymäki-Vuorenpään roomalaisaikaiseksi ajoitetun kumpukalmiston alueelle tehtiin 10 koeruutua, vaikka alueelle ei Natura2000 – varauksesta johtuen to- dennäköisesti voida laajempia yleisökaivauksia järjestää. Näiden koeruutujen paikat valittiin erityisin tutkimuksellisin perustein pohjaten aiempiin tutkimustu- loksiin ja havaintoihin sekä maastossa nyt tehtyihin havaintoihin.

Merkittävin löytö alueelta oli koeruudusta 42 ainakin osittain tuhoutuneeksi merkityn hautakummun kohdalta löydetyt jäänteet ruumishautauksesta ja kan- sainvaellusaikainen lintuneula, joka muuttaa käsitystä kalmiston käyttöperiodis- ta. Lisäksi paikallistettiin koeruudun 43 kohdalta uusi hautakumpu, jossa on kehämäinen kivirakenne. Siitä löytyi mm. lasimassahelmi, pronssiesineen - mahdollisesti kaarisoljen - katkelma ja kaksi rautaesineen katkelmaa. Edelleen paikallistettiin Vuorenpään eteläpäästä koeruudun 50 kohdalta maan- ja kiven- sekainen rökkiö, jonka funktio ja ajoitus jäivät kuitenkin löytöjen puuttuessa ratkaisematta.

Koeruuduissa 41, 44 ja 47 havaittiin lisäksi kulttuurikerros, mutta niistä tehdyt löydöt viittaavat lähinnä historiallisen ajan toimintaan alueella. Koekaivaukses- sa kävi myös ilmi, että aiempia havaintoja on osin enää vaikea todentaa, esi- merkiksi Europaeuksen mainitsemia kivirivejä koeruudun 46 lähistöllä ei löydet- ty sen paremmin maan pinnalta tarkasteltuna kuin koeruudustakaan. Varsinkin Myllymäällä näkyikin selvästi miten myöhempi maankäyttö on vaurioittanut alu- een muinaisjäänöksiä.

6. VUORENMÄKI

6.1. TUTKIMUSALUE

Vuorenmäeksi nimetty muinaisjäänös on löytynyt Sirkka-Liisa Seppälän suorittamassa inventoinnissa 1992. Tällöin alueella on suoritettu pintapoiminta ja tehty kaksi pientä koekuoppaa. Peltokerroksen alapuolisia rakenteita ei havaittu. Pinnasta löytyneiden keramiikan palan ja kvartsikaapimen perusteella se kuitenkin määriteltiin kiinteäksi muinaisjäänökseksi; todennäköiseksi rautakautiseksi asuinpaikaksi. (Seppälä 1992, s. 20-22). Nyt suoritettua koetutkimuksen tavoitteena oli edellistä suuremmin koealoin selvittää onko kyntökerroksen alla säilynyt muinaisjäänökseen liittyviä rakenteita tai kulttuurikerrosta. Toinen kiinnostava kysymys on asuinpaikan ajoituksen tarkentaminen.

Muinaisjäänös sijaitsee 4 km Laitilan kirkosta luoteeseen ja 600 m Untamalan kyläkirkosta kaakkoon, Untamalan harjun eteläpään lounaisliepeellä. Alue on ollut peltoviljelyksessä ainakin isojaosta asti, joka on toimitettu Untamalan kylässä 1700 - 1800 -luvun vaihteessa. Tutkimushetkellä pelto oli kesannolla.

Maaperä on hiekansekaista savea ja pellon pinnalla on jonkin verran pienehköjä, noin nyrkin kokoisia kiviä. Muinaisjäänösalueen koillisreunalla pellon pinta on tasainen. Noin 30 m pellon reunasta siinä on hyvin loiva terassi, jonka lounaispuolella pinta on loivasti viettävää. Koillisessa alue rajautuu harjun jyrkkään, noin 2 m korkeaan rinteeseen, jonka päällä kulkee Untamontie. Vanhaa kylätietä reunustaa tällä kohdalla kymmenisen pystykiveä, jotka ovat ajoitukseltaan ja funktioltaan määrittämättömiä muinaisjäänöksiä. Rinne on vahvasti heinittynyt ja siinä kasvaa kataja- ja pihlajapensaita. Alueen luoteispuolella on omakotitontti, jonka rakennukset sijaitsevat Untamontien reunassa terassilla. Tontin alareuna on yhtenäistä peltoa tutkimusalueen kanssa. Tontin rajat on merkitty sekä pellolla että tien reunassa näkyvin kivipyykein. Lounaassa ja kaakossa peltoalue jatkuu niin ikään yhtenäisenä ja tutkimusalue on rajattu pintapoimintahavaintojen perusteella. (Yleiskartta s. 45, Kuva 42)

6.2. PINTAPOIMINTA

Alueen tutkiminen aloitettiin pintapoiminnalla, joka toteutettiin 24.6. arkeologian opiskelija Hanna Palosen johdolla. Havainnointiolosuhteet olivat hyvät, joskin pellon pinta oli erittäin kuiva ja pölyinen. Pintapoiminta suoritettiin pellon koillisreunasta alkaen kävellen sen suuntaisesti aluetta edestakaisin muutaman metrin välein.

Pintapoimintalöydöt keskittyivät loivan terassin päälle ja sen kaakkois- ja lounaispuoliset alueet olivat lähes löydöttömiä. Luoteessa, viereisen tontin puolella missä ei varsinaisia tutkimuksia suoritettu, havaittiin pellon pinnalla runsaasti rautakuonaa. Sitä ei kuitenkaan otettu talteen eikä merkitty kartalle. Terassin alueella, erityisesti pellon koillisreunan lähellä oli runsaasti tiiltä ja palaneita kiviä. Tällä alueella oli myös suhteellisen paljon palanutta savea, josta ainakin osa on todennäköisesti savitiivistettä. Rautakauteen tai varhaiskeskiaikaan ajoittuvina löytöinä otettiin talteen rautakauden tyyppisen keramiikan reunapala (KM 33240:12) ja kivisen värttinänkehrän puolikas (KM 33240:14). Talteen otettiin myös liitupiipun katkelma, palanutta savea – mahdollista savitiivistettä – hiointikivi, kivilaji- ja kvartsi-iskoksia sekä kuonaa. Lisäksi löytyi muutamia rau-

tanauvoja, modernia lasia, punasavikeramiikkaa ja posliinia sekä runsaasti epämääräistä palanutta savea ja kuonaa, joita ei otettu talteen. Löytökohdat merkittiin pellolle linjakepein ja metallitikuin ja niiden perusteella valittiin koeruutujen paikat. Tärkeimmät löydöt mitattiin myöhemmin paikalleen käyttäen kiinnitettyjä koeruutujen mittauspisteitä apuna, muut merkittiin kartalle arvioiden. Vaikka tutkimusalueen vastakkaisella puolella - harjun eteläpään koillisliepeellä - ei varsinaista pintapoimintaa suoritettu, on huomioitavaa, että kursorisesti tarkasteltuna pellon pinta vaikuttaa siellä täysin löydöttömältä.

6.3. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT

Koeruutujen 51-53 paikat valittiin pintapoimintalöytöjen perusteella suunnilleen puoliväliin peltoterassia niin, että yksi ruuduista osui lähelle värttinänkehrän ja yksi rautakauden tyyppisen keramiikan löytökohtaa. Ne mitattiin luode-kaakko -suuntaiselle linjalle 20 m:n välein ja kiinnitettiin sekä viereisen omakotitontin eteläkulman rajakiveen että Vuorenmäen pystykiveen nro 3, joka on S-L Sepälän inventoinnissa 1992 kiinnitetty paikalleen täkymetrillä. (Yleiskartta s. 45, Liite 6, Kuva 42) Muista alueista poiketen kaivettiin Vuorenmäen koeruutujen kohdalla kyntökerros lapiolla ja merkittiin kokonaisuudessaan 1. kerrokseksi. Muuten menetelmät olivat samat kuin yleensä.

Koeruuduissa havaittiin kyntökerroksen olevan 27-42 cm paksu. Se oli hiekansekaista savea, jossa oli siellä täällä nyrkin tai kahden kokoisia kiviä. Kyntökerroksesta löytyi vastaavaa aineistoa kuin pintapoiminnassa: punasavikeramiikkaa, palanutta savea, eläimen hammas, kuonaa, lasia, rautanauvoja, piitä ja iskoksia. Ruudusta 51 löytyi pii-iskos, joka vaikuttaa retusoidulta ja ruudusta 52 mahdollinen rautaniitin katkelma. Löytöjä oli eniten lähellä pintaa. Kyntökerroksen jälkeen löydöt loppuivat käytännössä kokonaan: toisesta kerroksesta löytyi enää palanutta savea ruuduista 51 ja 52. Ruudussa 51 alkoi 30 cm:n syvyydellä vaalea siltinsekainen hiekka. Ruudussa 52 oli ennen sitä 5 cm vahva ja ruudussa 53 17 cm:n paksuinen sekoittunut kerros, joiden jälkeen alkoi niin ikään väriltään ja rakeisuudeltaan luontaisesti vaihteleva koskematon siltti.

6.4. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Vuorenmäen alueella ei ole säilynyt ainakaan laaja-alaisia muinaisjäänökseen liittyviä rakenteita tai kulttuurikerrosta. Mikäli alueella on niitä ollut, ovat ne tuhoutuneet maanmuokkauksen yhteydessä. On myös mahdollista, että pellon pinnalta löytynyt materiaali on kulkeutunut paikalle aivan toisaalta esim. lannoituksen yhteydessä. On myös mahdollista, että asuinpaikan varsinainen keskusalue on jossakin lähistöllä; joko pellon koillispuolella harjun laella tai todennäköisemmin luoteispuolella omakotitontin alueella. Molemmissa tapauksissa se olisi luultavasti kokonaan tuhoutunut.

Asuinpaikan ajoitukseen ei tutkimus tuonut lisäselvyyttä. Löytöjen – keramiikan, iskosten ja värttinänkehrän – perusteella se ajoittuu väljästi varhaismetallikaudelta keskiaikaan. Aineistossa on mahdollisesti sekaisin eriaikaista aineistoa kuten retusoitu pii-iskos.

7. TONTTI-VENTOLA

7.1. TUTKIMUSALUE

Aluetta ei ennen koekaivausta ole määritelty muinaisjäännösalueeksi. Se otettiin tutkimuskohteeksi, koska Teija Tiitisen vuonna 1995 alueen reunaan tienoikaisuun suunnitelmien vuoksi tekemistä koepistoista oli löytynyt savitiivistettä ja mahdollista rautakautista keramiikkaa. Alue vaikuttaa myös sijaintinsa puolesta potentiaaliselta muinaisjäännösalueelta ja sillä on maanpinnalle näkyviä, joskin kasvillisuuden takia yleensä heikosti havaittavia rakenteita.

Tutkimusalue sijaitsee 4,75 km Laitilan kirkosta luoteeseen ja 100 m Untamalan kyläkirkosta pohjoiseen, Untamalan harjun koillisrinteen alaosassa. Tutkimusalueen rajaa lounaassa Joukahaisentiestä kaakkoon haarautuva Mäentaustantie, luoteessa Joukahaisentie tieojineen ja piennaralueineen, kaakossa pelto ja omakotitontti sekä koillisessa tilan rajaa noudatteleva avo-oja. (Yleiskartta s. 43, Kuva 43)

Tontti-Ventola on aikanaan Ventolan taloon kuulunut palsta. Isojakokarttojen mukaan alueen yläosa on 1700-1800 –luvun vaihteessa ollut peltona ja alaosa niittynä. Venäläisten topografikarttojen mukaan 1880-luvulla on alaosa ollut peltoa ja yläosa metsätöntä maata, jolla on sijainnut talousrakennuksia. Riisiä ym. on alueella ollut karttojen ja ympäristön asukkaiden muistitiedon mukaan ainakin 1950 –luvulle asti. Ennen nykyisen Joukahaisentien rakentamista on tie Untamalan kirkolta Kalliometsän suuntaan kulkenut tutkimusalueen kaakkoisreunaa, nykyisen pellon viertä. Siitä on erkaantunut alueen poikki polku pohjoiseen nykyistä Raulan taloa kohti. Alueen lounaisreunassa kulkeva tie on ollut nykyisellä paikallaan ainakin isojaosta asti, mutta sitä on oikaistu 1990-luvun lopulla. Viime aikoina alue on ollut viljelemätöntä rehevää niittyä, jolle on lähtenyt kasvamaan lehtipuita, etenkin koivua. Alueella kasvaa pääasiassa heinäkasveja sekä mm. koiranputkea, nokkosta, tienpenkassa mm. apilaa ja voikukkaa. Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikön hoidossa alue on ollut vuodesta 1997 lähtien ja kenttätöiden kuluessa osa siitä oli lammaslaidunnuksessa (Kuva 48).

Rinne, johon koeruudut sijoitettiin, laskee Mäentaustantieltä koilliseen, jyrkemmin lähempänä tietä ja varsinaisella niittyalueella jo varsin loivasti. Rinteessä on havaittavissa kaksi terassia. Rinteen yläpäässä, alueen länsiosassa lähellä teiden risteystä on selvä kumpare, jonka kohdalla rinne laskee jyrkimmin, ja eteläkulmassa tien vieressä on toinen kumpare, joka mahdollisesti liittyy tieoikaisuun. Alueella on myös kaksi matalaa vallia, jotka ovat samansuuntaisia ja niiden etäisyys toisistaan on n. 2-3 metriä. Lähellä pellon puoleista reunaa kulkee myös vallimaista rakennetta, joka liittyy vanhaan tiehen. Alarinteessä maasto on melko tasaista, siellä täällä on maakiviä. Maaperä alueella on hiekkaa.

7.2. KAIVAUSHAVAINNOT JA LÖYDÖT

Koeruudut 54-56 sijoitettiin ylärinteeseen siten, että koeruutu 54 sijaitsi em. lähellä teiden risteystä olevan pienen kumpareen päällä ja koeruutu 55 rinteen ylemmällä terassilla pienessä notkelmassa. Koeruutu 56 oli niinikään ylemmällä terassilla selkeän kivisellä kohdalla, sijoitettuna siten että toinen matalista sa-

mansuuntaisista valleista tuli ruudun länsisivuun. Koeruudut 57-59 olivat alemmalla peltoterassilla lammaslaitumen puolella. Koeruutu 57 oli luoteisreunalla, lähellä Joukahaisentietä, matalan kumpareen laella. Koeruutu 58 oli rinteen keskivaiheilla, tasaisella kohdalla. Koeruutu 59 oli lähellä pellon laitaa tutkimusalueen kaakkoisreunalla kulkevan vallin kohdalla, siten että ruudun pohjoisosa oli vallin päällä. (Yleiskartta s. 43) Koeruudut kiinnitettiin läheisiin rakennuksiin sekä toisiinsa (Liite 6) ja niiden yksityiskohtaisempi kuvaus on liitteessä 7.

Koeruudussa 54 oli havaittavissa heti turvekerroksen alla humuksensekaisen hiekassa hiiltä. Kerrosta 1 kaivettaessa tuli esiin suuria hiilenpaloja ja osin hiiltymätöntä puuta. Tasossa 2 suurin osa ruutua oli vahvaa nokimaata (Tasokartta s. 60, Kuva 44), joka pääosin loppui tasoon 3 tultaessa. Alemmissä tasoissa oli kuitenkin satunnaisesti hiiltä sekä värjäytyneen hiekan alueita. Leimallista oli maan sekoittuneisuus. Profiilista voitiin kuitenkin havaita värjäytyneen hiekan, hiilen ja saven kerroksia. Kiviä oli melko paljon, mutta selviä rakenteita ei voitu havaita. Löytöjä tuli heti pintakerroksesta 4. kerrokseen asti, eniten 3. ja 4. kerroksista. Suurin löytöryhmä oli palanut savi, jota löydettiin yhteensä 1981,3 g. Osa paloista on tiiltä, mutta enimmäkseen se on savitiivistettä. Joukossa voi olla myös keramiikkaa tai savikiekon paloja, joita ei tosin aineistosta pystytty erottamaan. Osa paloista oli kuonaantunut ja osassa oli havaittavissa tasaista pintaa sekä mahdollisia kasvipainanteita. Muita löytöjä olivat pala punasavikeramiikkaa, pala fajanssia ja palaneen luun pala sekä pari taottua naulaa ja rautaesineen katkelmaa. Selviä viitteitä esihistorialliseen toimintaan ei voitu havaita, vaan havainnot ja löydöt voidaan luontevimmin liittää historiallisen ajan toimintaan. Todennäköisesti kyseessä on riihen kiukaan tai vastaavan tulisijan jäänteet.

Koeruudussa 55 oli turvekerroksen alla n. 25 cm:n vahvuinen ruskean värjäytyneen hiekan kerros, jonka alta alkoi puhdas hiekka. Tasoissa voitiin kuitenkin havaita erisävyisiä värjäytyneen ja puhtaan hiekan laikkuja sekä vähäistä noen värjäämää maata. Maa vaikutti osin sekoittuneelta. Mitään rakenteita ei havaittu. Löydöt keskittyivät pinta- ja 1. kerrokseen. Eniten löytyi palanutta savea, 187,7 g, joista muutama pala oli sintraantunut. Lisäksi löydettiin pala posliinia, tasolasin pala, liitupiipun katkelma ja rautaesineen katkelma. Kerroksesta 2 löytyi enää vain muutama palaneen saven pala. Löydöt kuvastavat lähinnä ympäristön historiallisen ajan toimintaa; viitteitä esihistorialliseen toimintaan ei ollut.

Koeruudussa 56 havaittiin turve- ja humuskerroksen alla kiveystä, joka tasossa 2 näkyi selvänä rakenteena. Ruudussa oli pyöreähkö, keskeltä hieman kohollaan oleva tiheä pienistä kivistä tehty kiveys (Kuva 45). Alaspäin kaivettaessa todettiin tasoissa 3 ja 4 seuraavat kivikerrat; kivikerrosten välillä oli selvästi maata (Kuva 46). Kivet olivat varsin tasakokoisia ja niiden yhteydessä maa oli selvästi värjäytynyttä, tasoissa 4 ja 5 nokimaata. Joidenkin kivien alla oli keltaista hiekkaa. Tasoon 5 tultaessa kiviä oli enää vähäisesti itäprofiilin vieressä. (Tasokartat s. 60) Itäprofiilista rakenne näkyi selkeänä palaneiden pikkukivien täyttämänä kuopanteena, jonka pohjalla oli noin 45 cm:n syvyydellä pari isompaa kiveä (Kuva 47). Ruudun löydöt olivat vähäiset: palanutta savea tai tiiltä yhteensä 29 kpl, eniten 4. kerroksesta. Tästä kerroksesta löydettiin myös rautaesineen katkelma. Kivirakenne on mitä todennäköisimmin riihen kiuas tai vastaava tulisija. Ennen kaivausta havaittuun valliin liittyyneen länsiprofiilissa näkyneen ohut vaalea hiekkakerros humuksen alla; muulla tavoin valli ei ollut havaittavissa ruutua kaivettaessa ja lieneekin uudehko muodostuma.

Koeruudussa 57 oli maa jälleen sekoittunutta aina tasoon 7 asti. Profiileissa voitiin kuitenkin havaita värjäytyneen ja puhtaan hiekan kerroksia. Tasossa 7 (kts. karttaluonnokset liitteessä 7 s. 59) näkyviin tuli ruudun koillisosassa selvä tummanharmaan soransekaisen hiekan värjäymä, joka jatkui itäprofiiliin. Sen leveys oli 60-70 cm ja se muistutti muodoltaan ruumishautaa. Värjäymän ulkopuolella oli puhdasta hienoa keltaista hiekkaa. Tasoissa 8-10 värjäymä vähittäin kapeni ja maa oli kirjavampi: osin vain vähän värjäytynyttä keltaista hiekkaa, jossa oli tummanruskeita läikkiä. Rajat olivat kuitenkin edelleen havaittavissa. Lopuksi värjäymä kaivettiin kuopalle. Värjäymän paksuus oli n. 42 cm ja sen pohja oli n. 105 cm:n syvyydellä maanpinnasta. Löytöjä tuli heti pintakerroksesta aina 6. kerrokseen asti. Eniten löytöjä tuli 1. - 3. kerroksista, alemmista enää varsin vähän. Suurin löytöryhmä oli palanut savi ja tiili, jota löydettiin yhteensä 376,4 g. Muita löytöjä olivat lasinpalat, rautanaulat, rautaesineiden katkelmat, kvartsi-iskos ja pala savikuonaa. Kerroksesta 5 löytyi myös todennäköisesti kuparia tai kupariseosta olevan esineen katkelma (KM 33241:18). Värjäymästä ei tullut yhtään löytöä, joten se ei ole ajoitettavissa eikä sen syntytavasta saatu käsitystä.

Koeruudussa 58 oli heti turvekerroksen alla noensekaista maata. Selviä värjäymiä oli kuitenkin havaittavissa vasta tasoissa 4-6. Tasossa 4 (kts. karttaluonnokset liitteessä 7 s. 61): ruudussa oli kellertävää soraa, jossa näkyi 5-12 cm leveitä tumman värjäytyneen hiekan raitoja, joita oli sekä profiilien suuntaisina tai vinottain. Niiden väli oli 8-12 cm. Eteläprofiilista lähti lisäksi n. 40 cm:n levyinen tumma alue. Tasossa 5 oli näkyvissä laajempi länsiprofiilista lähtevä värjäymä, joka kulki viistosti lähes pohjoisprofiiliin asti. Värjäymän alueella hiekka oli läikikästä ja siinä oli seassa paikoin hiiltä. Eteläprofiilista lähti tumman, värjäytyneen hiekan raita (vrt. ed. taso). Kerrosta 5 kaivettaessa hiiltä tuli selvänä paloina värjäymän alueelta. Tasossa 6 värjäymä oli kaventunut ja siinä oli edelleen nokea joukossa. Kaakkoiskulmassa oli sekoittunutta värjäytynyttä soraa. Muu osa ruudusta oli puhdasta soraa tai hiekkaa. Värjäytyneet kohdat kaivettiin kuopalle. Niistä tuli edelleen jonkin verran hiiltä. Karkea maa-aines lienee myös päästänyt läpi hiilipitoista maata ylemmistä tasoista.

Koeruudun 58 löydöt keskittyivät ylempiin kerroksiin; kerroksesta 4 lähtien ei löytöjä enää tullut. Palanutta savea tai tiiltä tuli yhteensä 743,1 g sekä lisäksi useita paloja punasavikeramiikkaa, joitakin lasinpaloja, kaksi modernia rautanaulaa ja vähän palamatonta luuta. Pitkänomaiset värjäymät muistuttivat kyntöjälkiä ja alue onkin ollut peltoviljelyssä. Löydöt viittaavat historiallisen ajan toimintoihin alueella. Selvimmistä laajemmista nokimaavärjäymistä ei tullut ajoittavia löytöjä, mutta luontevimmin ne voisi tulkita myös historialliseen aikaan ajoittuviksi.

Koeruudussa 59 voitiin turpeen alla havaita vanhaan tienpohjaan liittyvä vaalean hiekan kerros, selvimmän ruudun pohjoisosassa, ja johon myös ruudun kohdalla oleva valli todennäköisimmin liittyy. Profiileissa värjäytyneet hiekkakerrokset näkyivät selvemmin, mutta kaivaustasoissa värjäymät eivät olleet niin selviä ja maa oli osin sekoittunutta. Savea ja silttiä oli sekoittuneena jo ylemmistä tasoista lähtien. Tasosta 3 lähtien ruudussa oli varsin paljon todennäköisesti tien perustaan liittyviä kiviä, tasoissa 4 ja 5 ne olivat suuria ja keskittyivät ruudun länsiosaan. Tasosta 5 lähtien suuri osa ruudusta oli savensekaista soraa tai savea, jonka päälle nousi vettä. Ruudusta löydettiin palanutta savea tai tiiltä

yht. 182 g, useita paloja punasavikeramiikkaa sekä vuoden 1908 kupariraha. Joissakin savenpaloissa on havaittavissa kasvipainanteita. Eniten löytöjä tuli kerroksesta 1; kerroksesta 4 enää muutama tiilen muru.

7.3. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Kaikista Tontti-Ventolan koeruuduista saadut havainnot ja löydöt on yhdistettävissä alueen historiallisen ajan toimintaan, kuten karttojenkin mukaan paikalla olleisiin rakennuksiin ja teihin. Suurimman löytöryhmän, palaneen saven ajoitus jää epämääräiseksi, mutta myös se on mahdollista yhdistää em. rakennuksiin. Maa oli useassa koeruudussa varsin sekoittunutta, joten on mahdollista, että vanhemmat kulttuurikerrokset ovat tuhoutuneet myöhemmän maankäytön yhteydessä. Yhtään varmasti esihistoriallista havaintoa ei kuitenkaan saatu.

8. YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT

Untamalan muinaisjäännösalueiden koetutkimuksissa kesällä 2002 saatiin runsaasti alueen muinaisjäännöksistä. Raulan ja Kylä-Raulan rökkiöistä kaksi varmistui suurella todennäköisyydellä rautakautisiksi haudoiksi, joskin yhdestä rökkiöstä voitiin myös todeta ettei sitä ole olemassa. Vuorenmäen asuinpaikan ajoitus laajeni rautakautisesta varhaismetallikaudelta keskiaikaan ulottuvaksi ja todettiin, ettei siitä ole säilynyt kyntökerroksen alla ainakaan laaja-alaisia rakenteita tai kulttuurikerroksia. Kyntökerrokseen sekoittuneet löydötkin ovat suhteellisen vähäisiä. Tontti-Ventolan alueella puolestaan on runsaasti hyvin säilyneitä maanalaisia rakenteita, joista osasta tuli myös paljon löytöjä. Ne ovat kuitenkin melko suurella todennäköisyydellä yhdistettävissä alueen historiallisen ajan toimintaan, kuten paikalla olleisiin rakennuksiin ja teihin.

Merkittävimmät ja mielenkiintoisimmat havainnot tehtiin Myllymäki-Vuorenpään kalmiston alueelta. Osittain tuhoutuneesta rökkiöstä löydettiin jäänteitä ruumishautauksesta. Siinä ollut lintuneula pidentää aiemmin lähinnä vanhemmalle roomalaisajalle 50-200 jKr ajoitetun kalmiston käyttöperiodia kansainvaellusaikaan. Kansainvaellusaikainen ajoitus on merkittävä myös siksi, että aiemmin varmasti ko. periodiin ajoittuvia muinaisjäännöksiä ei ole Untamalan alueelta tunnettu. Myllymäellä olevan pajan rakennustöissä 1940-50 -luvulla löydetty, mahdollisesti 500-luvulle ajoitettu pronssinen solki ei myöskään enää löytönä vaikuta irralliselta, vaan sopii kalmiston uuteen ajoitukseen.

Kansainvaellusaikaiseksi osoittautuneen Untamalan tyyppin kummun lisäksi havaittiin koekaivauksessa Myllymäeltä yksi todennäköinen hauta ja Vuorenpäästä yksi mahdollinen hauta, joita ei ole kalmiston aikaisemmissa kartoituksissa mainittu. Edellinen on mahdollisesti hyvin matala Untamalan tyyppin hauta; jälkimmäinen vaikuttaa enemmän maansekaiselta rökkiöltä. Kummankaan rakennetta ei voida varmuudella päätellä ilman laajempaa kaivausta.

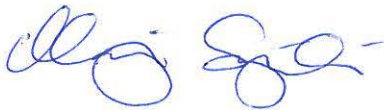
Koetutkimukset tukevat olettamusta siitä, että kalmiston alueella on viime vuosisadan kaivauksista ja tutkimatta tuhoutuneista kalmiston osista huolimatta paljon tutkittavaa ja mahdollista löytää myös ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Mikäli Myllymäen-Vuorenpään alueella olisi mahdollista alueen luontoarvoja vaarantamatta järjestää arkeologisia tutkimuskaivauksia nykyaikaisin menetelmin on varmaa, että nykyinen käsitys kalmistosta ja koko Untamalan rautakautisesta asutuksesta täydentyisi entisestä ja mahdollisesti muuttuisi merkittävästi.

Myllymäen-Vuorenpään kalmiston aluetta on useana vuonna hoidettu Museoviraston Muinaisjäännösten hoitoyksikön toimesta. Maasto on nykyisellään melko avoin ja havaintomahdollisuudet erilaiset kuin esim. vuonna 1992 S-L Seppälän tehdessä alueen viimeisimmän kartoituksen. Koekaivauksessa kävi myös ilmi, että aiempia havaintoja on osin enää vaikea todentaa ja varsinkin Myllymäen alueella on selvästi näkyvissä myöhemmän maankäytön muinaisjäännöksille aiheuttamat tuhot. Varsin perusteltua olisi tässä vaiheessa suorittaa alueella uusi kartoitus koskien sekä esihistoriallisia muinaisjäännöksiä että historiallisen ajan toimintoja. Sen myötä olisi uusien muinaisjäännösten havaitseminen myös varsin todennäköistä.

Monipuolisista ja osittain merkittävistäkin tutkimustuloksista huolimatta ei Untamalasta ole toistaiseksi löytynyt yleisökaivausten järjestämiseen soveltuvaa kohdetta, joka vastaisi johdannossa asetettuja kriteerejä. Lähinnä sellaisia ovat Raulan ja Kylä-Raulan haudoiksi todetut rökkiöt. Vähälöytöisinä ne kuitenkin soveltuvat parhaiten motivoituneen harrastajaryhmän kaivauskohteiksi; ei niinkään suurelle yleisölle suunnattuun toimintaan. Tontti-Ventolan historiallisen ajan rakenteet puolestaan saattaisivat toimia selvärakenteisina muinaisjäännöksinä pedagogisesti hyvinä kohteina esim. koululaiskaivauksille. Mahdollisuutta järjestää alueen luontoarvoja kunnioittavaa kaivaustoimintaa Myllymäen-Vuorenpään alueella olisi lisäksi hyvä edelleen selvittää kohteen tutkimuksellisen mielenkiinnon takia.

Nyt tutkittujen alueiden välittömässä läheisyydessä on edelleen aiemmissa inventoinneissa havaittuja varmoja tai mahdollisia muinaisjäännöskohteita, joita ei ole kaivauksin tutkittu. Tällaisia ovat esim. Elsilän ja Moromaan alueet. Elsilän peltosaarekkeella, joka sijaitsee rautakautiseksi muinaisjäännökseksi todetun Toukolan kaakkoispuolella, on kuppikiven lisäksi todettu mahdollisia maan- ja kivensekaisia rökkiöitä. Moromaan alueelta, Elsilän ja vt 8:n itäpuolelta, on havaittu ainakin neljä mahdollista rökkiötä. (Seppälä 1992, 39-43) Näiden alueiden soveltumista yleisökaivauskohteiksi ei ole toistaiseksi selvitetty ja mahdolliset tulevat koekaivaukset tulisi suunnata niille.

Turun linnassa 20.5.2003

Marja Sipilä
FM, kaivausjohtaja

Sari Mäntylä
FM, piirtäjä

LIITE 1. Luettelo raporttiin liittyvistä kartoista ja karttakopiot

YLEISKARTAT

Yleiskartta, Raula I ja II, MK 1:1000 (A3)	s. 42
Yleiskartta, Toukola, Kylä-Raula ja Tontti-Ventola, MK 1:1000 (A3)	s. 43
Yleiskartta, Myllymäki-Vuorenpää N-osa, MK 1:1000 (A3)	s. 44
Yleiskartta, Myllymäki-Vuorenpää S-osa ja Vuorenmäki, MK 1:1000 (A3)	s. 45

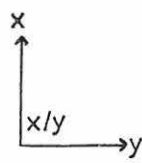
TASOKARTAT

Raula, Koekaista 1, Tasokartta, Tasot pinta-taso 5, MK 1:25 (A2)	s. 46
Raula, Koeruutu 1, Tasokartta ja profiilikartta, Tasot 3, 4, 6 ja N-profiili, MK 1:20 (A3)	s. 47
Raula, Koeruutu 30, Tasokartta, Tasot 1-3 , MK 1:20 (A4)	s. 48
Kylä-Raula, Koeruutu 32, Tasokartta ja profiilikartta, Tasot 3-6 ja E-profiili, MK 1:20 (A3)	s. 49
Kylä-Raula, Koeruutu 33, Tasokartta, Taso 4, MK 1:20 (A4)	s. 50
Kylä-Raula, Koeruutu 34, Tasokartta, Tasot 3-5, MK 1:20 (A4)	s. 51
Kylä-Raula, Koeruutu 35, Tasokartta, Tasot 2-5, 8, MK 1:20 (A3)	s. 52
Kylä-Raula, Koeruutu 38, Tasokartta, Tasot 1-6, MK 1:20 (A3)	s. 53
Myllymäki-Vuorenpää, Koeruutu 41, Tasokartta, Tasot 3-5, MK 1:20 (A4)	s. 54
Myllymäki-Vuorenpää, Koeruutu 42, Tasokartta, Tasot 2-9, MK 1:20 (A3)	s. 55
Myllymäki-Vuorenpää, Koeruutu 42, Yksityiskohtakartta tasoista 8-9, MK 1:5 (A4)	s. 56
Myllymäki-Vuorenpää, Koeruutu 43, Tasokartta, Tasot 2a-b, MK 1:20 (A4)	s. 57
Myllymäki-Vuorenpää, Koeruutu 46, Tasokartta, Tasot 1-3, MK 1:20 (A4)	s. 58
Myllymäki-Vuorenpää, Koeruutu 50, Tasokartta, Tasot 1-7, MK 1:20 (A3)	s. 59
Tontti-Ventola, Koeruudut 56 ja 54, Tasokartta, Tasot 2-5 ja taso 2, MK 1:20 (A3)	s. 60

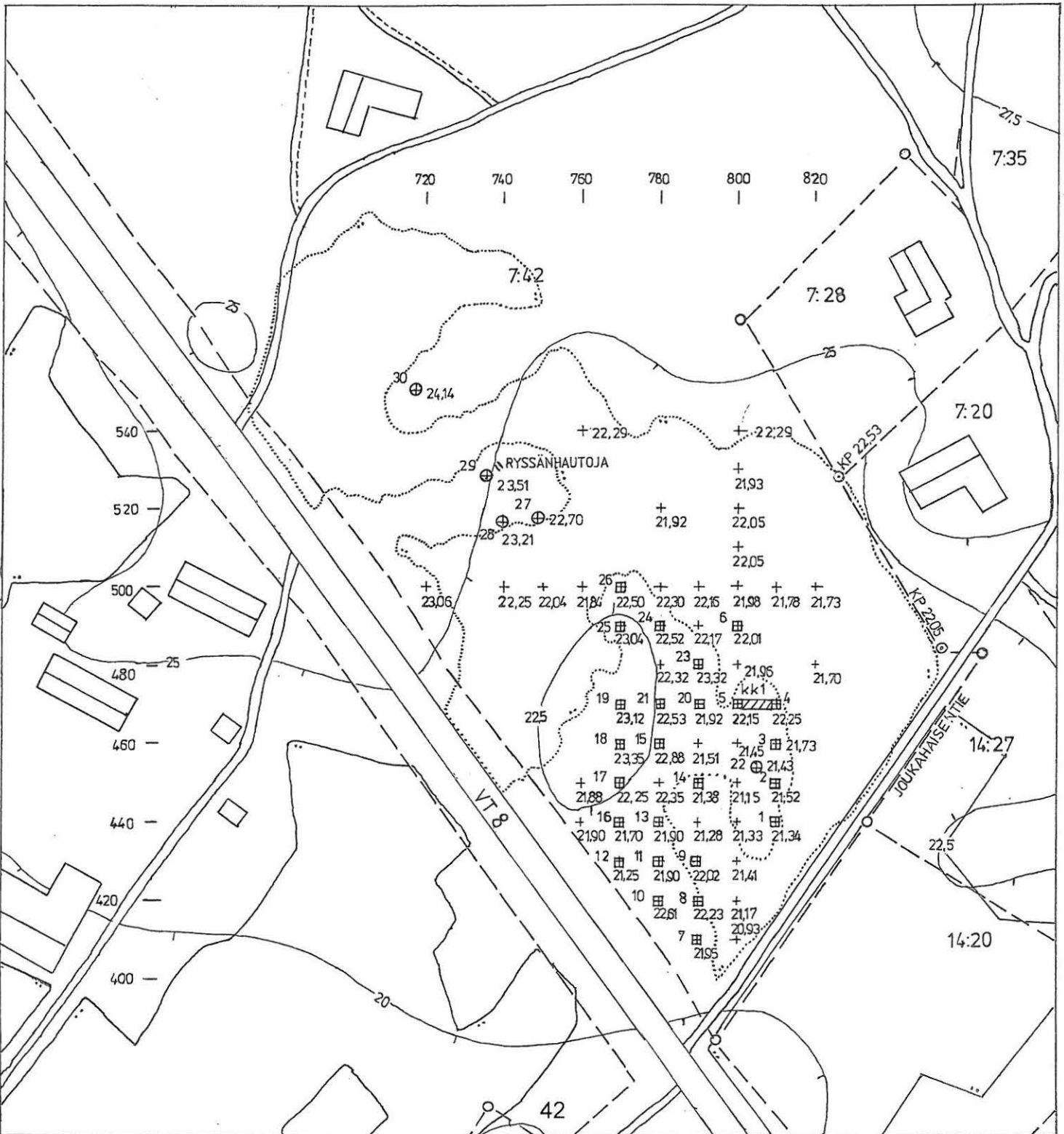
LAITILA, UNTAMALA
 RAULA I JA RAULA II
 Raula 7:42
 Marja Sipilä 2002

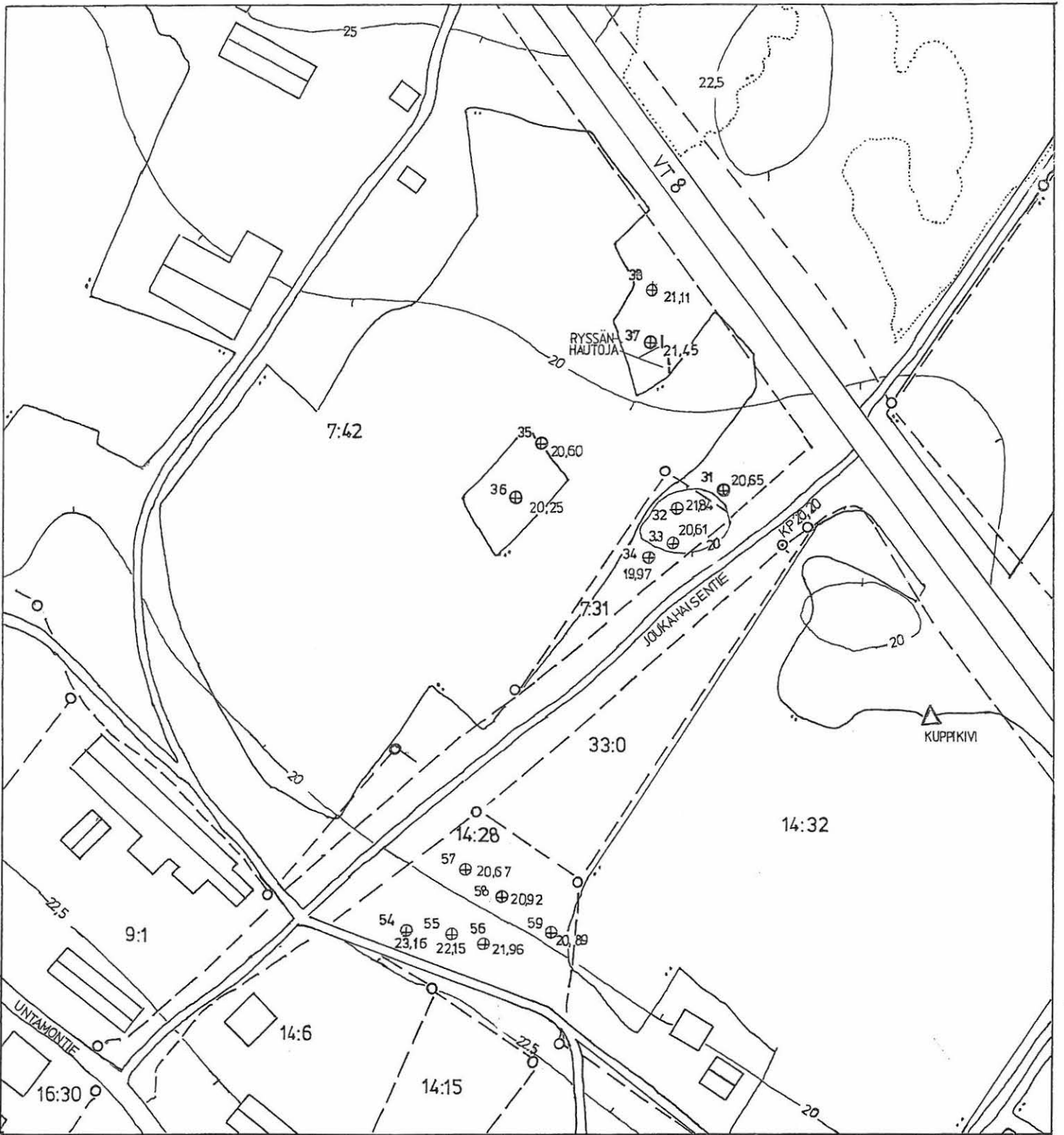
Yleiskartta
 MK 1:1000
 Korkeudet m mpy
 Karttapohja Laitilan kaupungin
 karttatietokannasta, MK 1:5000

Piirt. Sari Mäntylä

- + Koordinaattipiste   Koekaista
- ³ Koeruutu; koordinaattipiste ja koeruudun numero
- ³⁰ Koeruutu; mittauspiste ja koeruudun numero
- o Korkeuspiste
- Rakennus
- Tilan raja
- Autotie
- Korkeuskäyrä
- Pellon raja (S-L. Seppälän 1992 kartan mukaan)
- Rajapyykki
- 7:42 Tilan rekisterinumero
- Peltotie / kärrytie
- Pellon raja

LAITILA, UNTAMALA
 TOUKOLA, KYLÄ-RAULA, TONTTI-VENTOLA
 Toukola 7:31, Raula 7:42, Tontti-Ventola 14:28
 Marja Sipilä 2002

Yleiskartta
 MK1:1000
 Korkeudet m mpy
 Karttapohja Laitilan kaupungin
 karttatietokannasta, MK1:5000

Piirt. Sari Mäntylä

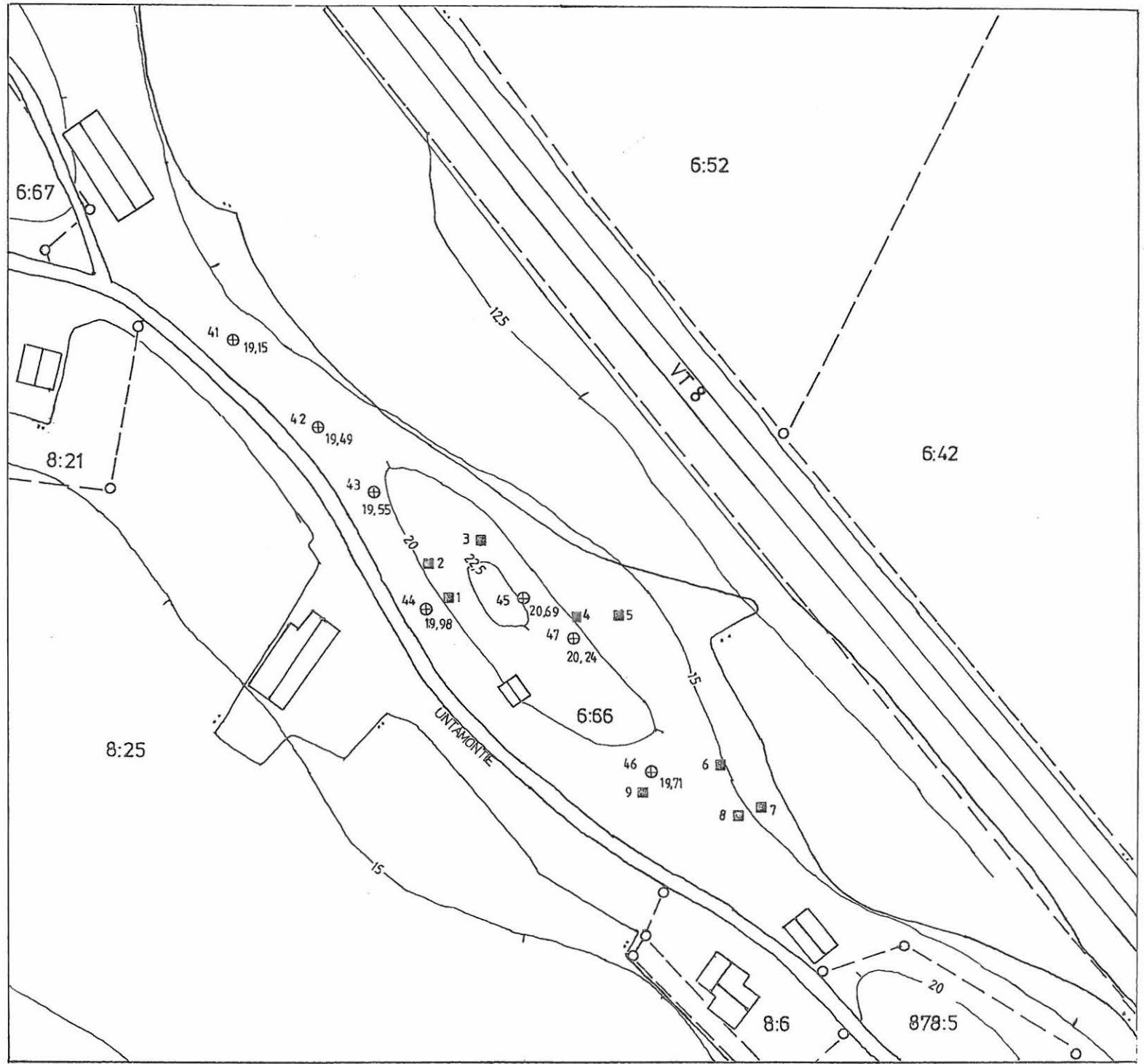
- 37 ⊕ Koeruutu; mittauspiste ja koeruuden numero
- ⊙ Korkeuspiste
- ▭ Rakennus
- ⊔ Rajapyykki
- Tilan raja
- 7:42 Tilan rekisterinumero
- == Autotie
- ∕ Korkeuskäyrä
- ┌ Pellon raja
- ⋯ Pellon raja (S-L. Seppälän 1992 kartan mukaan)

LAITILA, UNTAMALA
MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ (N-osa)
Muinaismäki 6:66, Yhteismaa 878:5
Marja Sipilä 2002

Yleiskartta
MK 1:1000
Korkeudet mmpy
Karttapohja Laitilan kaupungin
karttatietokannasta, MK 1:5000

Piirt. Sari Mäntylä

- Koeruutu; mittauspiste ja koeruudun nro
- Opastaulu (S.-L. Seppälän 1992 kartan mukaan)
- Rakennus
- Rajapyykki
- Tilan raja
- 6:67 Tilan rekisterinumero
- Autotie
- Pellon raja
- Korkeuskäyrä

LAITILA, UNTAMALA
MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ (S-osa),
VUORENMÄKI

Muinaismäki 6:66, Yhteismaa 878:5,

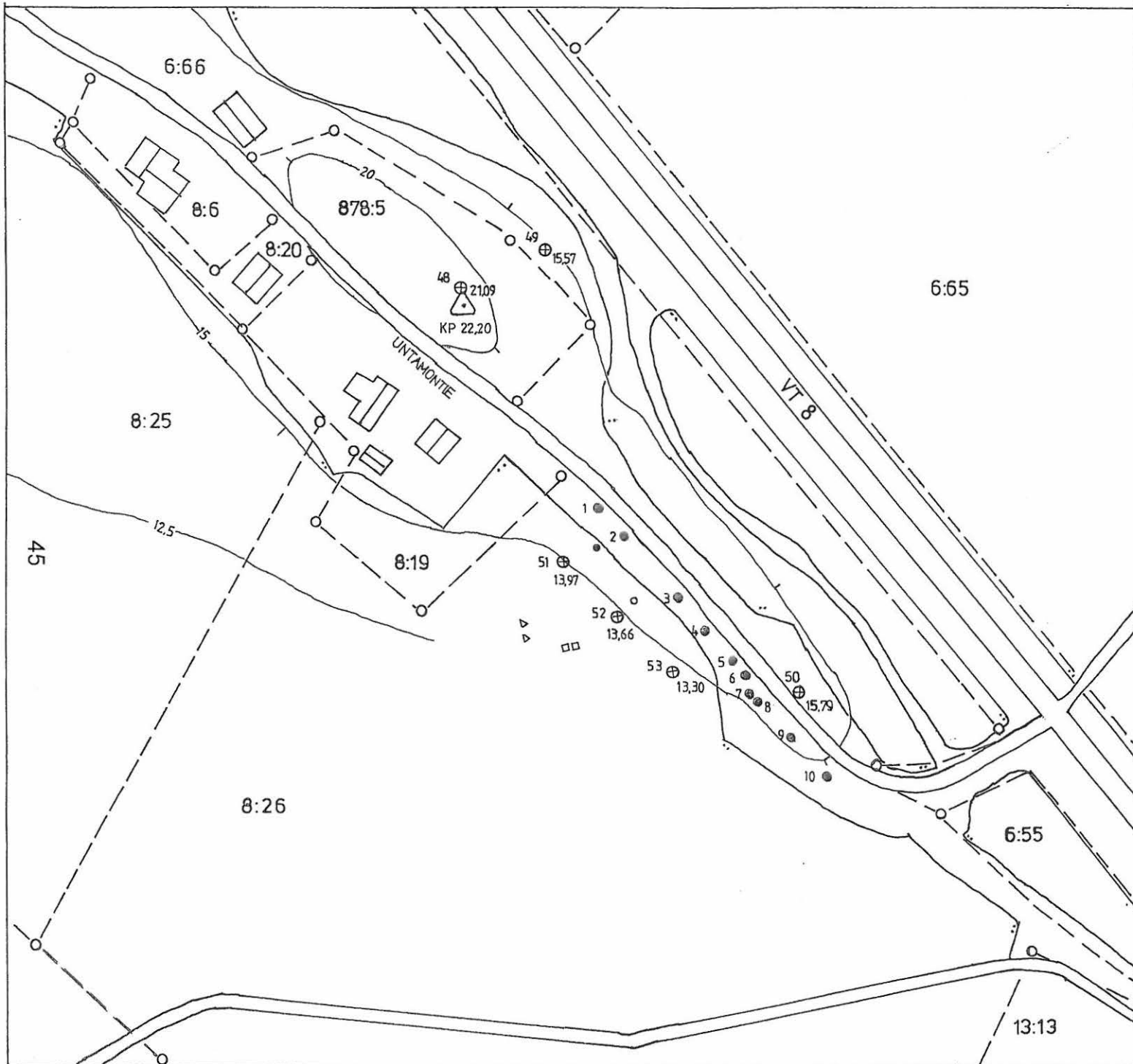
Vuorenmäki 8:26

Marja Sipilä 2002

Yleiskartta
MK 1:1000
Korkeudet m mpy
Karttapohja Laitilan kaupungin
karttatietokannasta, MK 1:5000

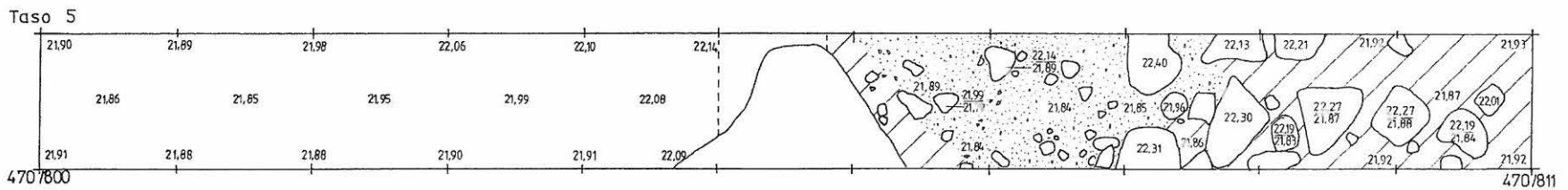
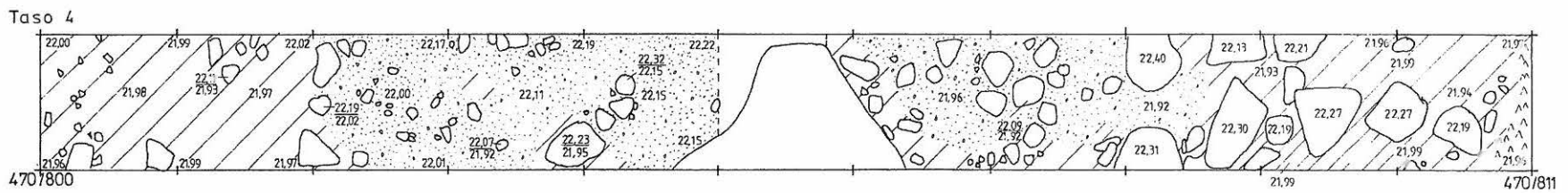
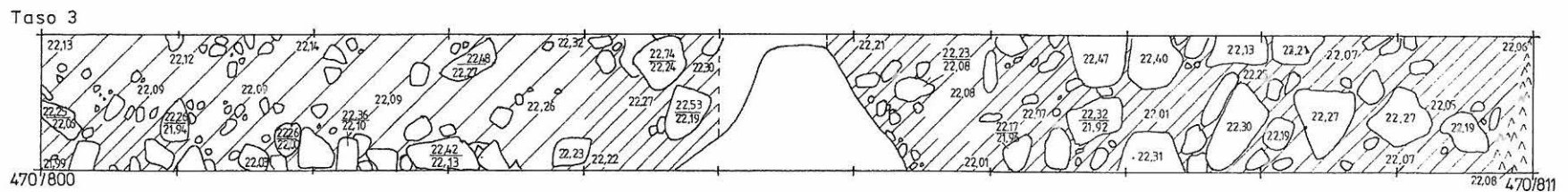
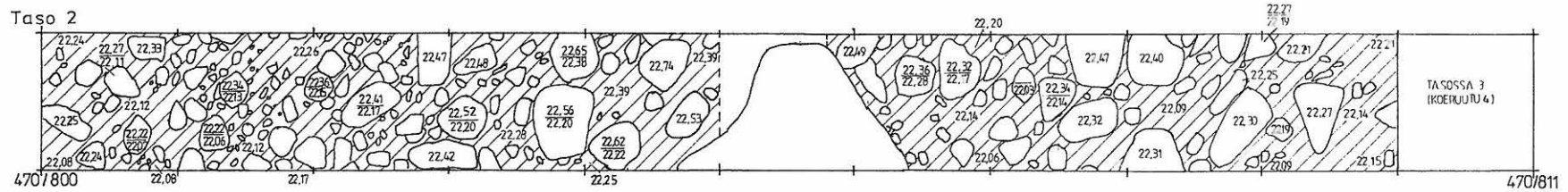
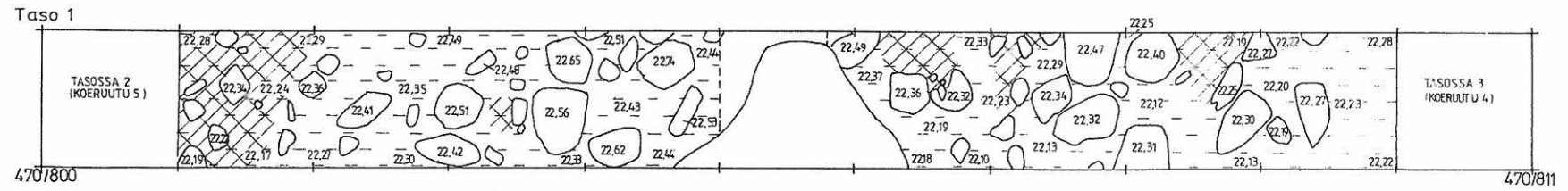
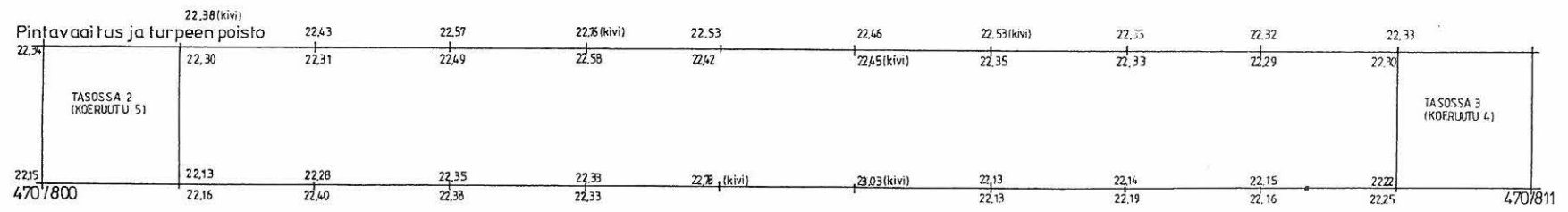
Piirt. Sari Mäntylä

- 50 ⊕ Koeruutu; mittauspiste ja koeruudun nro
5 ● Pystykivi (S-L. Seppälän 1992 kartan mukaan)
△ Korkeuskiintopiste, Untamala 73M7304
□ Kuona   ▲ Rautaesine
○ Värttinänkehrä   ● Keramiikka
▭ Rakennus   ⦶ Rajapyykki
--- Tilan raja
6:65 Tilan rekisterinumero
== Autotie   < Pellon raja
/ Korkeuskäyrä

Koekaista 1
 Tasokartta, pinta-taso 5
 MK-1-25
 Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä ja Virva Lompola

LAITILA, UNTAMALA

RAULA

Marja Sipilä 2002

Koeruutu 1
Tasokartta, tasot 3, 4 ja 6
Profiilikartta, N-profiili
MK 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

 Ruskea värjäytynyt hiekka; prof.kartassa nro 4

 Tumma noen värjäämä hiekka; prof.kartassa nro 3

 Punaruskea hiekka; prof.kartassa nro 6

 Puhdas siltti; prof.kartassa nro 7

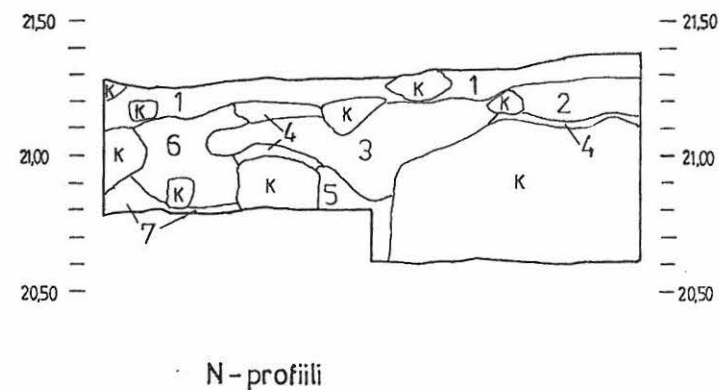
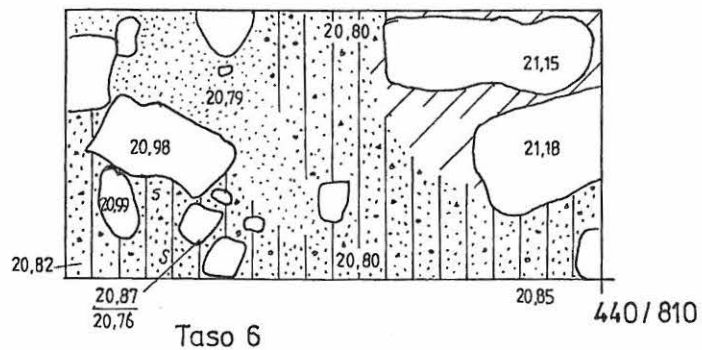
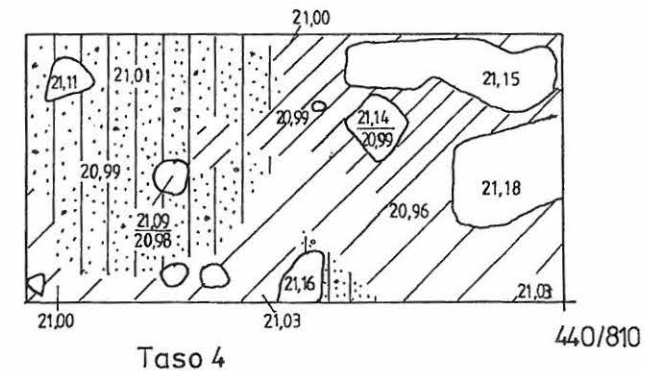
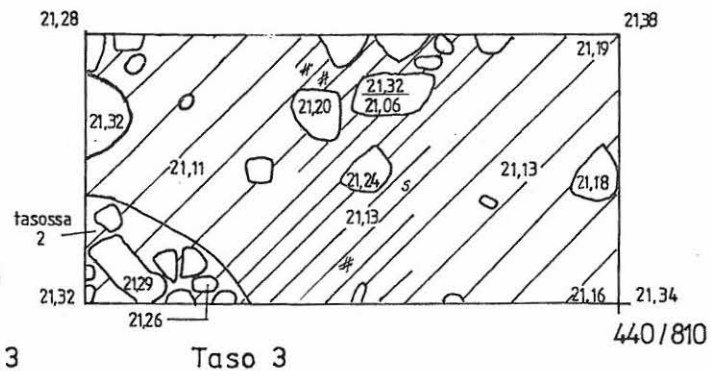
 Hiili Savi

 Kivi, pinta / pohja m mpy

1 Humus ja humuksensekainen hiekka

2 Ruskea savensekainen hiekka

5 Voimakkaan punaruskea hiekka

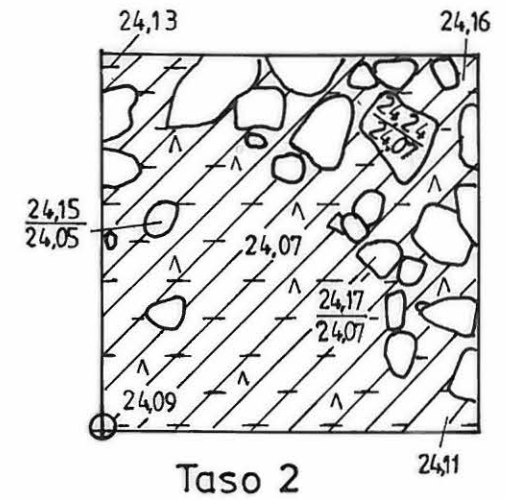
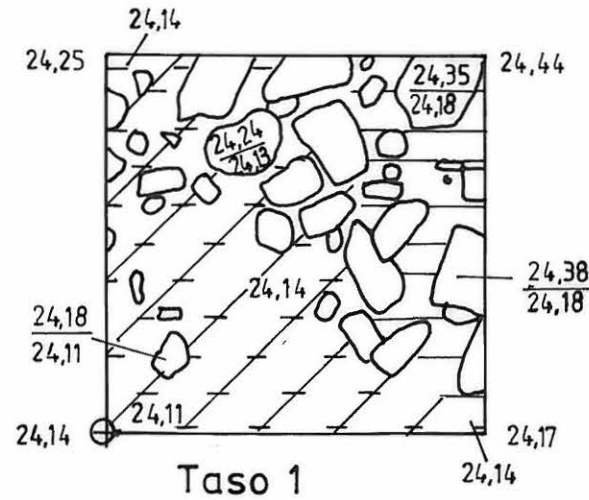
LAITILA, UNTAMALA

RAULA

Marja Sipilä 2002

Koeruutu 30
Tasokartta, tasot 1-3
MK 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

48

Turve

Ruskea värjäytynyt humuksensek. hiekka

Tumma noen värjäämä humuksensek. rapakivisora

Tumma noen värjäämä rapakivisora

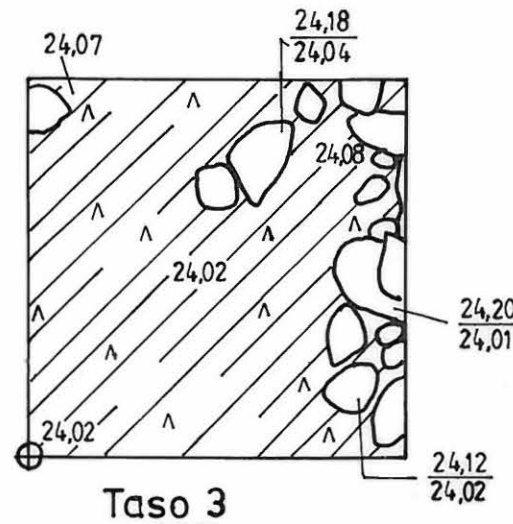

Ruskea värjäynyt rapakivisora

Kivi, pinta/pohja m mpy

⊕ Mittauspiste

LAITILA, UNTAMALA

KYLÄ-RAULA

Marja Sipilä 2002

Koeruutu 32
Tasokartta, tasot 3-6
Profiilikartta, E-profiili
MK 1:20
Korkeudet mmpy

Piirt. Sari Mäntylä

- Tumma / musta rapakivensek. nokinen karkea hiekka / sora; prof.kartassa nro 5
- Musta nokimaa
- Ruskeavärjätynyt hiekka; prof.kartassa nro 4
- Ruskea värjätynyt rapakivensek. hiekka / sora; prof.kartassa nro 7
- Puhdas hiekka; prof.kartassa nro 6
- Rapakiveä

*# Hiili   ⊕ Mittauspiste

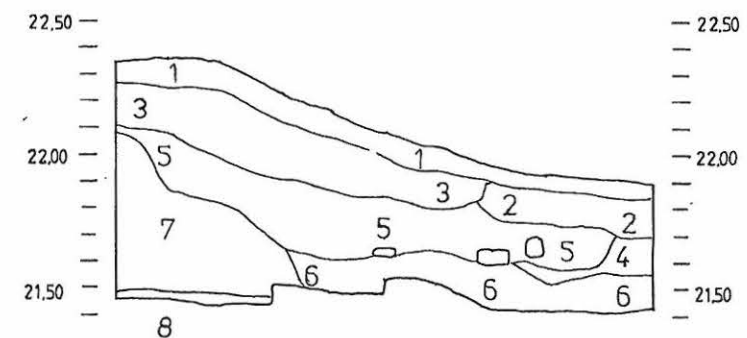
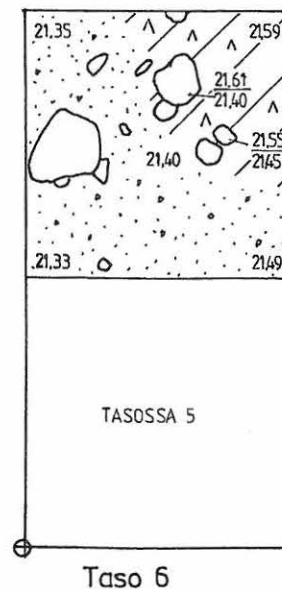
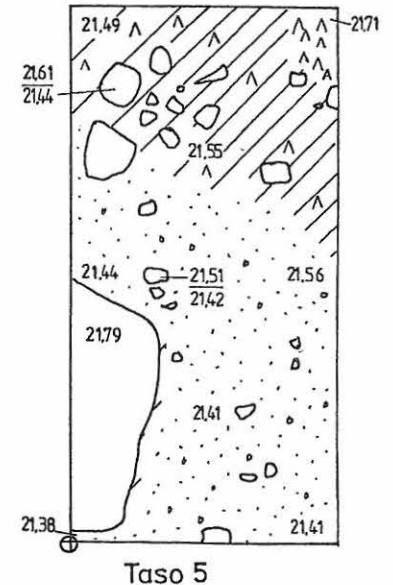
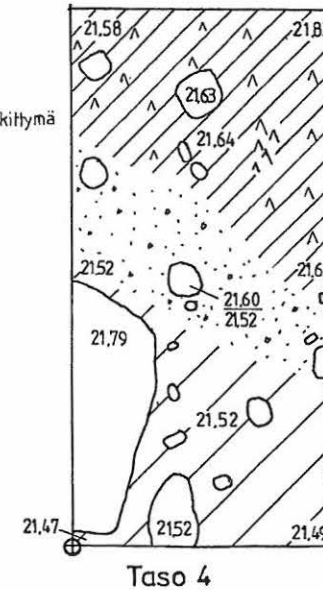
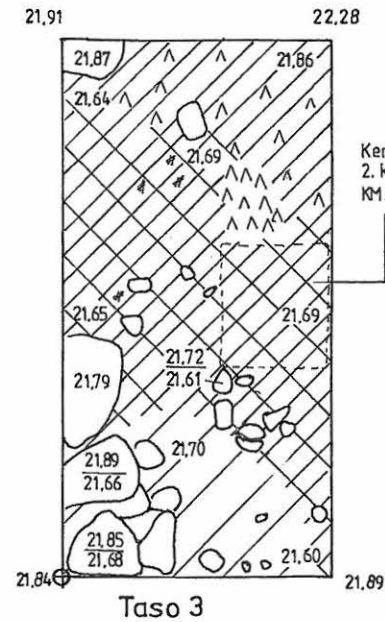
○ Kivi, pinta / pohja m mpy

1 Turve / humus

2 Humuksen ja rapakivensek. nokinen hiekka

3 Humuksensek. rapakivisora

8 Puhdas siltti

LAITILA, UNTAMALA

KYLÄ-RAULA

Marja Sipilä 2002

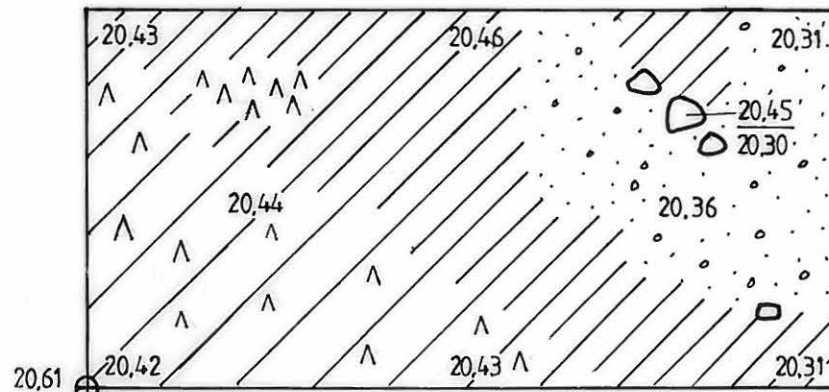
Koeruutu 33
Tasokartta, taso 4
MK 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

50

- Ruskea värjäytynyt rapakivensek. hiekka
- Tumma / musta noen värjäämä hiekka
- Ruskea karkea hiekka / sora
- Rapakiveä
- Kivi, pinta / pohja m mpy
- Mittauspiste

LAITILA, UNTAMALA KYLÄ-RAULA

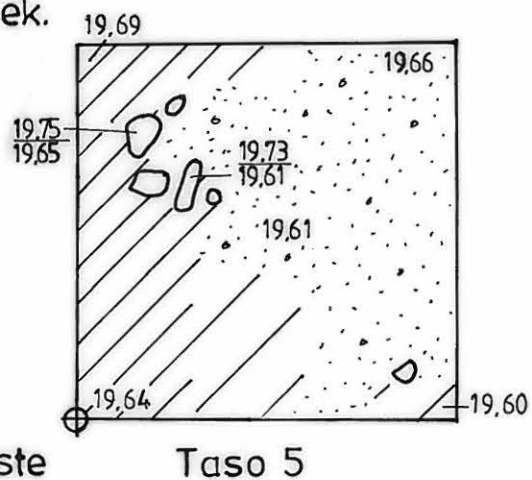
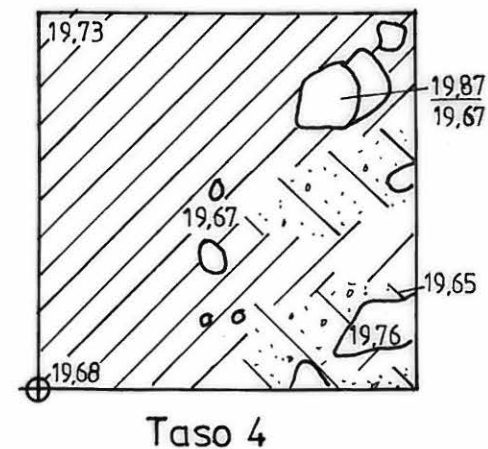
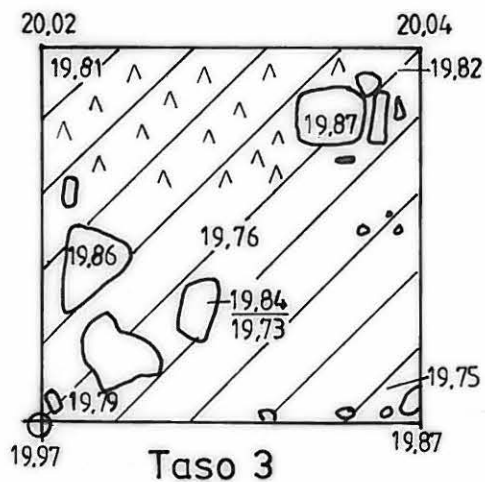
Marja Sipilä 2002

Koeruutu 34
Tasokartta, tasot 3-5
MK 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

51

- Tummanruskea / ruskea värjäytynyt hiekka
- Tummanruskea / ruskea rapakivensek. värjäytynyt hiekka
- Tumma noen värjäämä hiekka
- Ruskea hiekka
- Vaalea hiekka
- Kivi, pinta/pohja m mpy ⊕ Mittauspiste

LAITILA, UNTAMALA

KYLÄ -RAULA

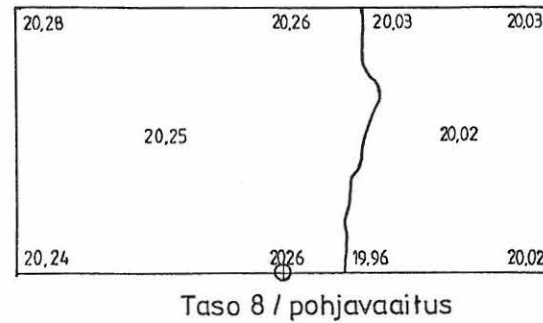
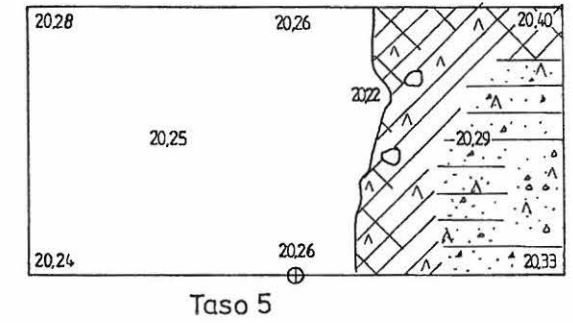
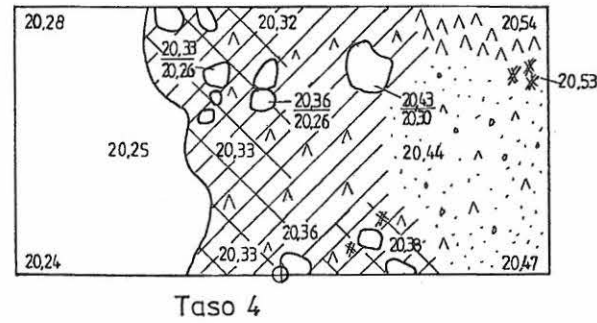
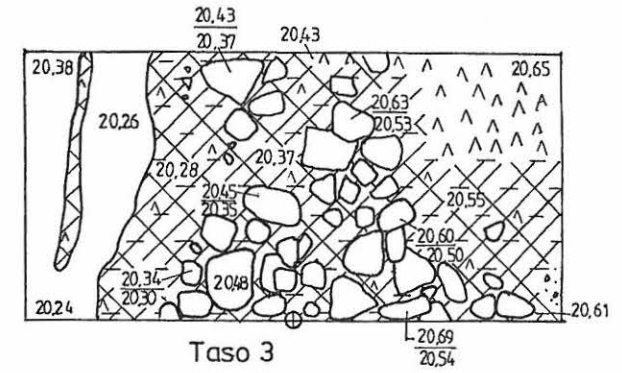
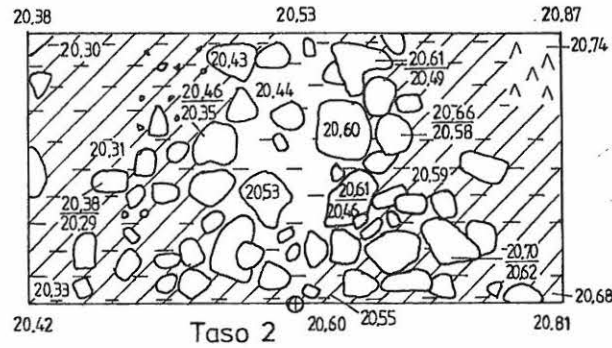
Marja Sipilä 2002

Koeruutu 35
Tasokartta, tasot 2-5, 8
Mik 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

- Humus
- Tumma /musta noen värjäämä humuksensek. hiekka
- Musta humuksensek. nokimaa
- Musta rapakivensek. nokimaa
- Tummanruskea värjäytynyt rapakivensek. hiekka
- Punaruskea rapakivensek. hiekka
- Vaalea rapakivensek. puhdas hiekka
- Rapakivisoraa
- Hiili
- Mittauspiste
- Kivi, pinta / pohja m mpy

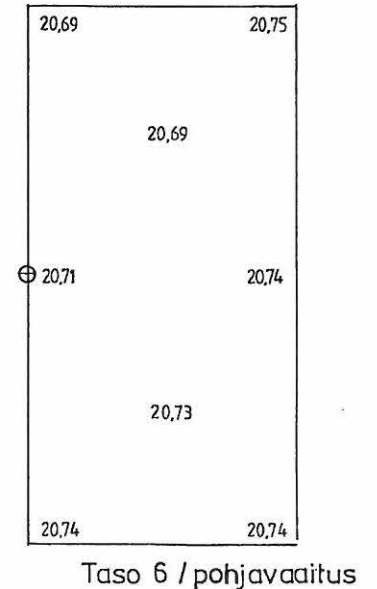
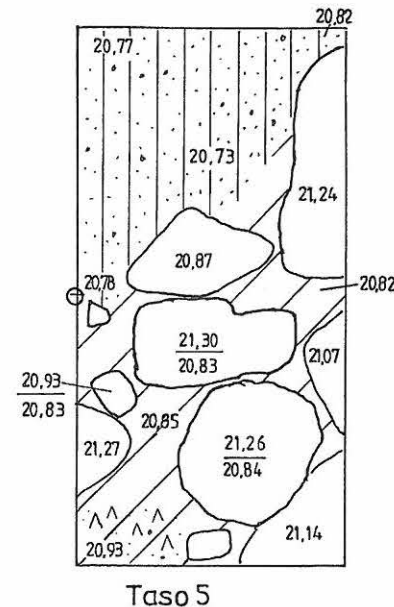
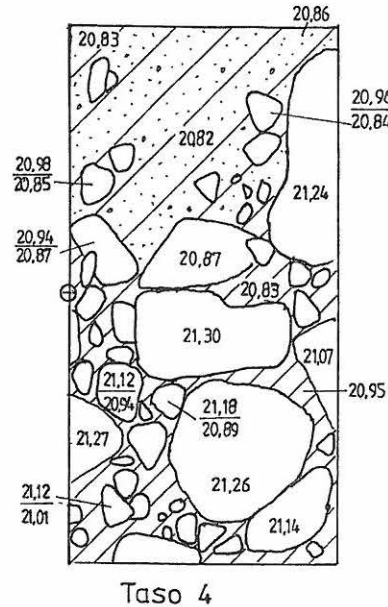
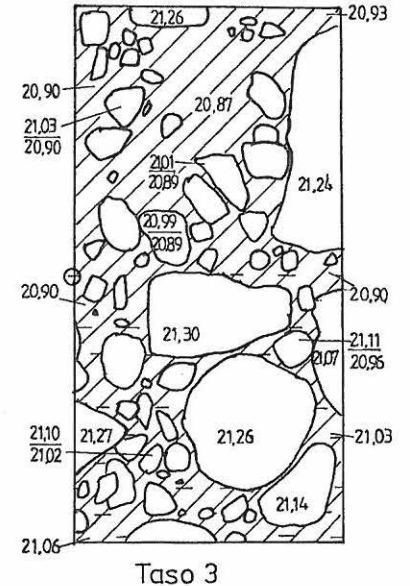
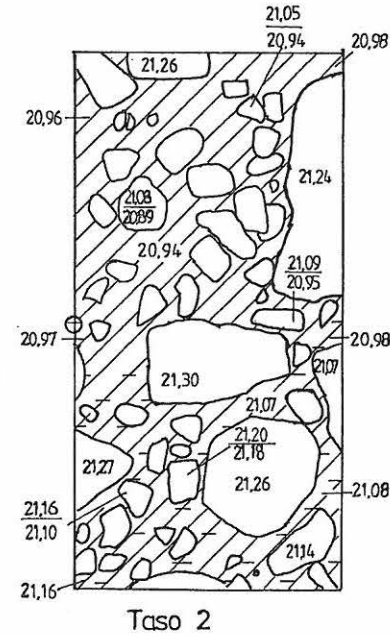
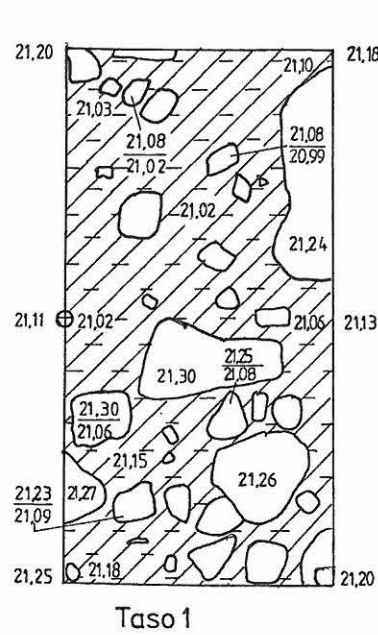
LAITILA, UNTAMALA
 KYLÄ-RAULA
 Marja Sipilä 2002

Koeruutu 38
 Tasokartta, tasot 1-6
~~MK 1:20~~
 Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

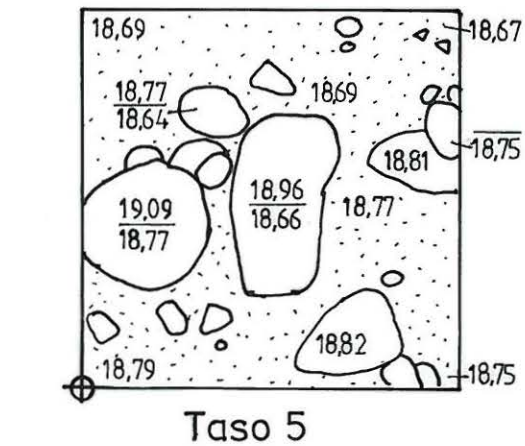
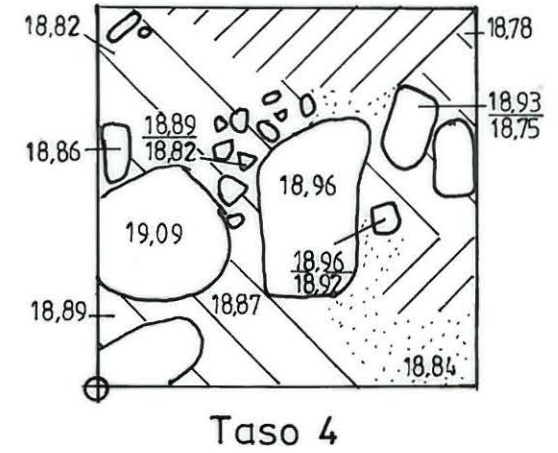
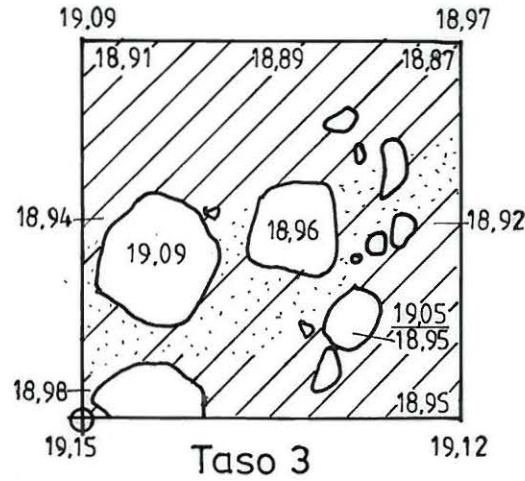
- Tummanruskea / musta värjäytynyt humuksensek. hiekka
- Tummanruskea / musta värjäytynyt hiekka
- Ruskea värjäytynyt hiekka
- Värjäytynyt hiekka
- Punaruskea hiekka
- Värjäytynyt rapakivensek. hiekka
- Kivi, pinta / pohja m mpy
- Mittauspiste

LAITILA, UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ

Marja Sipilä 2002

Koeruutu 41
Tasokartta, tasot 3-5
MK 1:20
Korkeudet m mpy
Piirt. Sari Mäntylä ja Marja Sipilä

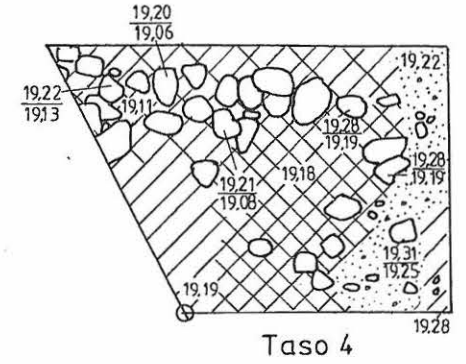
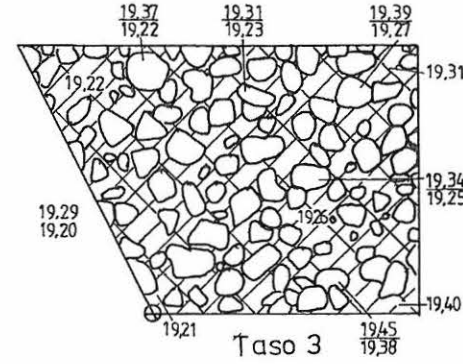
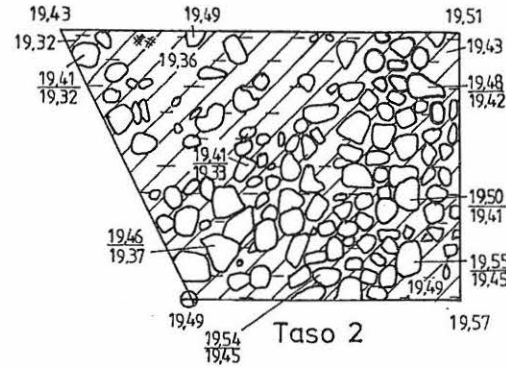

- Tummanharmaa värjäytynyt hieno hiekka
- Ruskea karkea hiekka
- Värjäytynyt hieno hiekka
- Puhdas hieno hiekka
- Kivi, pinta / pohja m mpy
- Mittauspiste

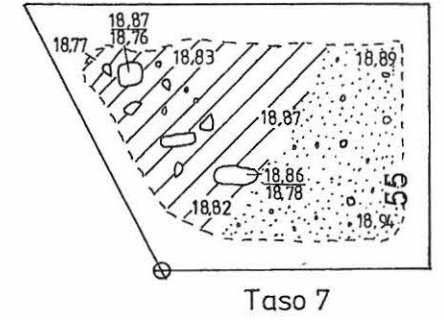
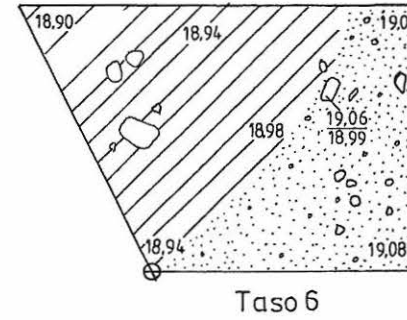
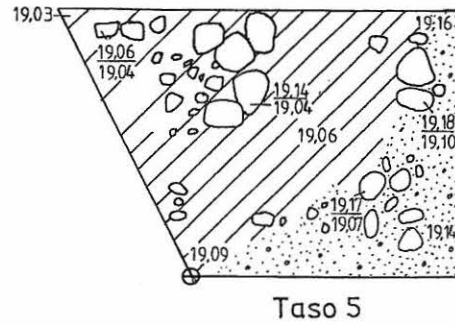
LAITILA, UNTAMALA
 MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ
 Marja Sipilä 2002

Koeruutu 42
 Tasokartta, tasot 2-9
 MK 1:20
 Korkeudet m mpy

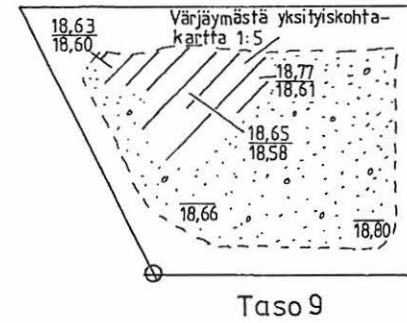
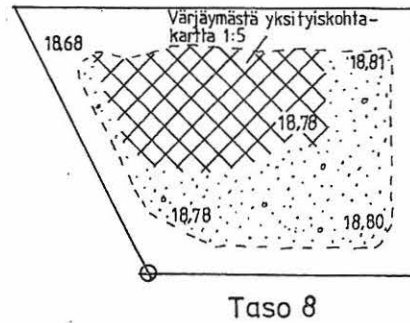
Piirt. Sari Mäntylä

- Tumma värjätynyt humuksensek. hiekka
- Tumma/tummanharmaa noensek. hiekka
- Musta noensek. karkea hiekka
- Tumma /tummanruskea värjätynyt karkea hiekka /sora
- Ruskea värjätynyt karkea hiekka
- Vaalea puhdas karkea hiekka /sora

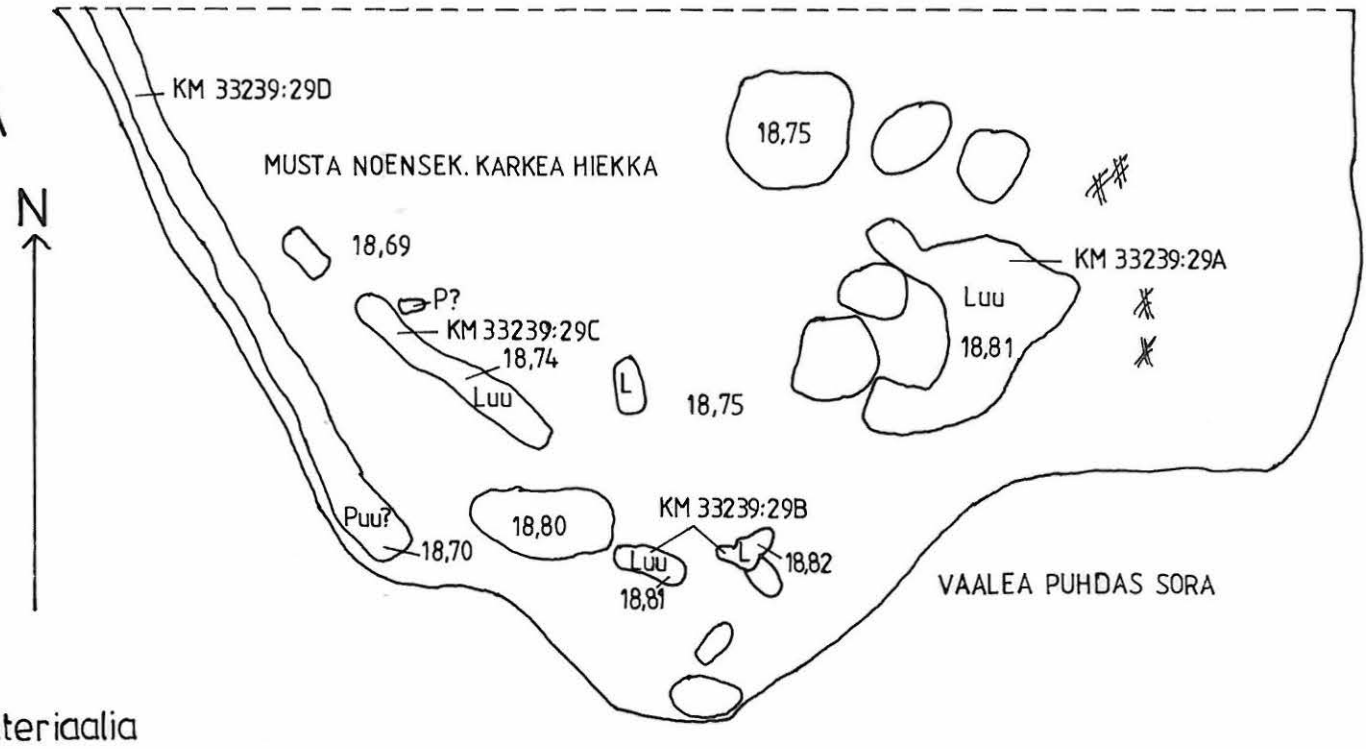
- Hiili
- Kivi, pinta / pohja m mpy
- Mittauspiste
- Koeruudun pohjan raja

LAITILA, UNTAMALA
 MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ
 Marja Sipilä 2002

Koeruutu 42
 Yksityiskohtakartta tasoista 8-9
 MK 1:5
 Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

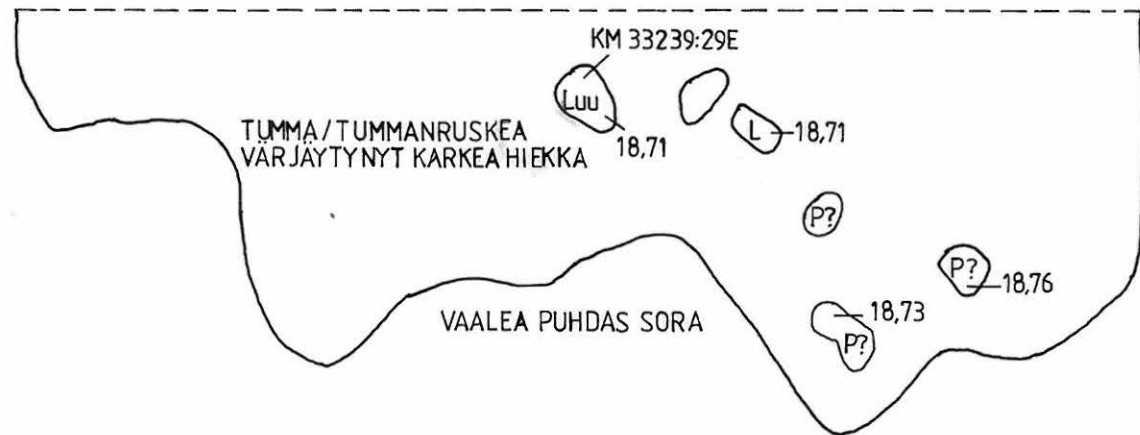
L Luuta

P? Puuta tai vast. orgaanista materiaalia

※ ※ Hiiltä

○ Kivi, pinta m mpy

--- Profiilin raja

LAITILA, UNTAMALA
MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ
Marja Sipilä 2002

Koeruutu 43
Tasokartta, tasot 2a-b
MK 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

57

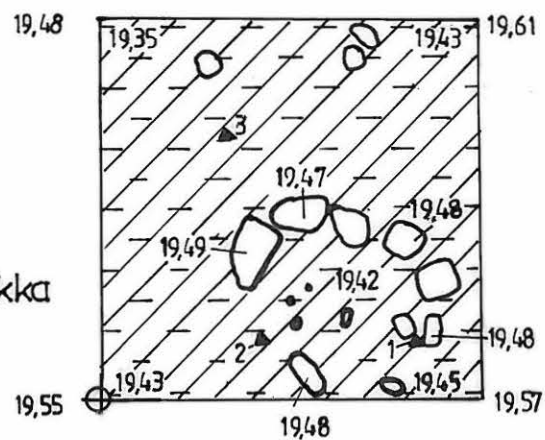
 Tumma värjäytynyt humuksensek. hiekka

 Tumma värjäytynyt hiekka

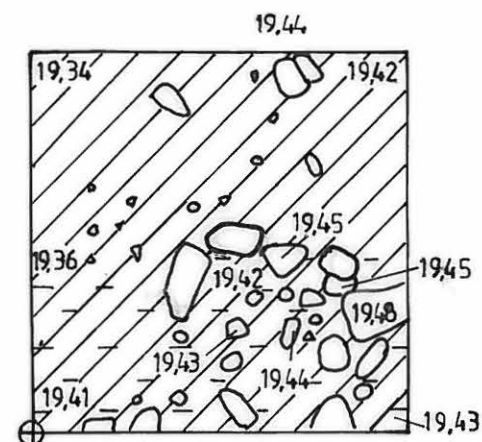
 Mittauspiste

 Kivi, pinta m mpy

Taso 2a

Taso 2b

- 1 Pronssiesineen katkelma KM 33239:36
- 2 Rautaesineen katkelma KM 33239:37
- 3 Palanutta luuta KM 33239:39

LAITILA, UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ

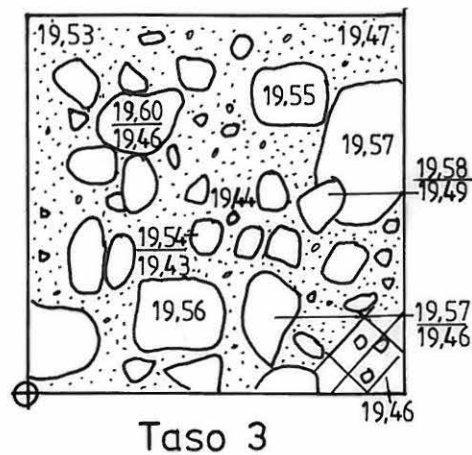
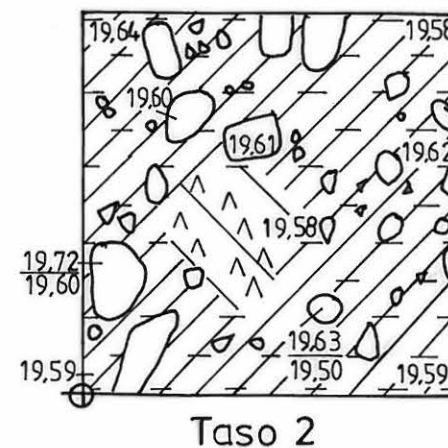
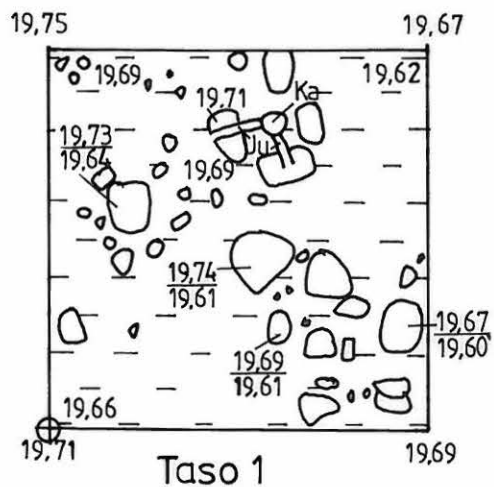
Marja Sipilä 2002

Koeruutu 46
Tasokartta, tasot 1-3
MK 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

58

- Humus
- Tumma humuksensek. hiekka
- Tumma noensek. hiekka
- Ruskea rapakivensek. karkea hiekka
- Puhdas sora   Mittauspiste
- Kivi, pinta / pohja m mpy

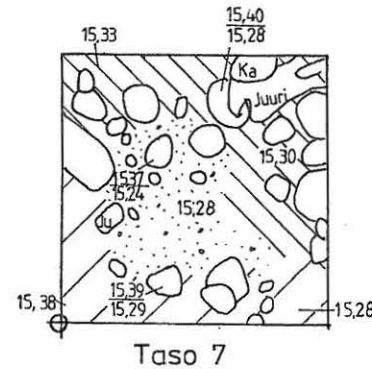
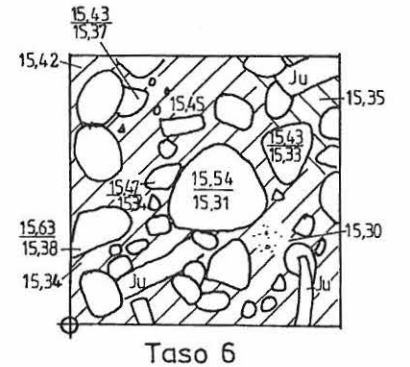
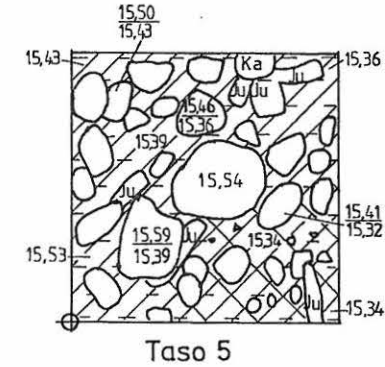
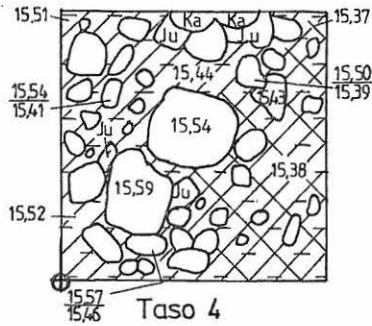
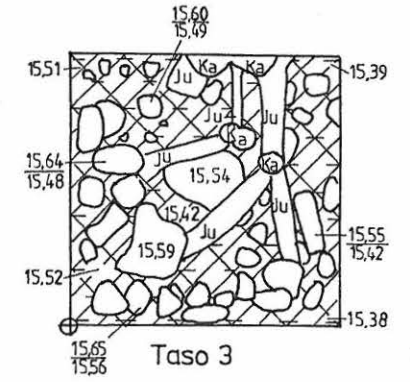
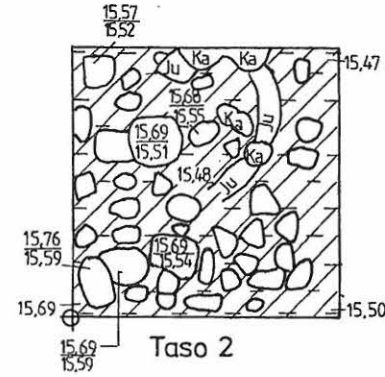
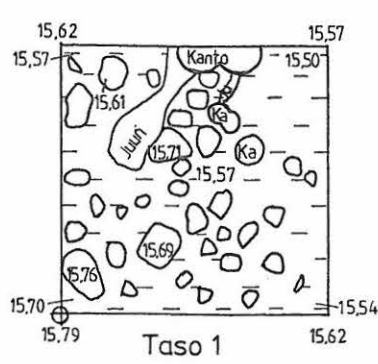
LAITILA, UNTAMALA
MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ
Marja Sipilä 2002

Koeruutu 50
Tasokartta, tasot 1-7
MK 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä ja Virva Lompola

- Humus
- Tumma/tummanruskea värjäytynyt humuksensek. hiekka
- Musta humuksensek. nokimaa
- Tummanruskea värjäytynyt hiekka
- Tummanharmaa värjäytynyt hiekka
- Ruskea värjäytynyt hiekka
- Vaaleanruskea soran sek. hiekka
- Kivi, pinta / pohja m mpy
- Ka Kanto   Ju Juuri
- Mittauspiste

LAITILA, UNTAMALA
TONTTI-VENTOLA
Marja Sipilä 2002

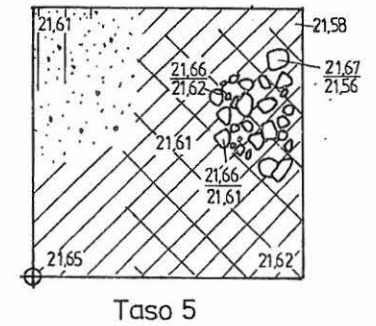
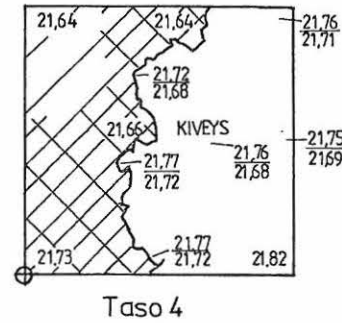
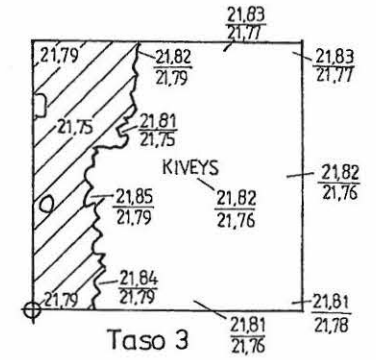
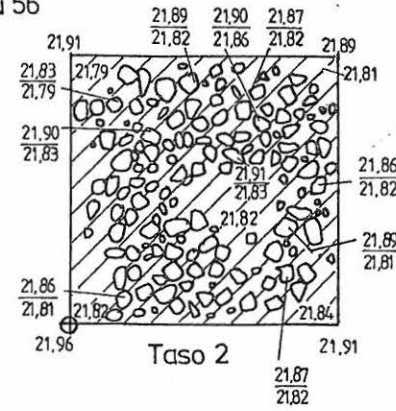
Koeruutu 56
Tasokartta, tasot 2-5
Koeruutu 54
Tasokartta, taso 2
MK 1:20
Korkeudet m mpy

Piirt. Sari Mäntylä

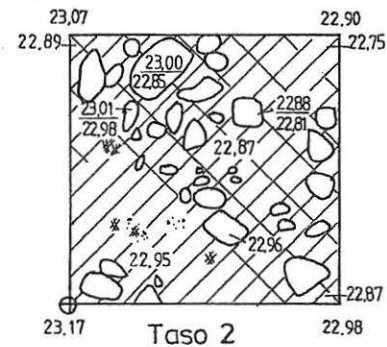
- Musta noen värjäämä hiekka /nokimaa
- Tummanruskea värjäytynyt hiekka
- Ruskea värjäytynyt hiekka
- Punaruskea hiekka
- Vaalea puhdas hiekka
- Hiili
- Kivi, pinta / pohja m mpy
- Mittauspiste

60

Koeruutu 56

Koeruutu 54

LIITE 2. Luettelo raporttiin liittyvistä mustavalkonegatiiveista

NEG. NRO	AIHE	KUVAUS SUUNTA	PVM	KUVAAJA
123388	Raula, Koeruutu 1, taso 3	W	16.5.	M. Sipilä
123389	Raula, Koeruutu 2, taso 2	S	16.5.	M. Sipilä
123390	Raula I, yleiskuva	E	16.5.	M. Sipilä
123391	Raula I, yleiskuva pohjoispuoliselta alueelta	SE	16.5.	M. Sipilä
123392	Raula, Koeruutu 4, taso 2	S	16.5.	M. Sipilä
123393	Raula, Koeruutu 5, kiveys tasossa 2	S	16.5.	V. Lompolo
123394	Raula, Koeruutu 6, taso 4	S	17.5.	M. Sipilä
123395	Raula, Koeruutu 2, kiveys tasossa 7	E	20.5.	V. Lompolo
123396	Raula, Koekaista 1, ennen turpeen poistoa	E	22.5.	V. Lompolo
123397	Raula, Koekaista 1, ennen turpeen poistoa	W	22.5.	V. Lompolo
123398	Raula, Koekaista 1, ennen turpeen poistoa	S	22.5.	V. Lompolo
123399	Raula, Koekaista 1, taso 1, ruudusta 470/810 länteen	SE	23.5.	V. Lompolo
123400	Raula, Koekaista 1, taso 1, ruudusta 470/800 itään	W	23.5.	V. Lompolo
123401	Raula I:n pohjoisosaa, taustalla valtatie 8 ja Kylä-Raulan talo	NEE	24.5.	M. Sipilä
123402	Kaksi ryssänhautaa Raula I:n ja II:n välisessä peltosaarekkeessa	NNE	24.5.	M. Sipilä
123403	Raula II, yleiskuva	W	24.5.	M. Sipilä
123404	Raula I, yleiskuva	W	24.5.	M. Sipilä
123405	Raula I, yleiskuva	NW	24.5.	M. Sipilä
123407	Raula, Koekaista 1, taso 2, kiveystä ruudusta 470/800 itään	W	27.5.	S. Mäntylä
123408	Raula, Koekaista 1, taso 2, kiveystä ruudusta 470/810 länteen	E	27.5.	S. Mäntylä
123409	Raula, Koekaista 1, taso 2, kiveystä ruudussa 470/808	S	27.5.	S. Mäntylä
123410	Raula, Koeruutu 13, länsiprofiili	E	28.5.	V. Lompolo
123411	Raula, Koekaista 1, taso 3, kiveystä ruudusta 470/811 länteen	E	29.5.	S. Mäntylä
123412	Raula, Koekaista 1, taso 3, kiveystä ruudusta 470/800 itään	W	29.5.	S. Mäntylä
123413	Raula, Koeruutu 22, kiveys tasossa 2	S	29.5.	M. Sipilä
123414	Raula, Koekaista 1, taso 4, kiveystä ruudusta 470/811 länteen	E	30.5.	S. Mäntylä
123415	Raula, Koekaista 1, taso 4, ruudusta 470/800 itään	W	30.5.	S. Mäntylä
123416	Raula, Koeruutu 22, taso 3	S	31.5.	S. Mäntylä
123417	Raula, Koekaista 1, taso 5, kiveystä ruudusta 470/811 länteen	E	31.5.	S. Mäntylä
123418	Raula, Koekaista 1, taso 5, ruudusta 470/800 itään	W	3.6.	S. Mäntylä
123419	Raula, Koekaista 1, kiveystä pohjoisprofiilissa ruudussa 470/802	S	3.6.	S. Mäntylä

NEG. NRO	AIHE	KUVAUS SUUNTA	PVM	KUVAAJA
123420	Raula, Koekaista 1, ruutujen 470/800-801 pohjoisprofiili	S	3.6.	S. Mäntylä
123421	Raula, Koeruutu 1, taso 4	S	3.6.	V. Lompolo
123422	Raula, Koeruutu 26, pohjakiveys	N	4.6.	V. Lompolo
123423	Raula, Koeruutu 1:n laajennusosa tasossa 4. Alkuperäinen ruutu tasossa 5	S	4.6.	S. Mäntylä
123424	Raula, Koeruutu 1, taso 5 (koko ruutu)	S	5.6.	S. Mäntylä
123425	Raula, Koeruutu 30, taso1	S	5.6.	S. Mäntylä
123426	Raula, Koeruutu 1, taso 6 (koko ruutu)	S	5.6.	V. Lompolo
123427	Raula, Koeruutu 30, taso 2	W	6.6.	V. Lompolo
123428	Raula, Koeruutu 29, tasot 3 ja 5	W	6.6.	V. Lompolo
123429	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 2	S	6.6.	V. Lompolo
123430	Raula, Koeruutu 1, pohjoisprofiili	S	6.6.	V. Lompolo
123431	Raula, Koeruutu 30, taso 3	S	6.6.	S. Mäntylä
123432	Kylä-Raula, Koeruutu 33, taso 4. Nokimaa-alue, josta luuta (alkuperäinen ruutu).	S	7.6.	M. Sipilä
123433	Kylä-Raula, Koeruutu 32:n laajennusosa tasossa 2. Alkuperäinen ruutu tasossa 3.	W	7.6.	V. Lompolo
123434	Kylä-Raula, Koeruutu 34, taso 3	E	7.6.	V. Lompolo
123435	Kylä-Raula, Koeruutu 32, (koko ruutu) taso 3	S	10.6.	S. Mäntylä
123436	Kylä-Raula, Koeruutu 33, taso 4 (koko ruutu)	E	10.6.	V. Lompolo
123437	Kylä-Raula, Koeruutu 32, keramiikkaa 2. kerroksessa	W	10.6.	V. Lompolo
123438	Kylä-Raula, Koeruutu 34, taso 4	W	10.6.	S. Mäntylä
123439	Kylä-Raula, Koeruutu 35, taso 2	W	10.6.	S. Mäntylä
123440	Kylä-Raula, Koeruutu 34, taso 5	S	10.6.	S. Mäntylä
123441	Kylä-Raula, Koeruutu 35, taso 3	W	11.6.	S. Mäntylä
123442	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 4	S	11.6.	S. Mäntylä
123443	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 1 (alkuperäinen ruutu)	S	11.6.	S. Mäntylä
123444	Kylä-Raula, Koeruutu 35, taso 4	W	11.6.	S. Mäntylä
123445	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 5	S	12.6.	S. Mäntylä
123446	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 1 (laajennettu)	S	12.6.	S. Mäntylä
123447	Kylä-Raula, Koeruutu 35, taso 5	W	12.6.	S. Mäntylä
123448	Kylä-Raula, Koeruutu 33, pohjoisprofiili	S	12.6.	S. Mäntylä
123449	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 6	S	12.6.	M. Sipilä
123450	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 2	S	12.6.	M. Sipilä
123451	Kylä-Raula, yleiskuva	SWW	12.6.	M. Sipilä
123452	Myllymäki, Koeruudun 41 ympäristöä	NNW	12.6.	M. Sipilä
123453	Myllymäki, Koeruudun 42 ympäristöä	NNW	12.6.	M. Sipilä
123454	Myllymäki, Koeruudun 44 ympäristöä	NW	12.6.	M. Sipilä
123455	Myllymäki, Koeruudun 43 ympäristöä	E	12.6.	M. Sipilä
123456	Kylä-Raula, Koeruutu 32, itäprofiili	W	12.6.	M. Sipilä
123457	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 1	E	12.6.	V. Lompolo

NEG. NRO	AIHE	KUVAUS SUUNTA	PVM	KUVAAJA
123458	Myllymäki, Koeruudun 47 ympäristöä	S	13.6.	M. Sipilä
123459	Myllymäki, Koeruutu 43, taso 2a	S	13.6.	S. Mäntylä
123460	Myllymäki, Koeruudun 45 ympäristöä	NNE	13.6.	M. Sipilä
123461	Myllymäki, Koeruutu 43, taso 2b	S	13.6.	S. Mäntylä
123462	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 2	S	13.6.	M. Sipilä
123463	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 2	N	13.6.	M. Sipilä
123464	Myllymäki, Koeruutu 41, taso 3	N	13.6.	M. Sipilä
123465	Myllymäki, Koeruutu 41, taso 4	S	14.6.	S. Mäntylä
123466	Myllymäki, Koeruutu 44, työkuva. Kuvassa Jukka Kantanen, Tero Junnila ja Risto Aalto	E	17.6.	S. Mäntylä
123467	Myllymäki, Koeruutu 41, taso 5 (pohja)	S	17.6.	S. Mäntylä
123468	Myllymäki, Koeruutu 44, taso 4	S	17.6.	S. Mäntylä
123469	Myllymäki, Koeruutu 42, kiveys tasossa 3	S	17.6.	S. Mäntylä
123470	Myllymäki, Koeruutu 42, kiveys tasossa 3	N	17.6.	S. Mäntylä
123471	Myllymäki, Koeruutu 45, työkuva. Kuvassa Marja Kiuttu ja Mia Virtanen	W	17.6.	S. Mäntylä
123472	Myllymäki, Koeruutu 46, taso 1	N	17.6.	S. Mäntylä
123473	Myllymäki, Koeruutu 47, taso 2	N	18.6.	S. Mäntylä
123474	Myllymäki, Koeruutu 45, taso 3	S	18.6.	S. Mäntylä
123475	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 4	S	18.6.	S. Mäntylä
123476	Myllymäki, Koeruutu 46, taso 2	N	18.6.	S. Mäntylä
123477	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 5	S	19.6.	S. Mäntylä
123478	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 6	S	19.6.	S. Mäntylä
123479	Vuorenpää, Koeruutu 48, taso 2	E	19.6.	M. Sipilä
123480	Vuorenpää, Koeruudun 49 ympäristöä	SSE	19.6.	M. Sipilä
123481	Vuorenpää, Koeruudun 50 ympäristöä	S	19.6.	M. Sipilä
123482	Vuorenpää, Koeruutu 46, taso 3	N	19.6.	S. Mäntylä
123483	Myllymäki, Koeruutu 42, työkuva Kuvassa Päivi Kaissalo ja Maija Palmu	NWW	19.6.	M. Sipilä
123484	Vuorenpää, Koeruutu 48, taso 3	E	19.6.	V. Lompolo
123485	Vuorenpää, Koeruutu 48, taso 4	E	19.6.	M. Sipilä
123486	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 7	S	19.6.	S. Mäntylä
123487	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 1	S	20.6.	S. Mäntylä
123488	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 2	S	20.6.	S. Mäntylä
123489	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8, puu- ja luujäänteitä	E	20.6.	M. Sipilä
123490	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8, puu- ja luujäänteitä	E	20.6.	M. Sipilä
123491	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8, puujäänteitä	E	20.6.	M. Sipilä
123492	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8, luujäänteitä	E	20.6.	M. Sipilä
123493	Vuorenpää, Koeruutu 49, taso 2	S	24.6.	S. Mäntylä
123494	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 3	S	24.6.	V. Lompolo
123495	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8	S	24.6.	M. Sipilä
123496	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 4	S	24.6.	S. Mäntylä
123497	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 5	S	25.6.	S. Mäntylä
123498	Vuorenmäki, peruslinja ja koeruutujen paikat	SEE	25.6.	V. Lompolo

NEG. NRO	AIHE	KUVAUS SUUNTA	PVM	KUVAAJA
123499	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 9, värjäymä (palamaton luu ja puuta)	E	25.6.	S. Mäntylä
123500	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 9, palamaton luu	E	25.6.	S. Mäntylä
123501	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 9, värjäymä (palamaton luu ja puuta)	S	25.6.	S. Mäntylä
123503	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 6	N	25.6.	S. Mäntylä
123504	Myllymäki, Koeruutu 42, pohjoisprofiili	S	26.6.	S. Mäntylä
123505	Myllymäki, Koeruutu 42, nokimaata ja kiveystä pohjoisprofiilin keskellä	S	26.6.	S. Mäntylä
123506	Myllymäki, Koeruutu 42, kerroksia pohjoisprofiilin koillispäädyssä	S	26.6.	S. Mäntylä
123507	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 7	S	26.6.	V. Lompolo
123508	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 8	S	27.6.	S. Mäntylä
123509	Vuorenpää, Koeruutu 50, kiveystä itäprofiilissa	W	27.6.	V. Lompolo
123510	Vuorenmäki, Koeruutu 52, taso 3	SE	27.6.	M. Sipilä
123511	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 3	N	28.6.	V. Lompolo
123512	Kylä-Raula, Koeruutu 35 laajennos, taso 2. Alkuperäinen ruutu tasossa 5.	W	28.6.	S. Mäntylä
123513	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 4	N	1.7.	S. Mäntylä
123514	Kylä-Raula, Koeruutu 35 laajennos, taso 3. Alkuperäinen ruutu tasossa 5.	W	1.7.	S. Mäntylä
123515	Tontti-Ventola, Koeruutu 54, taso 2	S	2.7.	V. Lompolo
123516	Tontti-Ventola, Koeruutu 56, taso 2	S	2.7.	S. Mäntylä
123518	Tontti-Ventola, Koeruutu 56, taso 3	S	3.7.	S. Mäntylä
123519	Tontti-Ventola, Koeruutu 56, kiveystä itäprofiilissa	W	5.7.	S. Mäntylä
123520	Tontti-Ventola, työkuva Kuvassa Tero Junnila, Päivi Kaissalo ja Maija Palmu (etualalla) sekä Marja Kiuttu ja Mia Virtanen (takalla)	NW	5.7.	S. Mäntylä
123521	Tontti-Ventola, yleiskuva alueesta. Koeruutua 57 täytetään.	N	9.7.	M. Sipilä

LIITE 3 Luettelo raporttiin liittyvistä diapositiiveista

DIA	AIHE	KUVAUS SUUNTA	PVM	KUVAAJA
48835	Raula, Koeruutu 1, taso 3	W	16.5.	M. Sipilä
48836	Raula, Koeruutu 2, taso 2	S	16.5.	M. Sipilä
48837	Raula I, yleiskuva	E	16.5.	M. Sipilä
48838	Raula I, yleiskuva pohjoisosasta	SE	16.5.	M. Sipilä
48839	Raula, Koeruutu 4, nokimaaläikkä tasossa 2	S	16.5.	V. Lompolo
48840	Raula, Koeruutu 5, kiveys tasossa 2	S	16.5.	V. Lompolo
48841	Raula, Koeruutu 6, taso 4	S	17.5.	M. Sipilä
48842	Raula, Koeruutu 2, kiveys tasossa 7	E	20.5.	V. Lompolo
48843	Raula, Koekaista 1, ennen turpeen poistoa	E	22.5.	V. Lompolo
48844	Raula, Koekaista 1, ennen turpeen poistoa	W	22.5.	V. Lompolo
48845	Raula, Koekaista 1, ennen turpeen poistoa	S	22.5.	V. Lompolo
48846	Raula, Koekaista 1, taso 1 ruudusta 470/810 länteen	SE	23.5.	V. Lompolo
48847	Raula, Koekaista 1, taso 1 ruudusta 470/800 itään	W	23.5.	V. Lompolo
48848	Raula I:n pohjoisosaa, taustalla valtatie 8 ja Kylä-Raulan talo.	NEE	24.5.	M. Sipilä
48849	Kaksi ryssänhautaa Raula I:n ja II:n välissä.	NNE	24.5.	M. Sipilä
48850	Raula II, yleiskuva	W	24.5.	M. Sipilä
48851	Raula I, yleiskuva	W	24.5.	M. Sipilä
48852	Raula I, yleiskuva	NW	24.5.	M. Sipilä
48853	Raula, Koekaista 1, taso 2, kiveystä ruudusta 470/800 itään	W	27.5.	S. Mäntylä
48854	Raula, Koekaista 1, taso 2, kiveystä ruudusta 470/810 länteen	E	27.5.	S. Mäntylä
48855	Raula, Koekaista 1, kiveystä ruudussa 470/808	S	27.5.	S. Mäntylä
48856	Raula, Koeruutu 13, länsiprofiili	E	28.5.	V. Lompolo
48857	Raula, Koekaista 1, taso 3, kiveystä ruudusta 470/811 länteen	E	29.5.	S. Mäntylä
48858	Raula, Koekaista 1, taso 3, kiveystä ruudusta 470/800 itään	W	29.5.	S. Mäntylä
48859	Raula, Koeruutu 22, kiveys tasossa 2	S	29.5.	M. Sipilä
48860	Raula, Koekaista 1, taso 4 ruudusta 470/811 länteen	E	30.5.	S. Mäntylä
48861	Raula, Koekaista 1, taso 4 ruudusta 470/800 itään	W	30.5.	S. Mäntylä
48862	Raula, Koeruutu 22, taso 3	S	31.5.	S. Mäntylä
48863	Raula, Koekaista 1, taso 5 ruudusta 470/811 länteen	E	31.5.	S. Mäntylä

DIA	AIHE	KUVAUS SUUNTA	PVM	KUVAAJA
48864	Raula, Koekaista 1, taso 5 ruudusta 470/800 itään	W	3.6.	S. Mäntylä
48865	Raula, Koekaista 1, ruudun470/801 pohjoisprofiilin kiveys	S	3.6.	S. Mäntylä
48866	Raula, Koekaista 1, ruutujen470/800-801 pohjoisprofiili	S	3.6.	S. Mäntylä
48867	Raula, Koeruutu 1, taso 4	S	3.6.	V. Lompolo
48868	Raula, Koeruutu 26, pohjakiveys	N	4.6.	V. Lompolo
48869	Raula, Koeruutu 1, laajennusosa tasossa 4. Alkuperäinen ruutu tasossa 5.	S	4.6.	S. Mäntylä
48870	Raula, Koeruutu 1, taso 5 (koko ruutu)	S	5.6.	S. Mäntylä
48871	Raula, Koeruutu 30, taso 1	S	5.6.	S. Mäntylä
48872	Raula, Koeruutu 1, taso 6 (koko ruutu)	S	5.6.	V. Lompolo
48873	Raula, Koeruutu 30, taso 2	W	6.6.	V. Lompolo
48874	Raula, Koeruutu 29, tasot 3 ja 5	W	6.6.	V. Lompolo
48875	Raula, Koeruutu 1, pohjoisprofiili	S	6.6.	V. Lompolo
48876	Raula, Koeruutu 30, taso 3	S	6.6.	S. Mäntylä
48877	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 2	S	6.6.	V. Lompolo
48878	Kylä-Raula, työkuva Kuvassa Päivi Kaissalo ja Maija Palmu	SW	7.6.	M. Sipilä
48879	Kylä-Raula, Koeruutu 33, taso 4 (alkuperäinen ruutu). Nokimaa-alue, josta luuta.	S	7.6.	M. Sipilä
48880	Kylä-Raula, Koeruutu 32, laajennus tasossa 2. Alkuperäinen ruutu tasossa 3.	W	7.6.	V. Lompolo
48881	Kylä-Raula, Koeruutu 34, taso 3	E	7.6.	V. Lompolo
48882	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 3 (koko ruutu)	S	10.6.	S. Mäntylä
48883	Kylä-Raula, Koeruutu 33, taso 4 (koko ruutu)	E	10.6.	V. Lompolo
48884	Kylä-Raula, Koeruutu 32, keramiikkaa 2. kerroksesta	W	10.6.	V. Lompolo
48885	Kylä-Raula, Koeruutu 34, taso 4	S	10.6.	S. Mäntylä
48886	Kylä-Raula, Koeruutu 35, taso 2	W	10.6.	S. Mäntylä
48887	Kylä-Raula, Koeruutu 34, taso 5	S	10.6.	S. Mäntylä
48888	Kylä-Raula, Koeruutu 35, taso 3	W	11.6.	S. Mäntylä
48889	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 4	S	11.6.	S. Mäntylä
48890	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 1	S	11.6.	S. Mäntylä
48891	Kylä-Raula, Koeruutu 35, taso 4	W	11.6.	S. Mäntylä
48892	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 5	S	12.6.	S. Mäntylä
48893	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 1	S	12.6.	M. Sipilä
48894	Kylä-Raula, Koeruutu 35, taso 5	W	12.6.	S. Mäntylä
48895	Kylä-Raula, Koeruutu 33, pohjoisprofiili	S	12.6.	S. Mäntylä
48896	Kylä-Raula, Koeruutu 32, taso 6	S	12.6.	M. Sipilä
48897	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 2	S	12.6.	M. Sipilä
48898	Kylä-Raula, yleiskuva	SWW	12.6.	M. Sipilä
48899	Kylä-Raula, Koeruutu 32, itäprofiili	W	12.6.	M. Sipilä

DIA	AIHE	KUVAUS SUUNTA	PVM	KUVAAJA
48900	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 3	N	28.6.	V. Lompolo
48901	Kylä-Raula, Koeruutu 35, laajennus tasossa 2., alkuperäinen ruutu tasossa 5.	W	28.6.	S. Mäntylä
48902	Kylä-Raula, Koeruutu 38, taso 4	N	1.7.	S. Mäntylä
48903	Kylä-Raula, Koeruutu 35, laajennus tasossa 3., alkuperäinen ruutu tasossa 5.	W	1.7.	S. Mäntylä
48904	Myllymäki, Koeruudun 41 ympäristöä	NNW	12.6.	M. Sipilä
48905	Myllymäki, Koeruudun 42 ympäristöä	NNW	12.6.	M. Sipilä
48906	Myllymäki, Koeruudun 44 ympäristöä	NW	12.6.	M. Sipilä
48907	Myllymäki, Koeruudun 43 ympäristöä	E	12.6.	M. Sipilä
48908	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 1	E	12.6.	V. Lompolo
48909	Myllymäki, Koeruudun 47 ympäristöä	NW	13.6.	M. Sipilä
48910	Myllymäki, Koeruutu 43, taso 2a	S	13.6.	M. Sipilä
48911	Myllymäki, Koeruudun 45 ympäristöä	NNE	13.6.	M. Sipilä
48912	Myllymäki, Koeruudun 43, taso 2b	S	13.6.	S. Mäntylä
48913	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 2	S	13.6.	M. Sipilä
48914	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 2	N	13.6.	M. Sipilä
48915	Myllymäki, Koeruutu 41, taso 3	N	13.6.	M. Sipilä
48916	Myllymäki, Koeruutu 41, taso 4	S	14.6.	S. Mäntylä
48917	Myllymäki, Koeruutu 44, työkuva	E	17.6.	S. Mäntylä
48918	Myllymäki, Koeruutu 41, taso 5:n pohja.	S	17.6.	S. Mäntylä
48919	Myllymäki, Koeruutu 44, taso 4	S	17.6.	S. Mäntylä
48920	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 3, kiveys	S	17.6.	S. Mäntylä
48921	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 3, kiveys	N	17.6.	S. Mäntylä
48922	Myllymäki, Koeruutu 45, työkuva. Kuvassa Marja Kiuttu ja Mia Virtanen	W	17.6.	S. Mäntylä
48923	Myllymäki, Koeruutu 46, taso 1	N	17.6.	S. Mäntylä
48924	Myllymäki, Koeruutu 47, taso 2	N	18.6.	S. Mäntylä
48925	Myllymäki, Koeruutu 45, taso 3	S	18.6.	S. Mäntylä
48926	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 4	S	18.6.	S. Mäntylä
48927	Myllymäki, Koeruutu 46, taso 2	N	18.6.	S. Mäntylä
48928	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 5	S	19.6.	S. Mäntylä
48929	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 6	S	19.6.	S. Mäntylä
48930	Myllymäki, Koeruutu 42, työkuva. Kuvassa Päivi Kaissalo ja Maija Palmu	NWW	19.6.	M. Sipilä
48931	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 7	S	19.6.	S. Mäntylä
48932	Myllymäki, Koeruutu 42, työkuva. Kuvassa Päivi Kaissalo.	W	20.6.	V. Lompolo
48933	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8, puu- ja luujäänteitä	E	20.6.	M. Sipilä
48934	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8, puu- ja luujäänteitä	E	20.6.	M. Sipilä
48935	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8, puujäänteitä	E	20.6.	M. Sipilä
48936	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8, luujäänteitä	E	20.6.	M. Sipilä
48937	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 8	S	24.6.	M. Sipilä

DIA	AIHE	KUVAUS SUUNTA	PVM	KUVAAJA
48938	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 9, värjäymä.	E	25.6.	S. Mäntylä
48939	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 9, värjäymä sekä palamatonta luuta ja puuta.	E	25.6.	S. Mäntylä
48940	Myllymäki, Koeruutu 42, taso 9, värjäymä sekä palamatonta luuta ja puuta.	S	25.6.	S. Mäntylä
48941	Myllymäki, Koeruutu 42, pohjoisprofiili	S	26.6.	S. Mäntylä
48942	Myllymäki, Koeruutu 42, nokimaata ja kiveystä pohjoisprofiilin keskellä.	S	26.6.	S. Mäntylä
48943	Myllymäki, Koeruutu 42, kerroksia pohjoisprofiilin koillispäädyssä.	S	26.6.	S. Mäntylä
48944	Vuorenpää, Koeruutu 48, taso 2	E	19.6.	M. Sipilä
48945	Vuorenpää, Koeruudun 49 ympäristöä	SSE	19.6.	M. Sipilä
48946	Vuorenpää, Koeruudun 50 ympäristöä.	S	19.6.	M. Sipilä
48947	Vuorenpää, Koeruutu 46, taso 3	N	19.6.	S. Mäntylä
48948	Vuorenpää, Koeruutu 48, taso 3	E	19.6.	V. Lompolo
48949	Vuorenpää, Koeruutu 48, taso 4	E	19.6.	M. Sipilä
48950	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 1	S	20.6.	S. Mäntylä
48951	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 2	S	20.6.	S. Mäntylä
48952	Vuorenpää, Koeruutu 49, taso 2	S	24.6.	S. Mäntylä
48953	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 3	S	24.6.	V. Lompolo
48954	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 4	S	24.6.	S. Mäntylä
48955	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 5	S	25.6.	S. Mäntylä
48956	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 6	N	25.6.	S. Mäntylä
48957	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 7	S	26.6.	V. Lompolo
48958	Vuorenpää, Koeruutu 50, taso 8	S	27.6.	S. Mäntylä
48959	Vuorenpää, Koeruutu 50, itäprofiilin kiveys.	W	27.6.	V. Lompolo
48960	Vuorenmäki, peruslinja ja koekuoppien paikat teikeillä merkittynä.	SEE	25.6.	V. Lompolo
48961	Vuorenmäki, Koeruutu 52, taso 3	SE	27.6.	M. Sipilä
48962	Tontti-Ventola, Koeruutu 54, taso 2	S	2.7.	V. Lompolo
48963	Tontti-Ventola, Koeruutu 56, taso 2	S	2.7.	S. Mäntylä
48964	Tontti-Ventola, Koeruutu 56, taso 3	S	3.7.	S. Mäntylä
48965	Tontti-Ventola, Koeruutu 56, itäprofiilin kiveys	W	5.7.	S. Mäntylä
48966	Tontti-Ventola, työkuva. Kuvassa etualalla Tero Junnila, Maija Palmu ja Päivi Kaissalo, taustalla Mia Virtanen ja Marja Kiuttu.	NW	5.7.	S. Mäntylä
48967	Tontti-Ventola, yleiskuva. Koeruutua 57 täytetään.	N	9.7.	M. Sipilä
48968	Kaivausryhmä. Alhaalla Maija Palmu. Keskellä oikealta Risto Aalto, Marja Kiuttu, Päivi Kaissalo, Mia Virtanen, Tero Junnila ja Marja Sipilä. Takana Virva Lompolo (oik.) ja Sari Mäntylä.		9.7.	T. Vuorela

LIITE 4 Luettelo maanäytteistä

NRO	KOHDE	SYVYYS/KRS	KOKO	MAALAJI
1.	Raula, Kr.13 (440/780), länsiprofiili	15-28 cm pinnasta	1 l	musta hiekka
2.	Raula, Koekaista 1, 470,67-89/809,60-83	3. krs, z = 22,02 m mpy	2 l	tumma hiekka
3.	Raula, Koekaista 1, 470,28-59/804,17-48	3. krs., z = 22,24 m mpy	2 l	tumma hiekka
4.	Raula, Kr.1, pohjoisprofiili 441,00-10/808,90-809,10	42 cm pinnasta	2 l	nokimaa
5.	Kylä-Raula, Kr. 32 0,16-37/0,23-48	3. krs., z = 21,68 m mpy	1 l	vahva noki- ja hiilimaa, kivien välistä
6.	Kylä-Raula, Kr. 32 1,00-20/0,70-86	3. krs., z = 21,66 m mpy	1 l	tumma, hiili- pitoinen maa keramiikka- keskittymän yhteydessä
7.	Kylä-Raula, Kr. 35 0,10-30/0,01-25	4. krs., z = 21,13 m mpy	1 l	nokimaa, kivien alta
8.	Myllymäki, Kr. 42 0,45-74/0,58-80	3. krs., z = 19,18 m mpy	2 l	hiekka, kivien alta
9.	Myllymäki, Kr. 42 0,58-92/0,01-45	3. krs., z = 19,14 m mpy	2 l	hiekka, kivien alta ja välistä
10.	Myllymäki, Kr. 42 0,37-69/0,25-50	5. krs., z = 19,00 m mpy	2 l	tumma hiekka
11.	Myllymäki, Kr. 42	8. krs.	2 l	tumma sora, hauta
12.	Tontti-Ventola, Kr. 56 0,38-67/0,37-64	3. krs., z = 21,72 m mpy	1 l	hiekka, kivien välistä
13.	Kylä-Raula, Kr. 38	z = 20,83 m mpy	2 l	hiekka, kivien alta ja välistä
14.	Tontti-Ventola, Kr. 58 0,08-40/0,24-44	4. krs., z = 20,55-20,44 m mpy	2 l	hiekka, "kyntö- jäljet"
15.	Tontti-Ventola, Kr. 57 0,45-75/0,60-1,00	8. krs., z = 19,83-19,72 m mpy	2 l	hiekka, "hauta"

LIITE 5 Luettelo hiilinäytteistä

NRO	KOHDE	SYVYYS/KRS	KUVAUS
1.	Raula, Koekaista 1 470,89/801,02	3. krs., z = 22,49 m mpy	
2.	Raula, Koekaista 1 470,30-50/806,60-80	3. krs., z = 22,08 m mpy	
3.	Raula, Koekaista 1 470,16-33/806,55-73	3. krs., z = 22,00 m mpy	
4.	Raula, Kr. 22 0,70-83/0,57-80	2. krs., z = 21,34 m mpy	
5.	Raula, Kr. 1 440,79-441,00/810,00-15	3. krs., z = 21,05 m mpy	
6.	Raula, Kr. 1 440,41-66/810,06-28	4. krs., z = 20,90 m mpy	
7.	Raula, Kr. 28 0,30-36/0,80-85	2. krs., z = 23,02 m mpy	mahdollinen paalunjälki
8.	Raula, Kr. 29 0,07-13/-0,00-05	3. krs., z = 23,20 m mpy	ruskeasta hiekasta
9.	Raula, Kr. 30 0,04-15/0,58-65	3. krs., z = 23,93 m mpy	soramaasta
10.	Kylä-Raula, Kr. 33 0,65-80/0,50-75	4. taso, z = 20,43 m mpy	nokimaasta, josta luut
11.	Kylä-Raula, Kr. 34 0,66-80/0,50-60	3. krs., z = 19,71 m mpy	
12.	Kylä-Raula, Kr. 35 itäprofiili	27 cm pinnasta x= 0,45-58	hiilikeskittymä
13.	Myllymäki, Kr. 42	7. krs.	tumma maannos, hauta

LIITE 6 Kaivausalueiden kiinnitykset ja korkeuspisteet

Koordinaatiston ja koeruutujen kiinnitykset on tehty siten, että suunta on otettu kiinnitettävältä pisteeltä käsin, kohti kunkin pisteen perässä esitettyjä rakennuksia, rajapyykkejä jne.

Raula: Koordinaatiston ja koeruutujen kiinnitykset, korkeuspisteet (kts. yleiskartta Raula I ja II):

Peruspiste 500 / 800

- Rajapyykki 16699 (valettu betonitolppa) tontin 7:28 eteläkulmassa, käytetty myös korkeuspisteenä = suunta 398 goonia, etäisyys 37,54 metriä
- Rajapyykki 16692 (valettu betonitolppa) tontin 7:20 lounaiskulmassa, käytetty myös korkeuspisteenä = suunta 70 goonia, etäisyys 54,38 metriä

Koordinaattipiste 540 / 800 (paalutetun peruslinjan pohjoispää)

- Em. rajapyykki 16699 = suunta 129 goonia
- Em. rajapyykki 16692 = suunta 152 goonia
- Omakotitalo tontilla 7:28, luoteisnurkka = suunta 116 goonia

Koordinaattipiste 410 / 800 (paalutetun peruslinjan eteläpää)

- Em. rajapyykki 16699 = suunta 27 goonia
- Em. rajapyykki 16692 = suunta 41 goonia

Koeruutu 22

- Koordinaattipiste 450 / 800 = etäisyys 5,15 metriä
- Koordinaattipiste 450 / 810 = etäisyys 5,85 metriä
- Koordinaattipiste 460 / 810 = etäisyys 9,25 metriä

Koeruutu 27

- Koordinaattipiste 500 / 740 = etäisyys 19,38 metriä
- Koordinaattipiste 510 / 760 = etäisyys 20,98 metriä
- Koordinaattipiste 520 / 780 = etäisyys 31,62 metriä

Koeruutu 28

- Koordinaattipiste 500 / 760 = etäisyys 26,09 metriä
- Koordinaattipiste 500 / 740 = etäisyys 16,05 metriä
- Koordinaattipiste 500 / 770 = etäisyys 34,60 metriä

Koeruutu 29

- Koordinaattipiste 500 / 720 = suunta 227 goonia
- Koordinaattipiste 540 / 760 = suunta 66 goonia
- Ulkorakennus tontilla 7:42 valtatie 8:n lounaispuolella, kaakkoispään keskiharja = suunta 262 goonia

Koeruutu 30

- Lato tontilla 7:42 (ruudun 30 pohjoispuolella), lounaissiiven keskiharja = suunta 382 goonia
- Ulkorakennus tontilla 7:42 valtatie 8:n lounaispuolella, luoteispään keskiharja = suunta 259 goonia
- Em. ulkorakennus, kaakkoispään keskiharja = suunta 239 goonia

Korkeuspisteet (rajapyykit tarkistettu vaaituskoneen korkeuden avulla, käytetty kulma merkitty valkoisella maalilla)

- Em. rajapyykki 16699 (koilliskulma) tontin 7:28 eteläkulmassa = 22,526 m mpy

- Em. rajapyykki 16692 (luoteiskulma) tontin 7:20 lounaiskulmassa = 22,052 m mpy
- Rajapyykiltä 16699 siirretty tilapäinen korkeuspiste, kivi I (ei näy yleiskartassa) = 23,65 m mpy. Korkeuspiste sijaitsee isossa maakivessä n. 20 m koeruudun 30 lounaispuolella, valtatie 8 reunassa, tien koillispuolella (itse tieltä kivelle n. 8 m). Tien toisella (lounais)puolella on em. ulkorakennus, sen yläkertaan vievän ajotien ovet. Piste on merkitty valkoisella maalilla.

Kylä-Raula: Koeruutujen kiinnitykset, korkeuspisteet (kts. yleiskartta Toukola, Kylä-Raula, Tontti-Ventola):

Koeruutu 31

- Koeruutu 32 = suunta 76 goonia, etäisyys 12,40 metriä

Koeruutu 32

- Omakotitalo tontilla 7:42, Kylä-Raulan tilan päärakennus (valtatie 8:n lounaispuoli), kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 354 goonia
- Suuri ulkorakennus (navetta) tontilla 9:1, Joukahaisentiestä luoteeseen kääntyvän pikkutien varrella, luoteispäädyn keskiharja = suunta 275 goonia

Koeruutu 33

- Koeruutu 32 = suunta 210 goonia, etäisyys 9 metriä

Koeruutu 34

- Em. Kylä-Raulan päärakennus, kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 360 goonia
- Em. suuri ulkorakennus, luoteispäädyn keskiharja = suunta 278 goonia
- Koeruutu 32 = suunta 235 goonia, etäisyys 14,40 metriä

Koeruutu 35

- Em. Kylä-Raulan päärakennus, kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 363 goonia
- Em. suuri ulkorakennus, luoteispäädyn keskiharja = suunta 262 goonia
- Koeruutu 36 = suunta 231 goonia, etäisyys 14,85 metriä

Koeruutu 36

- Em. Kylä-Raulan päärakennus, kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 370 goonia
- Em. suuri ulkorakennus, luoteispäädyn keskiharja = suunta 266 goonia

Koeruutu 37

- Em. Kylä-Raulan päärakennus, kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 341 goonia
- Em. suuri ulkorakennus, luoteispäädyn keskiharja = suunta 260 goonia

Koeruutu 38

- Em. Kylä-Raulan päärakennus, kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 334 goonia
- Em. suuri ulkorakennus, luoteispäädyn keskiharja = suunta 256 goonia
- Koeruutu 37 = suunta 206 goonia, etäisyys 13,90 metriä

Korkeuspisteet:

- Rajapyykki (oranssi rautarasia) 16678 = 20,198 m mpy. Pyykki sijaitsee tontin 33:0 koillispuolella, Joukahaisentien vieressä, tien kaakkoispuolella, lähellä valtatie 8:n risteystä, suuren koivun alla.
- Rajapyykiltä 16678 siirretty tilapäinen korkeuspiste, kivi II (ei näy yleiskartassa) = 21,49 m mpy. Korkeuspiste sijaitsee isossa maakivessä samalla

peltosaarekkeella (sen lounaisreunassa) kuin koeruudut 37 ja 38, n. 3 metriä ruudun 37 luoteispuolella, lähellä pellon laitaa suuressa maakivessä. Samassa paikassa on useita kiviä, ko. kivi on lähinnä sähkötolppaa. Piste on merkitty valkoisella maalilla.

Myllymäki-Vuorenpää: Koeruutujen kiinnitykset, korkeuspisteet (kts. yleiskartat Myllymäki-Vuorenpää, N-osa ja Myllymäki-Vuorenpää, S-osa, Vuorenmäki):

Koeruutu 41

- Arkeologiakeskus Untamalan (tontti 6:66) kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 361 goonia
- Omakotitalo tontilla 8:21, eteläpäädyn keskiharja = suunta 290 goonia
- Suuri ulkorakennus (kuivuri) tontilla 8:25, Untamontien lounaispuolella, pellon laidassa, koillispäädyn keskiharja = 182 goonia

Koeruutu 42

- Arkeologiakeskus, kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 358 goonia
- Em. omakotitalo, eteläpäädyn keskiharja = suunta 313 goonia
- Em. ulkorakennus (kuivuri), koillispäädyn keskiharja = 200 goonia
- Lähimmät kiviset aidantolpat (eivät näy yleiskartassa): tolppa kuivurin puolella = etäisyys 3,60 metriä, tolppa arkeologiakeskuksen puolella = etäisyys 7,30 metriä

Koeruutu 43

- Arkeologiakeskus, kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 356 goonia
- Em. omakotitalo, eteläpäädyn keskiharja = suunta 322 goonia
- Em. ulkorakennus (kuivuri), koillispäädyn keskiharja = 226 goonia
- Opastaulu 3 = suunta 125 goonia, etäisyys 29 metriä
- Kivinen aidantolppa (ei näy kartassa) = suunta 355 goonia, etäisyys 8,15 metriä

Koeruutu 44

- Em. omakotitalo, eteläpäädyn keskiharja = suunta 335 goonia
- Em. ulkorakennus (kuivuri), koillispäädyn keskiharja = 296 goonia
- Opastaulu 1 = suunta 68 goonia, etäisyys 7 metriä
- Pieni ulkorakennus (paja) tontilla 6:66 Myllymäen harjulla (20 m korkeuskäyrä), Untamontien itäpuolella, luoteispäädyn keskiharja = suunta 147 goonia

Koeruutu 45

- Em. ulkorakennuksen (paja) luoteispäädyn keskiharja = suunta 212 goonia
- Opastaulu 2 = suunta 325 goonia
- Opastaulu 3 = suunta 361 goonia, etäisyys 17,10 metriä
- Opastaulu 4 = suunta 120 goonia

Koeruutu 46

- Ulkorakennus tontilla 6:66 (tontin 878:5 rajalla) Myllymäen ja Vuorenpään harjujen välissä olevalla kannaksella Untamontien vieressä, sen itäpuolella, luoteispäädyn keskiharja = suunta 152 goonia
- Opastaulu 4 = suunta 375 goonia
- Opastaulu 6 = suunta 96 goonia
- Opastaulu 9 = suunta 226 goonia, etäisyys 5,35 metriä

Koeruutu 47

- Em. ulkorakennuksen (paja) kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 249 goonia

- Em. ulkorakennuksen (kts. kr 46) luoteispäädyn keskiharja = suunta 160 goonia
- Opastaulu 4 = suunta 12 goonia, etäisyys 6,40 metriä
- Opastaulu 5 = suunta 71 goonia, etäisyys 12,95 metriä
- Koeruutu 45 = suunta 344 goonia, etäisyys 17,60 metriä

Koeruutu 49

- Korkeuskiintopiste Untamala 73M7304 = suunta 267 goonia
- Em. ulkorakennuksen (kts. kr 46) itänurkka = suunta 160 goonia
- Rajapyykki (kivitolppa) = suunta 320 goonia, etäisyys 9,60 metriä
- Omakotitalo tontilla 10:34, valtatie 8:n koillispuolella (Heinikkalan pääraKEN- nus, näkyy peruskartassa), itäpäädyn keskiharja = 0 goonia

Koeruutu 50

- Pystykivi 5 = etäisyys 18,60 metriä
  - Pystykivi 8 = etäisyys 11,10 metriä
  - Pystykivi 10 = etäisyys 22,58 metriä
- (pystyktivissä mittauspisteinä on käytetty korkeinta kohtaa)

Korkeuspisteet:

- Vuonna 2000 siirretty ja 2001 tarkistettu piste arkeologiakeskuksen etelä- puolella, teiden risteyksessä olevassa kivisessä aidantolpassa, sen yläpin- nassa (ei näy kartassa) = 20,85 m mpy. Piste on merkitty punaisella maalil- la.
- Valtakunnallinen korkeuskiintopiste Untamala 73M7304 = 22,20 m mpy
- Em. aidantolpalta siirretty tilapäinen korkeuspiste, kivi III (ei näy yleiskartas- sa) = 18,74 m mpy. Korkeuspiste sijaitsee pienessä (25x15 cm) maakivessä koeruudusta 43 n. 5 metriä ja vanhasta peltotiestä n. 4 metriä pohjoiskoilli- seen, tietä myötäilevän terassin alapuolella kohti valtatie 8:aa laskevassa rinteessä. Piste on merkitty valkoisella maalilla.
- Em. kiveltä III siirretty tilapäinen korkeuspiste, kivi IV (ei näy yleiskartassa) = 21,69 m mpy. Korkeuspiste sijaitsee suuressa maakivessä koeruudusta 46 n. 23 metriä luoteeseen harjun laella kalmistoaluetta kiertävän aidan kulku- aukon vieressä, n. 5 metriä portaasta. Ko. kiveltä näkyy suoraan Untamon- tien vieressä olevan ent. pajarakennuksen itäkulma. Piste on merkitty val- koisella maalilla.
- Em. valtakunnalliselta korkeuskiintopisteeltä siirretty tilapäinen korkeuspiste, kivi V (ei näy yleiskartassa) = 16,69 m mpy. Korkeuspiste sijaitsee suuressa maakivessä, Untamontien varressa, pysty kivien 2 ja 3 välissä Vuorenmäen peltoalueen vieressä. Piste on merkitty valkoisella maalilla.

Vuorenmäki: Koeruutujen kiinnitykset, yleiskarttaan merkityt pintapoimintalöy- döt, korkeuspisteet (kts. yleiskartta Myllymäki-Vuorenpää, S-osa, Vuorenmäki):

Koeruutu 51 (linjan luoteispää)

- Pystykivi 3 = suunta 120 goonia
- Rajapyykki (kivitolppa) tontin 8:19 eteläkulmassa = suunta 278 goonia

Koeruutu 54 (linjan kaakkoispää)

- Pystykivi 3 = suunta 3 goonia
- Rajapyykki (kivitolppa) tontin 8:19 eteläkulmassa = suunta 315 goonia

Pintapoimintalöydöt:

Keramiikanpala (KM 33240:12)

- Koeruutu 51 = 8,67 metriä
- Koeruutu 52 = 17,75 metriä

- Koeruutu 53 = 36,80 metriä

Kivisen värttinänkehrän katkelma (KM 33240:14, z=13,81 m mpy)

- Koeruutu 51 = 20,75 metriä
- Koeruutu 52 = 4,77 metriä
- Koeruutu 53 = 20,35 metriä

Kuonaa (KM 33240:18, z=13,05 / 12,93 m mpy)

- Koeruutu 51 = 21,52 / 22,10 metriä
- Koeruutu 52 = 12,40 / 14,97 metriä
- Koeruutu 53 = 25,35 / 27,52 metriä

Rautaesineiden (naulojen) katkelmia (ei ole liitetty kokoelmiin, z=12,68 / 12,84 m mpy)

- Koeruutu 51 = 21,33 / 18,87 metriä
- Koeruutu 52 = 24,07 / 24,20 metriä
- Koeruutu 53 = 38,75 / 40,15 metriä

Korkeuspiste:

- Kts. Myllymäki-Vuorenpää tilapäinen korkeuspiste, kivi V

Tontti-Ventola: Koeruutujen kiinnitykset, korkeuspisteet (kts. yleiskartta Toukola, Kylä-Raula, Tontti-Ventola):

Koeruutu 54

- Koeruutu 55 = suunta 304 goonia, etäisyys 12,10 metriä

Koeruutu 55

- Kylä-Raulan tilan päärakennus tontilla 7:42 (valtatie 8:n lounaispuoli), kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 389 goonia
- Suuri ulkorakennus (navetta) tontilla 9:1, Joukahaisentiestä luoteeseen kääntyvän pikkutien varrella, kaakkoispäädyn keskiharja = suunta 310 goonia
- Pieni omakotitalo n. 75 metriä koeruudun kaakkoispuolella, tontin 14:32 lounaislaidalla pellon laidassa, luoteispään keskiharja = 130 goonia

Koeruutu 56

- Koeruutu 55 = suunta 121 goonia, etäisyys 8,50 metriä

Koeruutu 57

- Koeruutu 55 = suunta 12 goonia, etäisyys 16,80 metriä

Koeruutu 58

- Koeruutu 55 = suunta 59 goonia, etäisyys 16 metriä

Koeruutu 59

- Koeruutu 55 = suunta 99 goonia, etäisyys 24,90 metriä

Korkeuspiste:

Rajapyykiltä 16678 siirretty tilapäinen korkeuspiste, kivi VI (ei näy yleiskartassa) = 19,79 m mpy. Korkeuspiste on suuressa, maastosta hyvin erottuvassa, maakivessä n. 10 metriä Joukahaisentien kaakkoispuolella, suoraan koeruutujen 55 ja 58 koillispuolella. Piste on merkitty valkoisella maalilla.

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun kaakkoisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 200 cm   **Syvyys** 50-64 cm   **Korkeus** 21,33 m mpy**Laajennus:** Alkuperäistä koeruutua kaivettiin tasoon 3, jonka jälkeen laajennettiin 1 m länteen nokimaan vuoksi.**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Välittömästi ruudun lounaispuolella on kehämäisesti kiviä ja pohjoispuolella n. 2 metrin päässä pienikokoinen "röykkiö".**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-25 cm savensekainen hiekka; 26-27 cm tummanharmaa maa; 27-52 cm punaruskea hiekka; 52-64 cm siltti.**Havainnot muista profiileista:** Pohjoisprofiili (ks. myös kartta): Profiilin keskivaiheilla oli tumman, noen värjäämän hiekan kuopanne, joka oli havaittavissa myös tasossa 3-4. Ko. profiilista voitiin erottaa myös ruskean värjäytyneen hiekan kerrokset sekä lähellä ruudun pohjaa, profiilin keskivaiheilla muuta punaruskeaa hiekkaa voimakkaammin värjäytynyt kerros.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 2: Koeruutu länsiosassa oli 3 suurempaa kiveä, lounaisnurkassa 10 kiven tiheä keskittymä (näkyv tason 3 kartassa). Maa oli humuk-sensekaista. Taso 3: Ruudun keskellä kulki vyöhykkeenä tumma, noen värjäämän hiekan alue, jossa oli myös paikoitellen hiiltä. Kiviä oli nokimaan yhteydessä sekä luoteiskulmassa. Kerrosta 3 kaivettaessa löytyi suuria hiilenpaloja läheltä eteläprofiilia (n. 440,10-20 / 808,60-75). Taso 4: Tumma nokimaa keskittyi Koeruutu itäosaan, lähellä pohjois- ja itäprofiileja olevien isojen kivien yhteyteen. Ruudun länsiosa oli pääosin punaruskeaa hiekkaa, muualla ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Kerrosta 4 kaivettaessa otettiin hiilinäyte kartassa näkyvän rombin muotoisen kiven alta. Taso 5: Tumman maan alue oli sama kuin tasossa 4, punaruskean hiekan alue hieman laajentunut. Kaakkoiskulma oli edelleen ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Lähellä länsiprofiilia oli joitakin suurempia kiviä. Taso 6: Tumman maan alue oli rajautunut kahden ison kiven väliin lähelle koilliskulmaa ja sitä reunusti ruskean värjäytyneen hiekan alue. Muu osa koeruudusta oli pääosin punaruskeaa hiekkaa, mutta luoteiskulmasta lähti puhtaan siltin alue. Tason 6 jälkeen kaivettiin ruudun itäosaa (1 x 1 m), kunnes maa muuttui puhtaaksi siltiksi.**LÖYDÖT****KM 33237:1-3 Laatu:** Palanutta savea ja tiiltä**Kokoelmiin liittämättömät:** Pyöreähkö luontaiseksi osoittautunut kivi**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun kaakkoisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 105 cm   **Syvyys** 70 cm   **Korkeus** 21,53 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Koeruutu sijaitsi laajan (halk. n. 5 m) kiviröykkiön itälaidalla, ojan reunassa.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-3 cm turve; 3-34 cm ruskea värjäytynyt hiekka; 34-46 cm rapakiveä; 46-60 cm kellertävä hiekka; 60-70 savensekainen kellertävä hiekka.**Havainnot muista profiileista:** Ruudun länsireuna oli korkeampi, koska siinä oli pieni kumpare. Länsiprofiilissa oli myös värjäytyneen hiekan krs. paksumpi (n. 50 cm), mutta puhdas kellertävä hiekka alkoi kuitenkin samalta tasolta kuin muissa profiileissa.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 2: Koko ruudun alueella oli kiviä, erityisesti ruudun pohjois- ja keskiosassa. Maa oli ruskeaa, humuksensekaista hiekkaa. Taso 3: Maa oli ruskeaa, värjäytynyttä hiekkaa ja jäljellä oli enää yksi isompi kivi. Taso 4: Kuopan eteläreunan tuntumassa oli 3 isompaa kiveä sekä koilliskulman tuntumassa iso rapautuva kivi. Maa oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Taso 5: Esillä olivat samat kivet kuin tasossa 4, mutta ruudun eteläpuolella tuli esille yksi lisää. Maa oli kellertävää hiekkaa ja rapautunutta kiveä. Taso 6: Tasosta ja ruudun kaikista seinämistä pisti esiin suuria kiviä. Maa oli puhdasta, hienoa kellertävää hiekkaa.**LÖYDÖT****KM 33237:4-7 Laatu:** Palanutta savea ja kivilaji-iskos**Kokoelmiin liittämättömät:** Pähkinän kuori ja luontaiseksi osoittautunut kvartsi-iskos**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun koillisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 71 cm   **Korkeus** 21,73 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Mittauspisteen koillispuolella on yksi isompi maakivi. Ruudun itäpuolella n. 1,5 m:n päässä kulkee pelto-oja.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-5 cm turve; 5-40 cm savensekainen hiekka; 40-52 cm keltainen karkea hiekka; 52-71 cm harmahtava hieno hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: 6. krs. Ruudun pohjoispuolella oli punertavan hiekan- ja soransekaisista maata. Taso 7 (pohja): Ruudun eteläsivun suuntaisesti kulki todennäköisesti vanha oja (leveimmillään n. 30 cm). Tasossa oli paikoitellen näkyvissä savilinssejä. Eteläprofiilissa oli yksi suurempi kivi, joka oli halkaisijaltaan n. 20 cm.

LÖYDÖT

KM 33237:8-11 Laatu: Palanutta savea ja palanutta luuta

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaiskulmassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm **Syvyys** - cm **Korkeus** 22,25 m mpy

Laajennus: Kaivettiin tasoon 3, sitten laajennettiin koekaistaksi länteen päin.

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ks. koekaista 1.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: -

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 2: Ruudun luoteiskulma oli humuksensekaista maata, lounaiskulmassa maa oli n. 60 x 57 cm:n alueella hiilensekaista. Ruudun itäreunassa oli rapakiveä. Isompia kiviä oli ruudun keskiosassa. Tasosta 3 eteenpäin ruutu oli osa koekaistaa 1, ks. koekaistan 1 kuvaus, kartta ja valokuvat.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** - cm   **Korkeus** 22,15 m mpy

Laajennus: Kaivettiin tasoon 2, sitten laajennettiin koekaistaksi itään päin.

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ks. koekaista 1

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: -

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Tasosta 2 eteenpäin ruutu oli osa koekaistaa 1, ks. koekaistan 1 kuvaus, kartta ja valokuvat.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 55-70 cm   **Korkeus** 22,00 m mpy**Laajennus:****KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Välittömästi ruudun itä- ja koillispuolella on pääosin kivinen kumpare.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-3 cm turve; 3-30 cm savinen hiekkamaa (peltokrs.); 30-55 cm karkea ruskea hiekka.**Havainnot muista profiileista:** Kumpareen puolella turvekerros oli paksumpi, n. 10 cm. Pohjoisprofiilissa ja luoteiskulmassa näkyi isompia kiviä. Länsiprofiilin keskellä oli rapakiveä lähes pohjaan asti, samoin rapakiveä oli kaakkoiskulmassa ja itäprofiilissa peltokerroksen alapuolella.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 4: Lounaiskulmasta viistosti ruudun poikki kulkeva pelto-oja erottui vaaleana ja kivettömänä alueena. Ojan molemmin puolin oli kiviä ja maa oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Taso 5: Havainnot olivat samat kuin tasossa 4, paitsi ojan alue oli karkeampaa hiekkaa. Taso 6: Ruudun eteläreunassa oli edelleen värjäytynyttä karkeaa hiekkaa, muualla soraa.**LÖYDÖT****KM 33237:15-16 Laatu:** Palanutta savea**Kokoelmiin liittämättömät:** Palanutta savea**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Kivessä ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 55-60 cm   **Korkeus** 21,88 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudun länsipuolella on kaksi isompaa maakiveä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: (maakiven vierestä) 0-5 cm turve; 5-20 soran- / rapakivensekainen humusmaa; 20-60 cm rapakiveä.

Havainnot muista profiileista: Muissa profiileissa turvekerros oli vain 1-2 cm. Pohjois-, länsi- ja eteläprofiilit olivat lähes kauttaaltaan rapakiveä. Luoteiskulmassa, jatkuen länsiprofiiliin n. 20 cm:n matkalla, oli tummempi rapakivensekainen maakerros, joka lienee luontainen. Kerros oli paksuimmillaan n. 20 cm ja se on n. 25-45 cm:n syvyydessä.

Havainnot kaivaustasoista: -

LÖYDÖT

KM 33237:17-18 Laatu: Rautanauloja ja palanutta savea

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 85 cm   **Korkeus** 22,23 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa. 6. kerroksesta lähtien lapiolla. Maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudusta n. 3 m länteen on matala suurehko maakivi. Ruudusta n. 1 m itään rinne laskee jyrkästi pellolle.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-7 cm turve; 7-24 cm humuksensekaista rapakiveä; 24-85 cm rapakiveä.

Havainnot muista profileista: -

Havainnot kaivaustasoista: -

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun koillisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 75 cm   **Korkeus** 22,02 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, 4. kerroksesta lähtien lapiolla. Maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu sijaitsee loivasti peltoon viettävällä itärinteellä, lähellä peltoa.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-29 cm humuksensekaista rapakiveä; 29-75 cm rapakiveä.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: -

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 104 cm   **Syvyys** 67-100 cm   **Korkeus** 22,61 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudusta n. 1 m koilliseen on iso maakivi, samoin n. 2 m länsiluoteeseen ja n. 5 m etelään. Ruudun keskellä, etelä-pohjoissuunnassa kulkee matala notkelma.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-5 cm turve; 5-27 cm humuksensekaista rapakiveä, 27-80 cm rapakiveä.

Havainnot muista profiileista: Länsiprofiilissa oli n. 20 cm:n syvyydestä pohjaan asti ulottuva suuri ja tasaseinämainen maakivi.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 6: Eteläprofiilin tuntumassa maa oli pehmeämpää, muualla rapakiveä. Eteläprofiilin ja kaakkoiskulman lähellä oli kolme kiveä, joiden halkaisija oli n. 15 cm. Taso 7: Maa oli pehmeää samasta kohdasta kuin edellisessä tasossa, muualla rapakiveä.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: Luontaiseksi osoittautunut kivi

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 96 cm x 100 cm   **Syvyys** 57 cm   **Korkeus** 21,90 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Ensimmäisen 10 cm:n jälkeen jatkettiin lapiolla n. 50 cm:iin, jonka jälkeen kaivettiin välillä lastalla ja välillä lapiolla.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudusta n. 5 m länsi-lounaaseen on iso maakivi, samoin n. 8 m länsiluoteeseen. Ruutu sijaitsee rinteessä, rinne nousee ruudun kohdalla n. 35 astetta.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-11 cm humuksensekaista rapakiveä; 11-38 cm rapakiveä; 38-40 cm humuksensekainen tumma hiekka; 40-48 karkea ruskea hiekka (huuhtoutumiskrs.); 48-57 cm vaalea siltin sekainen hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: -

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun luoteisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 102 cm   **Syvyys** 30 cm   **Korkeus** 21,25 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudusta n. 2 m pohjoiseen on suurempi maakivi. Ruudun ja valtatie 8:n välillä kiven- ja maansekaisia kumpareita, jotka mahd. liittyvät tien tekoon.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-2 cm turve; 2-6 cm humuksensekaista rapakiveä; 6-16 cm rapakiveä; 16-30 cm vaaleanruskea rapakivensekainen hiekka.**Havainnot muista profiileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 2: Eteläprofiilin vieressä oli n. 30 cm:n levyinen kaista tummanharmaata hiekkaa ja rapakiveä. Muualla oli oranssin hiekansekaista rapakiveä. Taso 3: Samat havainnot kuin tasossa 2, paitsi koillisnurkasta oli tullut esille rapautuva kivi. Pohjataso: Koillisnurkassa oli n. 56x26 cm:n kokoinen rapautuva kivi. Ruudun eteläpuoli oli rapakiveä, pohjoispuoli vaaleanruskeaa rapakivensekaista hiekkaa. Raja kulki suurin piirtein keskeltä ruutua.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 60 cm   **Korkeus** 21,90 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudusta n. 1 m pohjois-koilliseen on 2 isohkoa maakiveä. Ruutu sijaitsee loivasti nousevassa rinteessä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-15 cm ruskea soran- ja humuksensekainen hiekka; 15-28 cm musta hiekka; 28-38 cm kellertävä rapakivensekainen hiekka; 38-60 cm puhdas rapakivimoreeni.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 4: Maa oli ruskeaa humuksensekaista rapakiveä. Pohjoisprofiilista n. 20-40 cm:n etäisyydellä oli kaksi isompaa kiveä. Luoteisnurkassa oli rapautuva kivi. Taso 5: Pohjoisprofiilin tuntumassa oli neljä, halkaisijaltaan n. 20 cm:ä, rapautuvaa kiveä. Maa oli vahvasti humuspitoista ja siinä oli seassa jonkin verran rapakiveä.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 102 cm x 103 cm   **Syvyys** 30 cm   **Korkeus** 21,38 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: -

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-30 cm tummanruskea värjäytynyt hiekka, joka alaspäin mentäessä muuttuu hienommaksi ja siltin sekaiseksi.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: -

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: Palanutta savea, lasia, nahkaa, punasavikeramiikkaa, rautanauvoja ja niiden katkelmia

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun koillisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 105 cm   **Syvyys** 54 cm   **Korkeus** 22,88 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu ympäristössä on joitakin suuria maakiviä. Ruudun länsipuolella, n. 9 m:n päässä, on posti- ja lennätinlaitoksen punainen rautapalkki.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-15 cm humuksensekaista rapakiveä; 15-27 cm rapakivensekainen ruskea hiekka; 27-40 rapakivensekainen vaalea hiekka; 40-54 cm rapakivensekainen kellertävä hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 4: Ruudun pohjoisosassa oli n. 26x20x9 cm kokoinen kivi, joka poistettiin 4. krs:ssa. Lähellä koillisnurkkaa oli 3 nyrkinkokoista kiveä. Ruudun eteläprofiilin vieressä oli pyöreähkö kivi (n. 30x25x25 cm). Kaakkoskulmassa havaittiin 4. krs:ta kaivettaessa hiiltä.

LÖYDÖT

KM 33237:19 Laatu: Kiviesineen katkelma?

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 90 cm x 100 cm   **Syvyys** 34 cm   **Korkeus** 21,70 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudusta n. 1,5 m koilliseen on suuri maakivi, samoin n. 5 m ruudusta länsi-lounaaseen.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-14 cm humuksensekaista rapakiveä; 14-23 cm rapakivensekainen ruskea hiekka; 23-34 cm punertavan vaaleanruskea hiekka.

Havainnot muista profiileista: Itäprofiilissa oli iso kivi, jonka alla oli rapautuva kivi.

Havainnot kaivaustasoista: -

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun kaakkoisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 102 cm   **Syvyys** 30 cm   **Korkeus** 22,25 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudun itäreunalla, osin ruudun puolella, on iso kivi, jonka koillis- ja kaakkoispuolella on isoja kivilohkareita (5 kpl).

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-2 cm turve; 2-12 cm humuksensekaista rapakiveä; 12-30 cm rapakivensekainen vaalea hiekka.

Havainnot muista profiileista: Itäprofiilissa ja koilliskulmassa oli pinnasta pohjatasoon em. iso maakivi.

Havainnot kaivaustasoista: Pohjataso: Maa oli pääosin rapakivensekaista vaaleaa hiekkaa, mutta eteläprofiilista lähti kiilamainen, n. 25x50 cm:n laajuinen vaalean hiekan alue.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: Kirkasta pullolasia ja musta muovitappi

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 97 cm x 100 cm   **Syvyys** 50 cm   **Korkeus** 23,35 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudusta n. 1 m itä-koilliseen on posti- ja lennätinlaitoksen punainen rautapalkki (nro. 17031). Ruudun etelä-, länsi- ja itäpuolella on isompia maakiviä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-12 cm vaalean hiekkansekaista rapakiveä; 12-25 cm ruskean värjäytyneen hiekkansekainen rapakiveä; 25-35 cm ruskea rapakivensekainen hiekka (irtonaisempaa kuin edellinen); 35-50 cm rapakivensekainen kellertävä hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Pintamaan jälkeen havaittiin hieman hiiltä.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 65 cm   **Korkeus** 23,12 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu sijaitsee matalan harjanteen etelärinteellä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-16 cm humuksensekaista rapakiveä; 16-43 cm rapakivensekainen ruskea hiekka; 43-65 cm rapakivensekainen kellertävä hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 2: Eteläprofiilin tuntumassa oli 3 kiveä (2 nyrkin kokoista sekä 1 litteämpi ja isompi, kooltaan n. 25x22 cm). Pohjataso: Maa oli silttiä.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun luoteiskulmassa isossa maakivessä.

Ruudun koko: 89 cm x 113 cm   **Syvyys** 35 cm   **Korkeus** 21,92 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu sijaitsee kahden ison maakiven välissä. Nämä olivat ruudun luoteis- ja kaakkoiskulmissa sijaiten osin ruudun puolella.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-20 cm tummanharmaa humus; 20-35 cm kellertävä hiekka; Pohja kellertävä siltin sekainen hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 3: Kaakkoiskulman tuntumassa oli kaksi isoa kiveä. Sekä itäprofiilissa että koillisnurkassa oli kivi. Maa oli humusta. Taso 4: Lisää kiviä tuli esiin sekä ruudun profiileista että pohjasta, yht. 11 kpl. Maa oli ruskeaa, humuksensekaista ("multamaista") hiekkaa.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: Kirkasta lasia

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaiskulmassa kivessä.**Ruudun koko:** 55 cm x 100 cm   **Syvyys** 65 cm   **Korkeus** 22,53 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruutu on ison rapautuvan maakiven vieressä, sen itäpuolella. Koeruutu itäpuolella on isoja maakiviä.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-9 cm turve; 9-55 cm tummanharmaa humuksen- ja rapakivensekainen hieno hiekka; 55-65 cm ruskea sora.**Havainnot muista profileista:** Em. iso maakivi muodostaa ruudun itäprofiilin (ks. ruudun koko).**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 4: Ruudun länsiprofiilin vieressä ja kaakkoiskulmassa oli kiviä (n. 7 kpl). Maa oli rapakivensekaista hiekkaa. Taso 5: Ruudun pohja oli peittynyt, koska ruudussa oli 6 suurta kiveä. 6. ja 7. kerrosta kaivettaessa em. kiviä poistettiin. Maa oli tummanruskeaa rapakivensekaista hiekkaa. Pohjataso: Pohjoisprofiilissa oli 3 isompaa kiveä, itäprofiilissa 2. Pohjassa oli L-kirjaimen muotoinen rapautuva kivi. Pitemmälle ei pystytty kaivamaan kivisyyden ja soraisuuden vuoksi.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** Ruskeaa pullolasia**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 30-35 cm   **Korkeus** 21,43 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudun koillispuolella, n. 0,5 m siitä, on kiviä pyöreässä kehässä, mahd. vanhan sähkötolpan tukikiviä. Ruudun länsipuolella, n. 1 m:n päässä siitä, on myös kivikkoa, joka jatkuu sekä pohjoiseen että etelään. Ruutu sijoitettiin leikkaamaan pientä kumpareta.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** Mittauspisteen kohdalla oli kivi. Maakerrosten havainnointi tehtiin koillisnurkasta: 0-4 cm turve/humus (turveks hyvin ohut); 4-20 cm tummanharmaa nokinen hiekka; 20-30 cm punaruskea hiekka.**Havainnot muista profileista:** Eteläprofiilissa tummanharmaa kerros oli selvästi ohuempi, n. 5-10 cm.**Havainnot kaivaustasoista:** 1. kerrosta kaivettaessa havaittiin tummanharmaan hiekan yhteydessä hiilenpaloja. Taso 2: Ruudun keskellä oli iso kivi, samoin pohjoisprofiilissa. Näiden ympärillä oli 7 pienempää kiveä. Maa oli mustaa hiekkaa, jonka seassa hiiltä. Taso 3: Edellä tasossa 2 kuvatut isot kivet olivat edelleen paikoillaan ja niiden ympärillä oli joitakin pienempiä kiviä, erityisesti ruudun lounaisosassa. Värjäymien raja kulki ruudun puolivälin tienoilta: pohjoisosa oli tummaa noen värjäämää hiekkaa, ruudun eteläosa punaruskeaa hiekkaa. Taso 4: Isot kivet olivat edelleen paikoillaan. Ruudun eteläosa oli edelleen punaruskeaa hiekkaa ja sen alue oli laajentunut koilliskulmaan. Tumma maa rajoittui ruudun luoteiskulmaan, jossa ei enää ollut kiviä kuten tasossa 3. Sen sijaan uusia kiviä oli tullut esiin lounaisnurkasta. Taso 5: Pohjoisprofiilissa oleva iso kivi oli edelleen paikoillaan. Ruudun keskellä oleva kivi ei ulottunut enää tasoon 5 ja oli korkeudeltaan n. 30-35 cm. Lounaiskulman kivet olivat edelleen paikoillaan. Maa oli kauttaaltaan punaruskeaa hiekkaa.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun kaakkoisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 45 cm   **Korkeus** 23,32 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu kohdalla maa nousee kummuksi, jonka puolivälissä koeruutu on. Rinne laskee n. 45 astetta kohti peltoa. Ruudun ympärillä on useita suuria maa-kiviä, lähimmät n. 0,5 m pohjoiseen ja länteen (5 kpl).

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-45 cm tummanharmaan humuksensekaista rapakiveä; pohja ruskeaa soraa.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Pohjataso: Ruudussa oli kaksi suurta kiveä, jotka peitivät suuren osan ruudun pohjasta. Maa oli ruskeaa soraa.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun luoteiskulmassa.**Ruudun koko:** 96 cm x 100 cm   **Syvyys** 42 cm   **Korkeus** 22,52 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudun ympärillä on isoja maakiviä ja kiviröykkiöitä. Ruudun kohdalla kulkee polku.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-4 cm turve; 4-19 cm humuksensekaista rapakiveä; 19-42 cm ruskea rapakivensekainen hiekka; pohja: vaaleanruskea rapakivensekainen hiekka.**Havainnot muista profiileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 4: Ruudun pohjois- ja länsireunassa oli kaksi isoa kiveä. Keskellä ruutua oli 1 kahden nyrkin kokoinen kivi, eteläprofiilissa pienempi kivi. Ruudun eteläosassa maa oli tummanruskeaa hiekkaa, pohjoisosassa vaaleanruskeaa hiekkaa. Taso 5: Pohjois- ja länsiprofiilissa sekä niiden tuntumassa oli 5 isoa kiveä, eteläprofiilissa oli 1 pienempi kivi.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 96 cm x 100 cm   **Syvyys** 45 cm   **Korkeus** 23,04 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu kohdalla on matala itä-länsisuuntainen harjanne, jonka rinneellä koeruutu sijaitsee.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-13 cm rapakivensekainen humus; 13-45 cm rapakiveä.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Maa oli humuksensekaista soraa. 2.-3.krs. Maa oli rapakivisoraa.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Kivessä ruudun lounaiskulmassa.**Ruudun koko:** 90 cm x 95 cm   **Syvyys** 45 cm   **Korkeus** 22,50 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudun eteläreunassa on iso maakivi, ympärillä muitakin isoja kiviä.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-6 cm turve; 6-19 cm humus; 19-27 cm vaaleanruskea hiekka; 27-33 cm vaaleanruskea soransekainen hiekka; 33-45 cm vaalea rapakivensekainen sora.**Havainnot muista profiileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1: Maa oli humusta, ruudussa oli 4 isompaa ja 2 pienempää kiveä. Taso 2: Maa oli edelleen humusta. Ruudussa oli 3 isoa ja 3 pienempää kiveä. Pohjataso: Ruudun pohja peittyi lähes kokonaan 5:een isoon kiveen. Maa oli rapakivensekaista soraa.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 40 cm   **Korkeus** 22,70 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudusta n. 3 m länteen on iso maakivi. Ruudusta n. 2 m itään aivan peltosaarekkeen reunalla, on ojassa 3 isoa maakiveä, samoin n. 2 m kaakkoon ojas-
sa saarekkeen reunalla, on iso maakivi.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-5 cm turve; 5-13 cm humus; 13-24 cm ruskea soransekainen hiekka; 24-40 cm rapakivisoraa.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 3: Länsi- ja itäprofiilien tuntumassa oli pari isoa kiveä. Lounaiskulmassa maa oli ruskeaa soransekaista hiekkaa ja luoteisneljännek-
sessä vaaleaa hiekkaa. Itäseinämän tuntumassa, kiven vieressä oli vaalean hienon
hiekan laikku, muuten maa oli ruskeaa soransekaista hiekkaa. Taso 4: Tasossa 3
näkyneet kivet olivat tulleet enemmän esille. Ruudun pohjoisosassa, länsiprofiilin
tuntumassa oli kaksi isoa kiveä. Koillis- ja kaakkoiskulmassa maa oli vaaleaa hienoa
hiekkaa, lounaiskulmassa edelleen soraa, muualla oli punertavaa hiekkaa. Taso 5:
Lounaiskulmasta puoleen väliin ruudun eteläosaa oli n. 17 cm:n levyinen kaista ra-
pakivisoraa. Muualla maa oli vaaleaa siltin sekaista hienoa hiekkaa. Ruudun pohjalla
oli yht. 13 eri kokoista kiveä (2 isoa, loput pienempiä).

LÖYDÖT

KM 33237:20-22 Laatu: Palanutta savea ja palamatonta luuta

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 92 cm x 100 cm   **Syvyys** 30 cm   **Korkeus** 23,21 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudusta n. 2,5 m itään on iso maakivi. Ruudun vieressä, sen lounaispuolella ja eteläpuolella on 2 isohkoa maakiveä.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-5 cm turve; 5-12 cm humuksensekainen sora; 12-22 cm ruskea soransekainen hiekka; 22-30 cm vaalea (kellertävä) soransekainen hiekka.**Havainnot muista profiileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** 1. krs. - taso 2: Maa oli ruskeaa soransekaista värjäytynyttä hiekkaa. Kaivettaessa 2. krs:ta havaittiin pienialainen hiilikeskittymä, jonka ympärillä oli vaaleanruskeaa soransekaista hiekkaa. Se voi olla esim. aidan paalu; peltosaarekkeen toisella puolella on jäänteitä piikkilanka-aidasta. Pohjataso: Maa oli vaaleaa, kellertävää soransekaista hiekkaa. Ruudussa oli 3 nyrkin kokoista kiveä.**LÖYDÖT****KM 33237:23-24 Laatu:** Palanutta savea**Kokoelmiin liittämättömät:****NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaiskulmassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 150 cm   **Syvyys** 50 cm   **Korkeus** 23,51 m mpy**Laajennus:** Alkuperäistä ruutua kaivettiin tasoon 3, jonka jälkeen laajennettiin 0,5 m itään, koska haluttiin selvittää itäprofiilista esille tulleen hiilen / nokimaan syy (mahd. rakenteet).**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudun koillispuolella on 2 vierekkäistä nk. ryssänhautaa. Niiden suunta on n. luode-kaakko. Lounaisimman ryssänhaudan etäisyys ruudun mittauspisteestä sen päihin on n. 3,85 m ja 3,80 m. Hautojen pituutta ja leveyttä on kasvillisuuden takia vaikea mitata, mutta ne ovat n. 1,80 m pitkiä ja 80 cm leveitä. Niiden väli on n. 60 cm. Ryssänhautojen etäisyys peltosaarekelta kiertävästä matalasta ojasta on n. 3 - 3,20 m.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-3 cm turve; 3-9 tumma humus; 9-28 cm harmaa savinen hiekka; 28-34 ruskea värjäytynyt karkeahiekka; 34 cm-pohja saven / siltin sekainen hiekka.**Havainnot muista profiileista:** Itäprofiili: 0-3 cm turve; 3-15 cm tumma, nokinen humuksensekainen hiekka; 15-20 cm sekoittunut (ruskea) hiekkakos; 20-24 cm harmaa hiekka; 24-35 cm siltinsekainen sora; 35-pohja puhdas ruskea siltti. Eteläprofiilissa oli (n. 85-120 cm mittauspisteestä) selvä tummanruskean karkean värjäytyneen hiekan kuopanne. Syvyyttä sillä oli n. 33 cm; värjäymä päättyi profiilissa olevaan kiveen.**Havainnot kaivaustasoista:** Turpeen poiston jälkeen ruudun itäosassa (laajennus) oli vähän hiiltä. Taso 2: Maa oli soransekaisista ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, lähellä länsiprofiilia oli tummanharmaan hiekan laikku. Taso 3: Ruudun itäosassa maa oli (punertavan) ruskeaa hiekkaa. Koillis- ja luoteisnurkassa hiekka oli soransekaisista. Taso 4: Maa oli kauttaaltaan (punertavan) ruskeaa soransekaisista hiekkaa.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 55-60 cm   **Korkeus** 24,14 m mpy**Laajennus:** -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Pintakerrosta ja kerroksia 1-2 kaivettaessa pyrittiin seuramaan kiveystä, joten kerrokset olivat alle 10 cm:n paksuisia.

KOERUUDUN KUVAUS**Ympäristö:** Ruudun itäpuolella katajikossa on kiviroykkiö, jota ruutu osittain leikkaa.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-4 cm turve; 4-9 cm humuksensekainen hiekka; 9-30 cm tumma noen- ja rapakivensekainen karkea sora; 30 cm-pohja rapakivisoraa, seassa vähän ruskeaa hiekkaa.**Havainnot muista profiileista:** Ruudun kaakkoisnurkassa tumma noensekainen maa jatkui 40 cm:n syvyyteen.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1 (ks. kartta): Turpeen poiston jälkeen ruudun pohjois- ja itäosissa oli näkyvissä kiveystä. Osa kivistä oli turpeen päällä. Maa oli humusta. Taso 2: Kivet keskittyivät edelleen samalle alueelle ts. näkyvissä oli toinen kivikerta. Maa oli humuksensekaista, tummaa ja noen värjäämää. Maa oli myös rapakivensekaista, varsinkin lounaiskulmassa ja eteläprofiilin tuntumassa. Kerrosta 2 kaivettaessa havaittiin hiiltä luoteiskulmassa ja itäprofiilin kivien vieressä. Taso 3: Kivet olivat selvästi vähentyneet ja niitä oli lähinnä itäprofiilin vieressä. Maa oli edelleen pääosin tummaa noen värjäämää rapakivisoraa. Pohjois- ja eteläprofiilien tuntumassa oli läikkiä ruskeaa värjäytynyttä rapakivisoraa. Kerrosta 3 kaivettaessa havaittiin jälleen hiiltä. Taso 4: Ruudussa ei ollut enää kiviä. Kaakkoiskulmassa ja ruudun läpi kulkevana kaistana oli vielä tummaa noen värjäämää rapakivisoraa, muualla ruskeaa värjäytynyttä rapakivisoraa. Taso 5: Pohjoisprofiilin vieressä, jossa ed. tasossa nokimaa näytti hävinneen, oli läikkä hiilensekaista rapakivisoraa. Myös koillisnurkassa näkyi profiilissa noen värjäämän maan kuopanne. Muualla oli ruskeaa (ei enää värjäytynyttä) rapakivisoraa. Taso 6: Maan joukossa oli edelleen satunnaisesti hiilihippuja, mutta selviä värjäymiä ei ollut havaittavissa muualla kuin koillisnurkassa. Ruudun keskellä oli kivi (n. 13 x 12 cm), jonka pohj. puolella oli hiilihippuja. Maa oli karkeaa rapakivisoraa. Taso 7: Ruudun alue oli ruskeaa rapakivisoraa, jossa joukossa oli satunnaisia hiilihippuja.

LÖYDÖT**KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaiskulmassa.

Ruudun koko: 100 cm x 106 cm   **Syvyys** 45 cm   **Korkeus** 20,65 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruudun ympäristössä on isoja maakiviä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-4 cm turve; 4-7 cm humuksensekainen hiekka; 7-27 cm ruskea soransekainen värjäytynyt hiekka; 27-34 cm ruskea hieno hiekka; 34-45 cm punertavanruskea hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 2: Itä- ja länsiprofiileissa oli pari isoa kiveä. Itäprofiilissa olevan kiven alla oli toinen isompi kivi. Ruudussa oli melko tiheästi kiveä pohjois-eteläsuuntaisesti. Maa oli humuksensekaista hiekkaa. Taso 3: Ruudun lounaiskulmassa oli rapakivensekaista hiekkaa. Länsiprofiilissa olevan kiven vieressä oli tummanharmaa, noen värjäämän hiekan alue (ko. kohdassa oli ed. kerroksessa kiviä). Muualla oli ruskeaa hiekkaa. Ruudun kaakkoisosassa oli 3 suurempaa kiveä. Pohjataso: Ruudussa oli kaksi suurta kiveä, joista toinen itäprofiilissa ja sen päällä lepäsi jo pintatasossa näkyvä iso kivi. Luoteiskulmassa oli rapakiveä, muuten maa oli vaaleaa siltin sekaista hiekkaa.

LÖYDÖT

KM 33238:1 Laatu: Palanutta savea

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 200 cm **Syvyys** 50 cm **Korkeus** 21,84 m mpy**Laajennus:** Alkuperäistä ruutua kaivettiin tasoon 2, jonka jälkeen laajennettiin 1 m pohjoiseen esille tulleen nokimaan vuoksi.**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakrs. poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Tason 6 jälkeen värjäymät kaivettiin kuopalle. Lounaisnurkkaan jätetty puupaalu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Koeruutu leikkaa kumpareen, jonka laella on iso rapakivi. Ruudun kohdalla kumpare laskee itään ja etelään. Aivan ruudun eteläreunan vieressä on iso maakivi.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-3 cm turve; 3-15 cm humuksensekainen tumma maa; 15-25 cm nokinen hiekkamaa; 25-50 cm kellertävä hiekka.**Havainnot muista profiileista:** Itäprofiilista piirretty kartta; rapakiven takia se rapisi ja rajat oli vaikeasti havaittavissa eikä siitä pystynyt erottamaan tasoissa näkyvää vahvan nokimaan aluetta. NW-kulmassa oli selvää nokimaata 30-35cm:n syvyyteen.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1: Ruudun pohjoisosassa maa oli humuksensek. soraa, koilliskulmassa oli pieni kivi. Ruudun keskivaiheilla, lähellä länsiprofiilia oli humuksen- ja nokimaansek. soraa. Taso 2: Ruudun lounaisnurkassa ja länsiprofiilissa oli 3 isoa kiveä. Kaakkoiskulmassa oli 6 kiveä ja niiden ympärillä oli tummanharmaata värj. hiekkaa. Muuten kiviä oli siellä täällä. Keskiosa oli tummanharmaata noensek. hiekkaa. Etelä- ja pohjoispäädyissä maa oli ruskeaa soransek. hiekkaa. Taso 3: Pääosa ruudun alueesta oli mustaa vahvaa nokimaata. Koilliskulma oli tummaa, noen- ja rapakivensek. karkeaa hiekkaa. Eteläosa oli ruskeaa värj. hiekkaa. Ed. tason kivet olivat vielä näkyvissä. Taso 4: Tumman, noen värjäämän maan alue rajautui ruudun pohjoispuoliskoon. Se ei ollut enää voimakkaan nokista ja oli vahvasti rapakivensekaista. Länsiprofiilin vieressä oli yksi iso kivi, muualla oli pienempiä kiviä. Eteläosa oli ruskeaa soraa, ruudun keskellä kulki vyöhyke vaaleaa puhdasta hiekkaa. Taso 5: Pääosa tasosta oli puhdasta hiekkaa. Tumma, lähinnä tummanruskea, rapakivensek. maa oli edelleen rajautunut koilliskulmaa kohti. Kiviä oli lähinnä luoteiskulman tuntumassa sekä länsiprofiilin suuri kivi, jonka reunassa oli pieni kaista ruskeaa värj. hiekkaa. Taso 6: Ko. tasoon kaivettiin vain pohjoisosa (1x1 m) ruudusta. Värjäytynyttä (ei nokista) ruskeaa rapakivisoraa oli enää koilliskulman alueella. Samassa kulmassa oli muutama kivi. Värjäytynyt maa kaivettiin kuopalle. Noin 10 cm:n kaivamisen jälkeen vastaan tuli puhdas siltti.**LÖYDÖT****KM 33238:2-8 Laatu:** Keramiikkaa, palanutta savea, hammas ja palamatonta luuta**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 186 cm   **Syvyys** 30-60 cm   **Korkeus** 20,61 m mpy**Laajennus:** Ruutua laajennettiin 1 m itään 4. tasossa löytyneiden kahden palaneen luun palan ja nokimaan vuoksi.**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudun länsi- ja luoteispuolella n. 1 m:n päässä on suuri maakivi, jonka ympärillä 3 pienempää maakiveä.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-3 cm turve; 3-9 cm rapakivensekainen ruskea hiekka; 9-30 cm rapakiveä.**Havainnot muista profiileista:** Pohjoisprofiilista on piirretty oheinen luonnos, josta on havaittavissa turpeen alla ollut ruskean värjäytyneen hiekan kerros sekä selvä tumma / musta noen värjäämän hiekan kerros.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1: Maa oli humuksensekaista karkeaa hiekkaa. Taso 2: Ruudun länsiosa oli ruskeaa vahvasti soransekaista hiekkaa. Ruudun itäpuolella kulki kaista nokimaata pohjoisprofiilista kaakkoiskulmaan. Kaakkoisnurkassa oli iso kivi. Taso 3: Ruudun itäpuolella oli edelleen nokimaata kaistana kuten tasossa 2. Kaivettaessa 3. kerrosta havaittiin myös ruudun länsiosassa pohjois- ja itäprofiilien tuntumassa nokimaata ja hiiltä. Muu osa ruutua oli ruskeaa, rapakivensekaista hiekkaa. Taso 4 (ks. kartta): Nokimaa kulki koko ruudun läpi kaistana koilliskulmasta ja pohjoisprofiilin puolivälistä kaakkoiskulmaan. Sitä oli myös erillinen läikkä pohjoisprofiilin vieressä koilliskulman tuntumassa. Muu alue ruudun itäpuolta oli ruskeaa soransekaista hiekkaa. Ruudun länsipuoli oli pääosin rapakivensekaista ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Taso 5: Ruudun länsipuoli oli yksinomaan rapakiveä. Ruudun itäpuoli oli pääosin ruskeaa hiekkaa. Eteläprofiilista lähti n. ruudun puoleen väliin lievästi noensekaisen hiekan kieleke. Vastaavasti pohjoisprofiilista lähti noin ruudun puoleen väliin vaaleanruskean hiekan kieleke, jonka sisällä, aivan pohjoisprofiilin tuntumassa oli voimakkaasti rapakivensekainen ruskean hiekan läikkä. Taso 6: Länsipuoli ruudusta jätettiin tasoon 5 ja itäpuolen (1x1 m) kaivamista jatkettiin. Maa oli pääosin kellertävää hiekkaa. Itäprofiilin vieressä oli kapea ruskean värjäytyneen hiekan raita. Lounaisnurkassa oli rapakiveä. Rapakiven ja kellertävän hiekan välissä oli harmaan hiekan raita. Taso 7: Kaivettiin edelleen vain ruudun itäpuolta. Maa oli pääosin punertavaa hiekkaa, jossa oli kellertävän hiekan laikkuja. Länsiprofiilin tuntumassa kulki vaalean soransekaisen hiekan kaista lounaisnurkasta lähelle luoteisnurkkaa. Värjäymiä ei enää ollut näkyvissä.**LÖYDÖT****KM 33238:9-10 Laatu:** Hammas ja palanutta luuta**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei

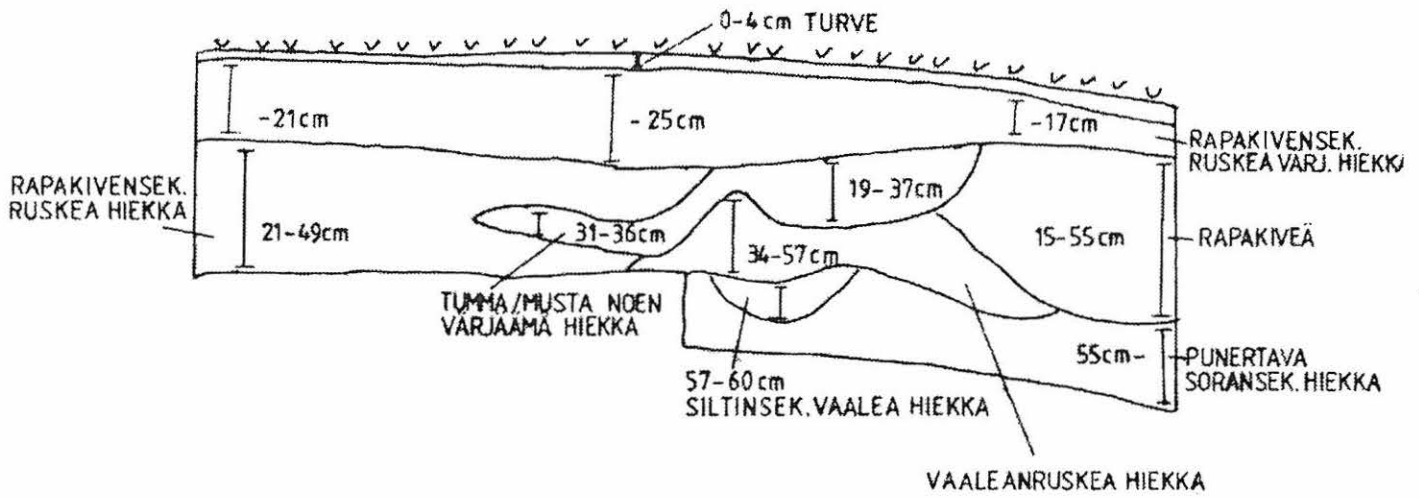
DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

Luonnos koeruudun 33 pohjoisprofiilista (mitat syvyyksiä maapinnasta):

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 95 cm x 103 cm   **Syvyys** 55 cm   **Korkeus** 19,97 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudun ympärillä ja läheisyydessä on isoja maakiviä. Ruutu on loivasti nousevassa rinteessä.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-4 cm turve; 4-20 cm tumma värjätynyt soransekainen hiekka; 20-40 cm tumma noen värjäämä hiekka; 40-55 cm kellertävänruskea hiekka; pohja rapautuva kivi.**Havainnot muista profileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1: Maa oli humuksensekaista tummanruskeaa soraa. Kaakkois- ja luoteisnurkassa oli pari nyrkinkokoista kiveä. Taso 2: Maa oli tummanruskeaa värjätynyttä hiekkaa. Kaivettaessa 2. kerrosta havaittiin luoteisnurkassa hiilihippuja. Taso 3 (ks. kartta): Tilanne oli kuten tasossa 2, mutta ruudun pohjoispäässä hiekka oli rapakivensekaista. Kiviä oli koillis- ja luoteiskulmissa. Taso 4: Ruudun länsipuoli ja koilliskulmassa maa oli noensekaista / noen värjäämää hiekkaa. Ruudun itäosassa oli ruskeaa hiekkaa ja itäprofiilin vieressä pieni läikkä ruskeaa värjätynyttä hiekkaa. Isompia kiviä oli vain koillis- ja kaakkoiskulmissa. Taso 5: Noen värjäämää hiekkaa oli enää kaistana länsiprofiilin vieressä. Eteläprofiilin vieressä ja kaakkoisnurkassa oli läikät ruskeaa värjätynyttä hiekkaa. Raja em. värjäymien välillä oli varsin epämääräinen. Muu osa ruudusta oli puhdasta vaaleaa (kellertävänruskeaa) hiekkaa. Lähellä luoteisnurkkaa oli 5 pienehköä kiveä puoliympyrässä: puoliympyrän ulkopuolella oli tummaa hiekkaa, sisäpuolella puhdasta hiekkaa. Taso 6: Koko ruudun alueella maa oli puhdasta hiekkaa.**LÖYDÖT****KM 33238:11-12 Laatu:** Keramiikkaa ja pii-iskos**Kokoelmiin liittämättömät:****NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun eteläreunan puolivälissä.

Ruudun koko: 100 cm x 200 cm   **Syvyys** 70-80 cm   **Korkeus** 20,60 m mpy

Laajennus: Alkuperäistä ruutua kaivettiin tasoon 5, jonka jälkeen ruutua laajennettiin 1 m länteen kiveyksen ja nokimaan vuoksi.

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla. Turpeen poiston jälkeen kaivettu lastalla 1. krs. 5 cm, jatkossa 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Piirtäminen kahtena erillisenä ruutuna ja kartat yhdistettiin piirrettäessä niitä puhtaaksi.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu on turvepeittoisen kumpareen länsireunalla eli maa ruudun alueella laskee länteen. Kumpare on halkaisijaltaan n. 5 m ja korkeudeltaan n. 50-60 cm. Sen etelä- ja itäpäässä on kiviä, osin pellosta heitettyjä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-13 cm turve; 13-25 cm tumma humuksensekainen hiekka; 25-42 cm rapakivilohkare; 45-70 cm ruskea värjäytynyt hiekka.

Havainnot muista profiileista: Ruudun itäisen puolikkaan (1x1 m) pohjois-, itä- ja eteläprofiileista on piirretty oheiset luonnokset.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Turpeen poiston jälkeen oli näkyvissä tiheää kiveystä. Taso 2 (ks. kartta): Näkyvissä oli kiveys, jonka keskellä sekä ruudun itä- ja länsireunoilla oli kivetöntä aluetta. Kivien välissä ja keskellä olevalla kivettömällä alueella maa oli humusta. Keskellä oleva kivetön alue lienee seurausta kaivaustekniikasta: ruutu kaivettiin kahdessa osassa. Alkuperäistä ruutua kaivettaessa, kiveys selvästi jatkui tasaisena. Koillisnurkassa oli rapakiveä. Muu osa oli tummaa / mustaa humuksensekaista nokista hiekkaa. Kerrosta 2 kaivettaessa havaittiin hiiltä itäprofiilin vierestä. Taso 3: Näkyvissä oli toinen kivikerta: kivet rajoittuivat ruudun keskiosaan, painottuen eteläprofiilin tuntumaan. Pyöreää muotoa ei ollut enää havaittavissa. Länsipäädystä oli rapakivikallio. Lounaiskulman rapakivialue oli laajentunut. Pääosa ruudusta oli mustaa humuksen- ja rapakivensekaista vahvaa nokimaata. Kerrosta 3 kaivettaessa oli hiiltä erityisesti itäprofiilin vieressä ja mittauspisteen tuntumassa. Taso 4: Kiviä oli enää vain muutamia ruudun keskiosassa. Suurin osa länsipuolesta oli kalliota ja lounaiskulma edelleen rapakiveä. Nokimaata oli kallion vieressä ruudun länsiosassa ja sekä mittauspisteen itäpuolella. Muuten ruudun keskiosa oli tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Itäosa oli pääosin vaaleaa hiekkaa. Siinäkin oli hiiltä itäprofiilin tuntumassa. Hiekka oli kauttaaltaan soran- ja rapakivensekaista. Kerrosta 4 kaivettaessa oli nokimaata ja hiiltä em. alueilla. Taso 5: Kallio peitti koko länsipuolen ja osan itäpuolta. Nokimaata oli kaistana seuraten kallion reunaa ja pohjoisprofiilia. Sitä reunusti tummanruskeaa värjäytynyt sora. Seuraavaksi kohti itää oli vyöhyke punaruskeaa hiekkaa ja itäprofiilin vieressä läikkä vaaleaa hiekkaa. Hiekka oli kauttaaltaan soran- ja rapakivensekaista. Rajat eivät nokimaata lukuun ottamatta olleet selviä. Taso 6: Kallion raja oli edelleen siirtynyt idemmäs. Kalliota seuraten oli edelleen nokimaata. Luoteisnurkasta se oli hävinnyt ja siinä oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Vaalean hiekan alue itäprofiilin vieressä oli laajentunut ja kattoi myös kaakkoisnurkan. Luoteisosassa kallion vieressä oli punaruskeaa hiekkaa. Hiekka oli kauttaaltaan soran- ja rapakivensekaista. Taso 7: Tilanne oli tasoissa 6 kuvatun kaltainen, paitsi nokimaakaista oli muuttunut tummanruskeaksi värjäytyneeksi hiekaksi. Nokimaata oli vain pieni läikkä itäpuolen keskellä. Hiekka oli kauttaaltaan soran- ja rapakivensekaista. Taso 8: Kallion reuna oli hieman idempänä. Kallion vieressä oli pieni alue ruskeaa, heikosti värjäytynyttä sora. Osa kallion

itä- ja pohjoisprofiilin reunaan oli rapakiveä, muu osa vaaleaa soraa. Sen seassa oli rapakiven yhteydessä esiintyvää tummaa kivisilppua, joka saa maan vaikuttamaan värjättyneeltä.

LÖYDÖT

KM 33238:13-19 Laatu: Rautaesine, palanutta savea, kvartsia, kvartsi-iskoksia, kivilaji-iskos ja kuonaa

Kokoelmiin liittämättömät: Palamatonta luuta

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

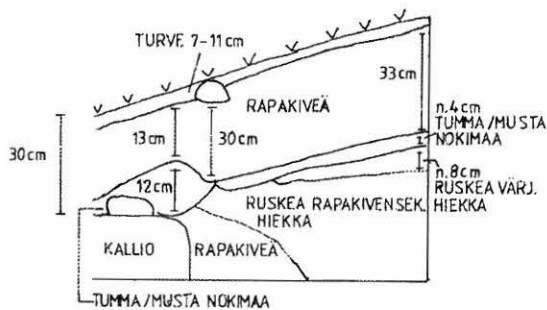
Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

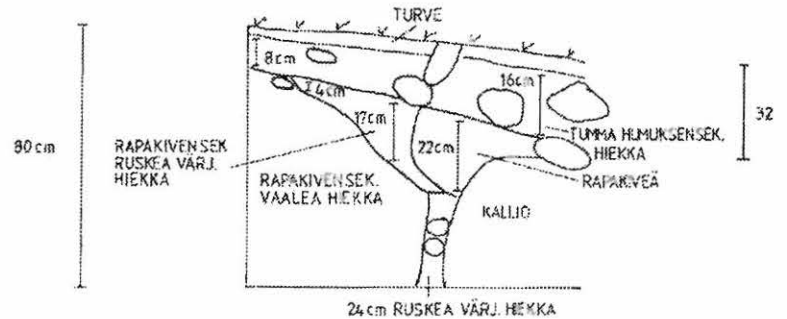
Diakuva On Ei

Luonnoksia koeruudun 35 profiileista (mitat kerrosten vahvuuksia):

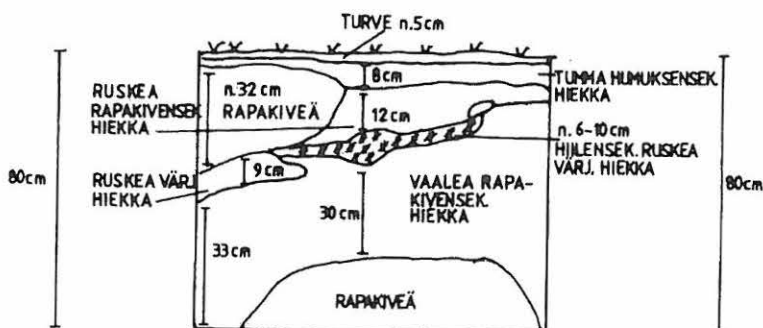
Pohjoisprofiili

Eteläprofiili

A-ruudun itäprofiili

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounasnurkassa.**Ruudun koko:** 97 cm x 104 cm   **Syvyys** 40 cm   **Korkeus** 20,25 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudusta n. 4 m pohjoiseen on kivistä kasattu maakellarirakennelma ja ympäristössä on isoja kiviä.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-2 cm turve; 2-10 cm ruskea värjäytynyt hiekka; 10-16 cm ruskea soransekainen värjäytynyt hiekka; 16-40 cm ruskea rapakivensekainen sora.**Havainnot muista profiileista:** Länsiprofiilissa (x=28-51) oli noensekaisen hiekan raita n. 18-25 cm:n syvyydessä.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1: Ruudun itäpuoli oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, länsipuoli humusta. Taso 2: Maa oli pääosin ruskeaa rapakivensekaista värjäytynyttä hiekkaa. Ruudun länsiosassa oli n. 25x40 cm:n alue, jossa maa oli tummempaa, vähäisesti noensekaista hiekkaa. Taso 3: Maa oli kauttaaltaan ruskeaa rapakivisoraa. Vain länsiprofiilissa oli havaittavissa em. tummaa maata. Taso 4: Yli puolet ruudun alueesta oli rapautuvaa kiveä, muu osa oli rapakivensekaista sora.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** Palanutta savea**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 105 cm   **Syvyys** 40 cm   **Korkeus** 21,45 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Kaivettiin suoraan turvekrs. ja 1 krs. yhdessä eli tasoon 2.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudun koilliskulmassa on pienehkö maakivi. Ympäristössä kiviä on erityisesti ruudun pohjoispuolella. Ruudun itä- ja kaakkoispuolella on 3 nk. ryssänhautaa. Noin 3 m itään on yksittäinen n. 4 m pitkä ja n. 0,5-1 m leveä hauta lähellä pellon reunaa. Siitä n. 1 m kaakkoon on 2 peräkkäistä, joiden mitat on n. 1x0,5x0,5 ja 1x0,5x0,4 m. Eteläisempi on aivan peltosaarekkeen kärjessä. Ryssänhautoja on vaikea havaita kasvillisuuden vuoksi.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-4 cm turve; 4-15 cm ruskea värjäytynyt humuksensekainen hiekka; 15-21 cm kellertävänruskea hiekka; 21-40 cm punaruskea hiekka.**Havainnot muista profiileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 2: Maa oli ruskeaa värjäytynyttä humuksensekaista hiekkaa. Tasossa oli 3 nyrkinkokoista kiveä. Taso 3: Maa oli kellertävänruskeaa soransekaista hiekkaa. Luoteisnurkan tuntumassa oli kivi, jonka vieressä oli pieni alue punaruskeaa hiekkaa. Taso 4: Eteläprofiilin tuntumassa oli kapea punaruskean hiekan kaista. Muu osa ruutua oli kellertävänruskeaa soransekaista hiekkaa. Keskellä ruutua oli muutama rapakivilaikku. Keskivaiheilla oli myös 5 nyrkinkokoista kiveä. Taso 5: Ruudussa oli 2 kiveä ja maa oli pääosin kellertävää hiekkaa. Eteläreunalla oli punertavanruskeaa soransekaista hiekkaa. Keskellä ruutua oli 2 vaalean hiekan laikkua. Taso 6: Eteläprofiilin tuntumassa oli edelleen punertavanruskeaa soransekaista hiekkaa. Lähellä länsiprofiilia oli rapakivilaikku, muu osa ruutua oli vaaleanruskeaa hiekkaa, johon oli sekoittunut kellertävää hiekkaa.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** Palanutta savea**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun länsireunan keskellä.**Ruudun koko:** 95 cm x 200 cm **Syvyys** 45 cm **Korkeus** 21,11 m mpy**Laajennus:** Alkuperäinen ruutu kaivettiin tasoon 2, jonka jälkeen ruutua laajennettiin 1 m etelään oletetun röykkiön rakenteen selvittämiseksi.**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Ruudun eteläosan tiheästä kiveyksestä johtuen eivät kerrokset siinä olleet aivan 10 cm:n paksuisia.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruutu on sijoitettu Anna-Liisa Hirviluodon inventointinsa yhteydessä dokumentoiman, oletetun röykkiön reunaan. Ruudun joka puolella ja profiileissa on isoja maakiviä.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-6 cm turve; 6-17 cm humuksensekainen tumma hiekka; 17-31 cm ruskea värjäytynyt hiekka; 31-45 cm siltti.**Havainnot muista profiileista:** Eteläprofiilissa maa oli paikoin voimakkaasti rapakiven sekaista. Pohjoisprofiilissa oli ennen puhdasta silttiä punaruskean hienon hiekan kerros. Em. profiilissa humuksensekainen kerros oli väriltään selvästi musta.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1 (ks. kartta): Ruudun eteläpuolella oli suurempia kiviä koko alalla, pohjoispuolella kiviä oli harvemmassa ja itäprofiilissa yksi iso kivi. Maa oli tummaa humuksensek. hiekkaa. Taso 2: Koko ruudun alueella oli kiviä melko tiheästi. Maa oli eteläpuolella humuksensek. tummaa värj. hiekkaa. Pohjoispuoli oli tumman-ruskeaa värj. hienoa hiekkaa, jossa paikoin humusta joukossa. Taso 3: Kiviä oli koko ruudun alalla, erityisesti eteläpuolella, jossa varsinkin pienempiä kiviä oli tiheämmin. Jo pinnalle näkyneet suuret kivet tulivat enemmän näkyviin. Eteläpuoli oli ylempänä ja maa oli humuksensek. mustaa värj. hiekkaa. Pohjoispuolella kivet olivat hieman vähentyneet ja siellä oli syvän tummanruskeaa värj. hiekkaa. Taso 4: Kivet keskittyivät selvästi ruudun eteläpuoleen, jossa oli vain vähän maata kivien välissä. Maa oli tummanruskeaa värj. hiekkaa. Pohjoispuolen lähes kivettömällä alueella maa oli sekoittunutta: ruskean värj. hiekan seassa oli laikkuja tummanruskeaa värj. ja vaaleanruskeaa hiekkaa. Taso 5: Jäljellä oli suuret kivet sekä yksi syvemmällä ollut mittauspisteen länsipuolella. Pohjoisosassa oli punaruskeaa hiekkaa. Eteläosassa ja kivien yhteydessä oli ruskeaa värj. hiekkaa. Lounaiskulmassa oli värj. rapakivensek. hiekkaa. Taso 6: Maa oli puhdasta silttiä, vain eteläprofiilin vieressä oli pieni laikku rapakiveä. Käännettäessä kaksi eteläosassa ollutta suurta kiveä, havaittiin niiden alla olevan ohuelti kulttuurimaata.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaiskulmassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 35-40 cm   **Korkeus** 19,15 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruutu on kumpareella, joka on halkaisijaltaan n. 5 m. Ruudun vierestä kulkee kalmistoon johtava polku. Ruudun luoteispäässä on iso maakivi ja eteläpuolella soranottoon liittyvä kivikasa.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-2 cm turve; 2-4 cm humus; 4-7 cm harmaa hiekka; 7-35 cm ruskea hiekka.**Havainnot muista profileista:** Mittauspisteen vieressä harmaa likamaakerros oli ohuimmillaan. Esimerkiksi kaakkoisnurkassa se ulottui n. 20 cm:n ja pohjoisprofiilissa n. 25-30 cm:n syvyyteen. Pohjoisprofiilissa oli myös hiiltä n. 20 cm:n syvyydessä. Itäprofiilissa oli nokista maata 10-15 cm:n syvyydessä.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1: Maa oli koko ruudun alalla humusta. Taso 2: Maa oli pääosin humuksensekaista hiekkaa. Lounais- ja koilliskulmissa oli vähän ruskeaa hiekkaa. Mittauspisteen koillispuolella oli yksi isompi kivi. Taso 3 (ks. kartta): Ruudussa oli muutamia isompia kiviä. Maa oli pääosin tummanharmaata värjäytynyttä hienoa hiekkaa. Ruudun poikki lounaiskulmasta lähelle koilliskulmaa kulki vaaleamman hienon hiekan alue, jossa oli sekoittuneena tummanharmaata hiekkaa. Rajat eivät olleet selviä. Taso 4: Ruudun keskiosassa ja lounaisnurkassa oli isoja kiviä ja kahden ison välissä pieniä kiviä. Länsiosassa ja kivien yhteydessä oli ruskeaa karkeaa hiekkaa. Tummanharmaata, noen värjäämää hiekkaa oli pohjoisprofiilin vieressä sekä pieni läikkä lähellä kaakkoiskulmaa. Kaakkoisnurkassa oli puhdasta hienoa hiekkaa. Rajat olivat varsin selvät. Luoteiskulmassa maa oli sortunut ja siinä oli syvä, jonkin eläimen kaivama kolo. Kerrosta 4 kaivettaessa havaittiin maan rautapitoisuus. Taso 5: Koko ruudun alueella maa oli puhdasta hienoa hiekkaa, jossa oli vähäisiä värieroja: pohjoisosassa se oli ruskeampaa, eteläosassa kellertävämpää. Isot kivet olivat edelleen paikallaan ja muualla, luoteiskulmaa lukuun ottamatta oli pienempiä kiviä.**LÖYDÖT****KM 33239:1-8 Laatu:** Rautaa, keramiikkaa ja palanutta savea**Kokoelmiin liittämättömät:** Lasia**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 96 / 145 cm x 98 cm   **Syvyys** 80-91 cm   **Korkeus** 19,49 m mpy

Laajennus: Alkuperäistä ruutua kaivettiin tasoon 1, jonka jälkeen laajennettiin 0,5 m länteen niin, että ruudun länsiraja seurasi kumpareessa olevan kuopan rajaa (ks. kartat).

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, kerrokset 1-3 lastalla seuraten kiveystä, kivien vähentyessä lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Kerroksissa 7-8 olleet luu- ja mahd. puujäänteet puhdistettiin esiin käyttäen pensseliä. Tason 9 jälkeen värjäymät kaivettiin kuopalle.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu sijoitettiin aiempiin karttoihin tuhoutuneeksi merkityn hautakummun (halkaisijaltaan n. 4 m) laelle. Kummun länsireunassa on kuopanne. Kalmistolle kulkeva polku on ruudun itäpuolella n. 1 m:n päässä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-10 cm humus; 10-32 cm tummanruskea värjäytynyt hiekka; 32-88 cm vaaleanruskea karkea hiekka / sora.

Havainnot muista profiileista: Pohjoisprofiilin keskikohta: 0-8 cm turve; 8-15 cm tumma, värjäytynyt humus; 44-45 cm nokimaa (seassa hiilihippuja); 45-83 cm syvän tummanruskea / musta karkea hiekka; 83 cm-pohja vaaleanruskea sora. Toisen kivikerran alapinta oli n. 40 cm:n syvyydessä. Pohjoisprofiilia ei voitu piirtää, koska se kuivana rapisi ja oli jo osin romahtanut.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Maa oli koko ruudun alueella humusta ja kiviä oli näkyvissä erityisesti länsi- ja keskiosassa ruutua. Taso 2 (ks. kartta): Ruudussa oli tiheä, säännöllinen kiveys, joka harveni kohti ruudun luoteiskulmaa. Kiveyksen korkein kohta oli kaakkoiskulmassa, josta se loivasti laski. Maa oli koko ruudun alalla tummaa värjäytynyttä humuksensekaista hiekkaa. Kivien välissä oli varsin vähän maata. Taso 3: Kerrosta 2 kaivettaessa maa oli hyvin mustaa ja nokista. Tasossa 3 oli näkyvissä toinen kivikerta, joka oli tasainen koko ruudun alueella. Kiveys oli aavistuksen verran harvempi, mutta maata kivien välissä oli edelleen vähän. Maa oli tummaa / tummanharmaata noensekaista hiekkaa. Kaakkoiskulmassa maa oli hiekan vaaleampaa kuin muualla. Taso 4: Kiveys oli selvästi harventunut ja keskittyi luoteiskulmaan ja pohjoisprofiilin viereen. Varsinkin pohjoisprofiilissa oli paljon edellisistä tasoista jääneitä kiviä, joita ei enää piirretty karttoihin. Ruudun itäpäässä oli näkyvissä vaaleanruskeaa karkeaa hiekkaa. Ruudun keskiosan läpi, pohjoisprofiilin vieressä oleviin kiviin asti kulki vyöhyke mustaa nokimaata. Tummanharmaata noen värjäämää maata oli luoteisnurkassa ja kivien välissä. Länsiprofiilin vieressä oli tummanruskeaa värjäytynyttä karkeaa hiekkaa. Taso 5: Kiviä oli enää lähellä itäprofiilia ja luoteiskulman alueella. Itäosassa oleva puhtaan soran alue oli laajentunut myös eteläprofiilin viereen. Selvää nokimaata ei enää ollut, vaan koko ruudun keskiosa oli syvän tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Luoteiskulman alue oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Taso 6: Puhtaan soran raja oli edelleen siirtynyt lännemmäs ja kulki suurin piirtein ruudun keskeltä lounaiskulmasta koilliskulmaan. Muu osa oli edelleen syvän tummanruskeaa värjäytynyttä maata ja luoteiskulma oli vaaleampi. Viimeksi mainittu raja ei ollut selkeä. Kiviä oli enää satunnaisesti eri puolilla ruutua.

Taso 7: Tilanne oli muuten sama, kuin ed. tasossa mutta luoteiskulma ei ollut vaa-
leampi. Kiviä oli vain värjäytyneen maan alueella. Ruudun pohja oli kaventunut ollen
enää n. 60 cm leveä. Taso 8 (ks. kartat): Kerrosta 7 kaivettaessa esiin tuli haurasta
palamatonta luuta sekä tummaa maatonutta orgaanista ainetta, joka on mahdollisesti
puuta. Pääosa ruudusta oli puhdasta soraa. Pohjoisprofiiliin rajaten oli mustan noki-
maan värjäymä, josta em. orgaaniset jäänteet löytyivät. Pitkin värjäymän länsireunaa
kulki pitkä ja kapea (n. 40x2,5 cm) puujäänteet jatkuen pohjoisprofiiliin. Suurimmat
luujäänteet olivat värjäymän keskellä. Jäänteet dokumentoitiin kentällä piirtämällä ne
muovikalvolle 1:1 ja ne nostettiin haurautensa vuoksi ylös maapaakussa. Värjäymän
alueella oli edelleen joitakin kiviä. Taso 9 (ks. kartat): Kerrosta 8 kaivettaessa näky-
viin tuli lisää luuta ja em. orgaanista ainetta. Ne dokumentoitiin ja nostettiin ylös ku-
ten tasossa 8. Värjäymä oli tasossa 9 kaventunut eikä maa ollut enää selvän nokista,
vaan väriltään syvän tummanruskeaa / ruskeaa, kuitenkin selvästi värjäytynyttä. Muu
osa ruutua oli puhdasta soraa. Värjäymä kaivettiin kuopalle ja puhdas sora tuli näky-
viin 3-16 cm:n kaivamisen jälkeen.

LÖYDÖT

KM 33239:9-30 Laatu: Lintuneula, pronssiesineen katkelma, rautaesine, rautanaula,
punasavikeramiikkaa, keramiikkaa, palanutta savea, palanutta luuta, hammas, pa-
lamatonta luuta, orgaanista ainetta (puuta?) ja pii-iskos

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia, fajanssia ja palanutta savea

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 14 cm   **Korkeus** 19,55 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, jatkossa lastalla siten, että 1. krs. oli 10 cm ja taso 2a 5 cm, kuitenkin niin, ettei kiviä poistettu. Maa seulottu. Kaivaminen lopetettiin tasoon 2b, johon asetettiin harsokangas ennen peittämistä.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu sijaitsee matalan kumpareen laella. Kumpare on halkaisijaltaan n. 5 m. Vanha peltotie kulkee n. 1 metrin etäisyydellä ruudun koilliskulmasta.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: -

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Koko ruudun alueella oli humusta. Taso 2a (ks. kartta): Ruudun kaakkoiskulmassa oli kehämäinen kiveys. Muualla oli vain muutamia kiviä. Maa oli tummaa ja värjäytynyttä humuksensekaista hiekkaa. Taso 2b: Kivet puhdistettiin näkyviin: suuremman kivikehän sisällä näyttäisi olevan pienemmistä kivistä toinen kehä. Muualla ruudun alueella oli satunnaisesti kiviä. Maa oli tummaa värjäytynyttä hiekkaa. Ruudun eteläosassa kiviin rajautuen se oli humuksensekaista.

LÖYDÖT

KM 33239:31-39 Laatu: Lasimassahelmi, rautanauloja, rautaesineen katkelmia, pronssiesineen katkelma, palanutta savea ja palanutta luuta

Kokoelmiin liittämättömät: -

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 101 cm   **Syvyys** 40 cm   **Korkeus** 19,98 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruudun koillispuolella n. 1,5 m:n päässä on ennallistettu röykkiö. Ruudun lounaiskulmasta on kylätielle on n. 2 m.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-2 cm turve; 2-13 cm humus; 13-17 cm humuksensekainen tumma hiekka; 17-27 cm tumma hiekka; 27-40 cm vaalea hieno hiekka.**Havainnot muista profiileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1: Maa oli koko ruudussa humusta. Koilliskulmassa oli pari kiveä, samoin itä- ja eteläprofiilien tuntumassa. Taso 2: Eteläprofiilin ja koilliskulman tuntumassa oli kiviä sekä pieniä kiviä siellä täällä. Maa oli pääosin tummaa värjätynyttä hiekkaa, mutta länsi- ja itäprofiilien vieressä oli kapeat vaalean hiekan raidat. Lähellä kaakkoiskulmaa oli noen- ja hiilensekaisen maan laikku. Taso 3: Kerrosta 2 kaivettaessa havaittiin nokimaata, jota ei enää tasossa 3 näkynyt. Pääosa ruudusta oli ruskeaa hiekkaa, jossa oli vaaleamman ruskeita laikkuja. Kaakkois-, lounais- ja luoteiskulmissa oli tummanruskeaa värjätynyttä hiekkaa. Vain pari kiveä oli näkyvissä. Taso 4: Maalajien raja kulki viistosti ruudun läpi luodekaakkosuunnassa siten, että lounaisosa oli hienoa, kellertävää hiekkaa ja koillisosa ruskeaa karkeaa hiekkaa / soraa, jossa oli joitakin kiviä. Taso 5: Tilanne oli sama kuin tasossa 4. Ruudussa oli muutama nyrkinkokoinen kivi.**LÖYDÖT****KM 33239:40-45 Laatu:** Rautaesineen katkelmia, rautanaula, palanutta savea ja kuonaa**Kokoelmiin liittämättömät:** Lasia**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 96 cm x 99 cm **Syvyys** 32 cm **Korkeus** 20,69 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu sijaitsee loivassa rinteessä. Ruudun länsireunassa, osin ruudun puolella on suurehko kivi.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-4 cm turve; 4-13 cm humus; 13-32 cm ruskea hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Koko ruudun alueella maa oli humusta. Taso 2: Maa oli humuksensekaista ruskeaa hiekkaa. Taso 3: Pääosa ruudusta oli ruskeaa hiekkaa. Kaakkoiskulmasta lähti pitkänomainen tummanruskea värjäymä kohti ruudun keskiosaa. Värjäymä oli luontainen, kasvillisuudesta tms. johtuva. Länsiprofiilissa olevan kiven pohja oli näkyvässä. Taso 4: Maa oli keltaista hienojakoista soraa. Kuopassa oli joitakin nyrkin ja reilun nyrkinkokoisia kiviä.

LÖYDÖT

KM 33239:47-49 Laatu: Rautanaula, kivisavikeramiikkaa ja palanutta savea

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 30 cm   **Korkeus** 19,71 m mpy**Laajennus:****KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruutu sijaitsee harjun laella ja välittömästi sen länsipuolella on kuoppia ym. liikuteltua maata.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-3 cm turve; 3-6 cm humus; 6-16 cm humuksensekainen tumma hiekka; 16-30 cm kellertävä sora**Havainnot muista profiileista:** Em. mittaukset tehtiin länsiprofiilin puolivälistä, muualla oli paljon kiviä. Kerrosjärjestys kaikissa profiileissa oli sama.**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1 (ks. kartta): Maa oli tummaa humusmaata. Alueella kaakkoiskulmasta ruudun läpi luoteiskulmaan oli runsaasti kiviä. Kivet olivat hyvin pinnassa. Taso 2: Maa oli pääosin humuksensekaista tummaa hiekkaa. Ruudun keskellä oli läikkä ruskeaa rapakivensekaista karkeaa hiekkaa. Kivet olivat hiekan vähentyneet ja niitä oli tasaisemmin koko ruudun alueella. Taso 3: Ruudussa oli kellertävää puhdasta hiekkaa. Kaakkoisnurkassa oli pieni alue tummaa noensekaista hiekkaa. Koko ruudun alueella oli eri kokoisia kiveä. Taso 4: Kiviä oli edelleen koko ruudun alueella, suurimmat niistä n. 40x35 ja 30x20 cm. Ruudussa oli puhdasta kellertävää soraa. Vain kaakkoiskulmassa kivien yhteydessä oli vähäisesti värjäytynyttä hiekkaa. Kivet käännettiin ja niiden alla jatkui puhdas sora.**LÖYDÖT****KM 33239:50 Laatu:** Rautanauloja**Kokoelmiin liittämättömät:** -**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 101 cm x 102 cm   **Syvyys** 50 cm   **Korkeus** 20,24 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Koeruutu on loivassa rinteessä.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-5 cm turve; 5-20 cm humus; 20-41 cm ruskea värjäytynyt hiekka; 41-50 cm vaaleanruskea hiekka / sora.**Havainnot muista profiileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1: Koko ruudun alueella maa oli humusta ja näkyvissä oli kolme nyrkinkokoista kiveä. Taso 2: Lounaiskulman alueella kohti ruudun keskiosaa ja eteläprofiilin vieressä oli kymmenkunta suurempaa kiveä. Luoteiskulmassa ja länsiprofiilin vieressä em. kiviin rajautuen maa oli humuksensekaista keltäväharmaata hiekkaa. Ruudun kaakkoispuoli oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Taso 3: Maa oli kauttaaltaan tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Lähes kaikki edellisen tason kivet olivat poissa paitsi kaksi suurinta, toinen lounaisnurkassa, toinen keskellä eteläprofiilia. Taso 4: Maa oli soransekaista tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Ruudussa ei ollut kiviä. Taso 5: Maa oli soransekaista tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Kaakkoiskulmassa oli vaaleamman soran laikku. Taso 6: Koko ruudun alue oli vaaleanruskeaa soraa.**LÖYDÖT****KM 33239:51-58 Laatu:** Rautanauloja, punasavikeramiikkaa, palanutta savea ja palanutta luuta**Kokoelmiin liittämättömät:** Lasia, rautanauloja, rautaesineen katkelmia, posliinia, fajanssia, palanutta savea, nahkaa, palamatonta ja palanutta luuta**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 102 cm   **Syvyys** 43 cm   **Korkeus** 21,09 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu on aivan suuren maakiven vieressä, itään laskevassa rinteessä. Ympäriällä on suuria maakiviä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: (Otettiin koillisnurkasta, muut nurkat täynnä kiviä) 0-6 cm turve; 6-14 cm humus; 14-20 cm ruskea soransekainen värjäytynyt hiekka; 20-43 cm kellertävä, puhdas soransekainen hiekka.

Havainnot muista profiileista: Turve- ja humuskerros oli länsiprofiilissa paksumpi (ylärinne).

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Keskellä ruutua oli n. 32x28x19 cm kivi ja sen vieressä pienempi kahden nyrkin kokoinen kivi. Maa oli koko ruudun alueella humusta. Taso 2: Maa oli ruudun eteläpuolella ruskeaa värjäytynyttä soransekaista hiekkaa. Keskellä ja koilliskulmassa oli vaaleaa soransekaista hiekkaa ja luoteiskulmassa noen- ja soransekaista hiekkaa. Ruudussa oli useampia nyrkin- ja reilun nyrkinkokoisia kiviä. Taso 3: Lounaisnurkassa oli tummempaa punertavaa soransekaista hiekkaa. Muualla oli vaaleaa kellertävänruskeaa hiekkaa. Ruudussa oli useampia nyrkin- ja reilun nyrkinkokoisia kiviä. Taso 4: Lounaisnurkassa ja eteläpään tuntumassa oli edelleen punertavanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Muualla oli kellertävänruskeaa soransekaista hiekkaa. Kuopassa oli edelleen reilun nyrkinkokoisia kiviä. Taso 5: Tilanne oli kuten tasossa 4.

LÖYDÖT

KM 33239:59-60 Laatu: Palanutta savea ja kvartsi-iskoksia

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia, rautaesineen katkelma, panos, palanutta savea ja muovia

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 101 cm   **Syvyys** 43 cm   **Korkeus** 15,57 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu on loivasti koilliseen laskevassa rinteessä.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-5 cm turve; 5-14 cm humus; 14-23 cm ruskea soransek. hiekka; 23-43 cm vaaleanruskea soransek. hiekka.

Havainnot muista profiileista: Alarinteen puolella (koilliskulma, itäprofiili) ruskeaa hiekkaa oli syvemmällä, lähes pohjaan asti.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Maa oli humusta tai humuksensekaista hiekkaa. Näkyvissä oli 3 nyrkinkokoista kiveä eteläprofiilin tuntumassa. Taso 2: Maa oli humusta tai humuksensekaista tummaa hiekkaa (ei selviä rajoja). Koko ruudun alueella oli pieniä kiviä, mutta erityisesti ruudun länsipuolella. Taso 3: Etelä- ja pohjoisprofiilin tuntumassa oli vaaleanruskeaa soransekaista hiekkaa, muualla oli ruskeaa soransekaista värjäytynyttä hiekkaa. Näkyvissä oli muutama nyrkinkokoinen kivi.

Taso 4: Maa oli lähes koko ruudun alueella vaaleanruskeaa soransekaista hiekkaa. Ruudun kulmissa oli vähäisiä ruskean värjäytyneen hiekan läikkiä. Taso 5: Koko ruudussa maa oli vaaleaa puhdasta soraa. Yksi iso kivi oli näkyvissä länsiprofiilin vieressä, yksi pienempi koillisnurkassa.

LÖYDÖT

KM - Laatu: -

Kokoelmiin liittämättömät: Palanutta savea

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun lounaisnurkassa.**Ruudun koko:** 97 cm x 100 cm   **Syvyys** 60 cm   **Korkeus** 15,79 m mpy**Laajennus:** -**KAIVAUSMENETELMÄT:** Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.**KOERUUDUN KUVAUS****Ympäristö:** Ruutu on Untamontien vieressä, kannaksella, jossa on kumpareita / mahd. röykkiöitä, myös ruudun kohdalla.**Maakerrokset mittauspisteen kohdalla:** 0-6 cm turve; 6-47 cm tumma humuksensekainen hiekka; 47-60 cm kellertävänruskea soransekainen hiekka.**Havainnot muista profileista:** -**Havainnot kaivaustasoista:** Taso 1 (ks. kartta): Maa oli humusta ja näkyvissä oli kiviä, eniten eteläosassa. Maan pinta nousi kohti lounaiskulmaa. Taso 2: Näkyvissä oli toinen kivikerta; kiviä oli koko alueella, vähiten itäreunassa. Tason 1 ja 2 kivien välissä oli selvä maakerros. Maa oli humuksensek. hienoa tummaksi värj. hiekkaa. Pohjoisosassa oli kantoja ja juuria. Taso 3: Kiviä oli koko ruudun alalla, eniten etelä- ja länsiprofiilien tuntumassa ja lounaiskulman alueella. Keskellä oli pari isompaa kiveä. Tason 2 ja 3 kivien välissä oli selvä maakerros. Pohjoisosassa kannot ja juuret vaikeuttivat kaivamista. Maa oli mustaa humuksensekaista nokimaata. Erityisesti kaakkoiskulma oli hiilipitoinen. Taso 4: Kiviä oli koko alueella, vähiten länsireunassa. Suuret kivet olivat paikoillaan. Kaakkoiskulmassa ja länsiosassa oli vielä nokimaata, muualla tummanruskeaa värj. hiekkaa ja ed. humuksensekaista. Suurin osa kannoista ja juurista saatiin poistettua. Taso 5: Vrt. taso 4. Nokimaa oli rajautunut kaakkoiskulmaan. Taso 6: Kiveys oli harvempi: lähinnä suurimpia kiviä oli jäljellä. Koillis- kulmassa oli tummanharmaata värj. hiekkaa. Muu oli tummanruskeaa värj. hiekkaa. Taso 7: Keskellä oli vaaleaa soransek. hiekkaa. Luoteisnurkasta kaakkoisnurkkaan oli ruskeaa värj. hiekkaa ja koillisnurkasta luoteisnurkkaan tummanharmaata hiekkaa. Kiviä oli lähinnä reunojen tuntumassa. Taso 8: Suurempia kiviä oli jäljellä pohjoisosassa. Niiden yhteydessä ja itäprofiilia seuraten oli tummanruskeaa värj. hiekkaa. Itäprofiilin vieressä oli vaaleaa hiekkaa. Muualla oli pientä kiveä ja ruskeaa/punaruskeaa savipitoista hiekkaa. Taso 9: Maa oli punaruskeaa soran- ja savensekaista hiekkaa. Kiviä oli ed. melko paljon.**LÖYDÖT****KM - Laatu:** -**Kokoelmiin liittämättömät:** Lasia, pullonkorkkeja ja kvartsi-iskoksia (tien teossa mahdollisesti syntyneitä)**NÄYTTEET****Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun etelänurkassa.

Ruudun koko: 102 cm x 106 cm **Syvyys** 42 (+19) cm **Korkeus** 13.97 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Kyntökr. poistettiin lapiolla, muuten lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Tason 4 jälkeen ruudun keskelle tehtiin koepisto, jonka syvyys 19 cm.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu sijaitsi kesantopellolla.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-30 cm ruskea hiekkansekainen savi (kyntökr.); 30-42 cm vaalea siltinsekainen hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 2: (n. 30 cm:n syvyydellä) Ruudussa oli ruskeaa sekoittunutta maata, jossa oli silttilaikkuja. Ruudussa oli siellä täällä nyrkinkokoisia kiviä. Taso 3: Lounaisprofiilin vieressä oli sen koko pituudella n. 20 cm:n levyinen vaalean siltinsekaisen hiekan kaistale. Muualla oli punertavaa hienoa soransekasta hiekkaa. Ruudussa oli koko alueella nyrkin- ja kahden nyrkinkokoisia kiviä (luontaista). Taso 4: Maa oli punaruskeaa moreenia, jossa oli koko ruudun alueella erikoisia kiviä. Pohjaan tehtiin n. 52x32x19 cm:n koepisto ja maalaji pysyi samana.

LÖYDÖT

KM 33240:1 Laatu: Retusoitu pii-iskos

Kokoelmiin liittämättömät: Punasavikeramiikkaa, palanutta savea ja hammas

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO**Mittauspisteen sijainti:** Ruudun eteläkulmassa.**Ruudun koko:** 100 cm x 100 cm   **Syvyys** 58 (+46) cm   **Korkeus** 13,66 m mpy**Laajennus:** -

KAIVAUSMENETELMÄT: Kyntökr. poistettiin lapiolla, muuten lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Taso 4 jälkeen tehtiin ruudun keskelle koepisto, jonka syvyys 46 cm.

KOERUUDUN KUVAUS**Ympäristö:** Ruutu sijaitsi kesantopellolla.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-42 cm ruskea hiekkansekainen savi (kyntökr.); 42-47 cm sekoittunut kerros: vaaleaa silttiä, ruskeaa hiekkaa ja savea; 47-58 cm vaalea vahvasti siltinsekainen hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 2: Koillisprofiilin vieressä oli koko sen pituinen ja n. 25 cm:n levyinen vaalea silttiraita. Sen vieressä oli keskellä ruutua kaakko-luode-suuntaisesti n. 20 cm:n pituinen tummemman ruskea raita. Lounaispuoli oli ruskeaa sekoittunutta maata. Taso 3: Koillisprofiilin vieressä oli koko sen pituinen ja n. 15 cm:n levyinen harmaan siltin alue. Kaakkoisprofiilista lähti kolmion mallinen ruskean maan alue. Maassa oli siellä täällä ruosteenvärisiä laikkuja. Muu oli vaaleanruskeaa siltin sekaista hiekkaa. Taso 4: Pääosa ruudusta oli vaaleaa savensekaista hiekkaa, jossa oli ruostesaostumalaikkuja. Koillis-, kaakkois- ja lounaisprofiilien tuntumassa oli vahvasti siltin sekaista hiekkaa. Aivan koillisprofiilin vieressä oli kapea, harmaan lohkeilevan siltin raita. Koepisto: Maa muuttui ruosteenväriseksi hiekaksi n. 15 cm alaspäin tasosta 4.

LÖYDÖT

KM 33240:2-6 Laatu: Niitin katkelma, palanutta savea, palanutta piitä, kvartsi-iskos ja kuonaa

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia, rautanauvoja, punasavikeramiikkaa ja palanutta savea

NÄYTTEET**Maanäyte** On Ei **Hiilinäyte** On Ei **Muu** On Ei **DOKUMENTIT****Kartta** On Ei **Musta-valko negatiivi** On Ei **Diakuva** On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun etelänurkassa.

Ruudun koko: 93 cm x 97 cm   **Syvyys** 50 (+38) cm   **Korkeus** 13,30 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Kyntökr. poistettiin lapiolla, muuten lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. 5. tason jälkeen ruudun keskelle tehtiin koepisto, jonka syvyys 38 cm.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu sijaitsi kesantopellolla.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-27 cm ruskea hiekkansekainen savi (kyntökr.); 27-44 cm, ruskea värjäytynyt hiekka; 44-49 cm vaalea vahva siltti; 49-50 cm harmaa lohkeileva siltti.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 2: (n. 36 cm:n syvyydellä) Maa oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, jossa oli siellä täällä hiilen hippuja. Taso 3: Maa oli ruskean värjäytyneen hiekkansekaista savea, jossa oli siellä täällä hiilen hippuja. Taso 4: Maa oli vaalea silttiä. Taso 5: Maa oli harmaata lohkeilevaa (hyvin savipitoista) silttiä. Koepisto (n. 40x30x38 cm): Maa jatkui harmaana lohkeilevana eli hyvin savipitoisena silttinä. N. 10 cm tason 5 alapuolella siltin sekaan alkoi tulla ruosteenväristä saostumaa.

LÖYDÖT

KM 33240:7-10 Laatu: Lasia, rautaesineen katkelma, palanutta savea ja kuonaa

Kokoelmiin liittämättömät: Punasavikeramiikkaa ja punamultaa

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa. **Laajennus:** -
Ruudun koko: 101 cm x 102 cm **Syvyys** 60 cm **Korkeus** 23,16 m mpy

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu on pienen kumpareen päällä, aivan Joukahaisentiestä kaakkoon erkanevan Mäentaustantien varressa. Rinne laskee ruudun kohdalla koilliseen.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-8 cm humuksensekainen tumma hiekka; 8-23 tumma sora (8-20 cm kivi); 23-26 cm kolme raitaa: n. 1 cm:n hiiliraita, n. 1 cm:n punaruskean hiekan raita ja n. 1 cm:n hiiliraita; 26-30 cm harmaa soransekainen savi; 30-35 cm vaalea lohkeileva savi; 35-40 cm tummanruskea soransekainen hiekka; 40-55 cm ruskea värjäytynyt soransekainen hiekka; 55-60 cm ruosteenvärinen sora.

Havainnot muista profileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Maa oli humuksensek. tummaa hiekkaa, jossa oli hiiltä ja nyrkinkokoisia kiviä. Taso 2 (ks. kartta): Krs:ta 1 kaivettaessa läheltä lounaiskulmaa tuli suuria paloja hiiltä ja osin hiiltymätöntä puuta, maa oli sekoittunutta. Tasossa 2 oli koko alueella kiviä, tiheimmin pohjoisosassa. Pääosa ruudusta oli mustaa, vahvasti hiilen- ja noensekaista hiekkaa. Koilliskulmassa oli kaksi tummanruskean hiekan läikkää. Lounaiskulman alueella maa oli tummanruskeaa, myös selvästi noen värjäämää. Em. värjäymässä oli kaksi pientä kellertävänruskeaa karkean hiekan läikkää. Taso 3: Kiviä oli muutama lounaiskulmassa ja eteläprofiilin vieressä. Nokimaa oli hävinnyt, mutta eri puolilla oli hiililäikkiä. Pääosin maa oli ruskeaa värj. hiekkaa. Em. karkean hiekan läikät olivat hieman laajemmat. Pohjoisprofiilin vieressä oli pieni alue ruskeaa savensek. hiekkaa. Värjäymät eivät olleet selvärajaisia. Taso 4: Maa oli pääosin ruskeaa hiekkaa, jossa oli nokea ja vaaleampaa hiekkaa seassa. Lounaisnurkassa oli savea ja pohjoisprofiilin vieressä kellertävän savensek. hiekan läikkä. Länsiprofiilin keskivaiheilta lähti ruudun keskiosaan nokisen maan raita. Kaakkoiskulmassa oli 3:n isomman kiven ryhmä ja 1 itäprofiilin tuntumassa. Kaivettaessa havaittiin palaneita kiviä. Taso 5: Maa oli pääosin ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Joukossa oli vielä epämääräisiä läikkiä nokea. Ruudussa oli myös läikkiä kellertävää hiekkaa. Taso 6: Maa oli punaruskeaa soransek. hiekkaa ja siellä täällä nyrkinkokoisia kiviä.

LÖYDÖT

KM 33241:1-10 Laatu: Rautaesineen katkelmia, rautanauvoja, fajanssia, punasavikeramiikkaa, savitiivistettä, palanutta savea ja palanutta luuta

Kokoelmiin liittämättömät: Palanutta savea

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 105 cm   **Syvyys** 47 cm   **Korkeus** 22,19 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu on Joukahaisentiestä kaakkoon erkanevalta Mäentaustantieltä kohti koillista viettävässä rinteessä, sen toisella terassilla pienessä notkelmassa.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-28 cm ruskea värjäytynyt hiekka; 28-47 cm vaalea punertava hiekka.

Havainnot muista profiileista: -

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Maa oli humuksensekaista tummaa hiekkaa.

Taso 2: Maa oli pääosin ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Lounaiskulmassa oli kolme kellertävänruskean hiekan läikkää. Kaakkoiskulmassa oli nyrkinkokoinen kivi. Taso 3: Maa oli edelleen pääosin ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Ruudun keskellä oli 3 vaalean hiekan laikkua sekä pieni punertavan hiekan kaistale lounaisnurkassa.

Luoteiskulmassa oli noen hieman värjäämä alue. Taso 4: Ruudun keskeltä kaakkoiskulmasta länsiprofiilin puoliväliin kulki punertavanruskea soransekaisen hiekan kaista. Sen pohjoispuolella koilliskulmassa oli ruskeaa soransekaista hiekkaa ja luoteiskulmassa ruskeaa värjäytynyttä soransekaista hiekkaa. Lounaisnurkassa oli ruosteenväristä hienoa hiekkaa. Lisäksi itäseinämän tuntumassa oli pieni ruosteenvärisen siltin laikku. Taso 5: Maa oli pääosin ruosteenväristä muodostuvaa laikkukasta hienoa hiekkaa. Koilliskulmassa oli pienehkö vahvasti savensekaisen siltin laikku. Luoteiskulmassa oli vielä tummemman punaruskeaa hiekkaa, joka hävisi alaspäin kaivettaessa (n. 5 cm:n jälkeen) ja alta tuli ruosteenväristä hienoa hiekkaa ja harmaata vahvasti savensekaista silttiä.

LÖYDÖT

KM 33241:11-12 Laatu: Rautaesineen katkelma ja palanutta savea

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia, posliinia, liitupiipun katkelma ja palanutta savea

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

Kaivausalue: Tontti-Ventola Koeruutu nro: 56

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 95 cm x 96 cm   **Syvyys** 52 cm   **Korkeus** 21,96 m mpy

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Ylimmät kerrokset kaivettiin osittain kiveyksen mukaan.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu on Joukahaisentiestä kaakkoon erkanevalta Mäentaustantieltä kohti koillista viettävässä rinteessä, sen toisella terassilla, siten että 2. terassivalli tulee ruudun länsisivuun. Kaakkois- ja eteläpuolella kulkee toinen valli n. 2-3 m:n päässä. Ruudun kohdalla on selkeä kivikko.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-3 cm turve; 3-7 cm humus; 7-21 humuk-sensekainen tummanruskea hiekka; 21-32 cm tummanruskea karkea hiekka; 32-41 cm punaruskea karkea hiekka; 41-52 cm siltti.

Havainnot muista profileista: Länsiprofiilissa oli ohut kerros vaaleaa hiekkaa humuksen alla. Itäprofiilissa näkyi koko kiveysrakenne: 3-4 kerrosta kiviä ja pohjimmaisena pari isoa kiveä. Rakenne näkyi kuopanteena, jonka pohja oli n. 45 cm:n syvyydessä. Maan nokisuus ei näkynyt niin selvästi profileissa kuin tasoissa kaivaessa.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Maa oli ruskeaa värjätynyttä soransekasta hiekkaa. Se oli läikikästä ja siinä oli paikoin savea. Esille tuli pientä kiveystä ruudun koillis-lounas -linjalla. Taso 2 (ks. kartta): Lähes koko alueella oli tiheä, muodoltaan pyöreä kiveys, joka oli keskeltä hieman kohollaan. Keskellä oli kivetön alue. Vähäinen näkyvissä oleva maa oli tummanruskeaa värjätynyttä hiekkaa. Taso 3: Näkyvissä oli toinen, tasainen kivikerros, jonka raja oli hieman siirtynyt idemmäs eikä pyöreää muotoa enää näkynyt. Kivikerrosten välissä oli selvä maakerros. Kivet olivat varsin tasakokoisia, 8-10 cm x 6-9 cm ja niiden välissä oli vain vähän maata. Maa oli kauttaaltaan tummanruskeaa värjätynyttä hiekkaa. Taso 4: Kerrosta 3 kaivettaessa havaittiin jonkin verran hiiltä. Näkyvissä oli 3. kivikerros, jonka raja oli edelleen siirtynyt idemmäs. Se oli edellä kuvatun kaltainen. Maa oli tummaa, noensekaista hiekkaa. Luoteiskulmassa oli ruskeaa värjätynyttä hiekkaa. 3. kivikerrosta poistettaessa joidenkin kivien alla oli keltaista hiekkaa. Taso 5: Kiviä oli enää pienellä alueella lähellä itäprofiilia. Maa oli lähes koko alueella noensekaista. Lounaiskulmassa ja pohjoisprofiilin vieressä se oli tummanruskeaa. Luoteiskulman alueella oli vaaleaa puhdasta hiekkaa, jossa oli läikkä punaruskeaa hiekkaa. Kiviä poistettaessa niiden alla oli taas keltaista hiekkaa, mutta myös nokimaata. Yhden kiven alla oli punaista "tahnaa", mahd. tiiltä. Taso 6: Edellisen tason kivien kohdalla maa oli ruskeaa värjätynyttä hiekkaa. Pääosa ruudusta oli punaruskeaa soraa, kaakkoiskulmassa se oli heikosti värjätynyttä. Taso 7: Maa oli silttiä, jossa oli siellä täällä saviläikkiä.

LÖYDÖT

KM 33241:13-14 Laatu: Rautaesineen katkelma ja palanutta savea

Kokoelmiin liittämättömät: Palanutta savea

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 103 cm x 105 cm   **Syvyys** 105 cm   **Korkeus** 23,96 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Tason 10 jälkeen värjäymät kaivettiin kuopalle.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu on Joukahaisentiestä kaakkoon erkanevalta Mäentaustantieltä kohti koillista viettävässä loivassa alarinteessä. Ruudusta on matkaa Joukahaisentielle n. 6 m. Kuoppa on matalalla kumpareella, jonka halkaisija on n. 3 m, sen tasaisella kohdalla. N. 3 m ruudun koillispuolella on ojan laidalla maakumpareita.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-2 cm turve; 2-30 cm humuksensekainen tumma hiekka; 30-43 cm tummanruskea värjäytynyt hiekka; 43-55 cm soransekainen vaalea hiekka; 55-73 cm vaalea hieno hiekka; 73-105 cm keltainen karkea hiekka.

Havainnot muista profiileista: Profiileissa eri kerrokset näkyivät hyvin, kun taas tasoja kaivaessa tasoon 7 saakka maa näytti varsin sekoittuneelta eikä selvärajaisia värjäymiä ollut.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Maa oli humusta tai humuksensekaista ruskeaa hiekkaa. Taso 2: Maa oli humuksensekaista tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, jossa oli yksi vaalean hiekan läikkä. Taso 3: Maa oli lievästi humuksensekaista tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, jossa oli kaksi pientä vaaleamman hiekan läikkää. Taso 4: Maa oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, jossa oli läikkinä vaaleaa ja punaruskeaa hiekkaa. Taso 5: Ruudun eteläosassa maa oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, jossa oli kuitenkin läikkinä vaaleamman ja tummemman ruskeaa hiekkaa. Ruudun pohjoisosassa oli sekoittunutta maata, jossa oli keltaista ja ruskeaa hiekkaa. Taso 6: Eteläosassa oli profiilin suuntainen vaalean hiekan raita, jonka itä- ja länsipäässä oli tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Pohjoisosassa oli tummanruskeaa värjäytynyttä hiekkaa, jossa oli kellertävänruskeita laikkuja. Väliin jäi tummanharmaan värjäytyneen hiekan alue. Luoteisnurkan alueella oli keltaisen hiekan alue. Taso 7 (ks. luonnos): Näkyvissä oli selvä tummanharmaan soransekaisen hiekan värjäymä ruudun koillisosassa. Se oli leveydeltään n. 60-70 cm. Kaakkoiskulmassa oli pieni 10 x 25 cm:n värjäymä. Värjäymiä ympäröi puhdas hieno keltainen hiekka. Koeruutu syvyys oli 63 cm. Taso 8 (ks. luonnos): Kaakkoiskulman pieni värjäymä oli hävinnyt, mutta koillisosan iso värjäymä oli lähes saman mallinen kuin edellisessä tasossa. Värjäymän kohdalla maa oli kirjavampi: se oli osin vain vähän värjäytynyttä keltaista hiekkaa, jossa oli tummanruskeita läikkiä. Värjäymän raja oli kuitenkin selvä, erityisesti sen eteläraja. Koeruutu syvyys oli 75-80 cm. Taso 9 (ks. luonnos): Värjäymän muoto oli muuttunut epämääräisemmäksi eikä se ollut enää kiinni pohjoisprofiilissa, vaan em. profiilin vieressä oli puhdasta vaaleaa hiekkaa. Värjäymän alue oli myös kirjava kuten edellisessä tasossa. Rajat eivät olleet enää niin selvät. Puhdas keltainen hiekka oli muuttunut karkeammaksi. Taso 10 (ks. luonnos): Värjäymän alue oli huomattavasti vaalentunut sekä pienentynyt eritoten eteläreunaan. Rajat olivat kuitenkin edelleen havaittavissa. Koeruutu syvyys oli n. 95 cm. Lopuksi värjäymä kaivettiin kuopalle ja esiin tuli samanlaista vaaleaa puhdasta karkeaa hiekkaa kuin ympäröivällä alueellakin; tällöin ruudun syvyys oli n. 105 cm.

LÖYDÖT

KM 33241:15-18 Laatu: Metalliesineen katkelma, palanutta savea, kvartsi-iskos ja kuonaa

Kokoelmiin liittämättömät: Rautaesine ja katkelma, rautanauvoja, lasia ja palanutta savea

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

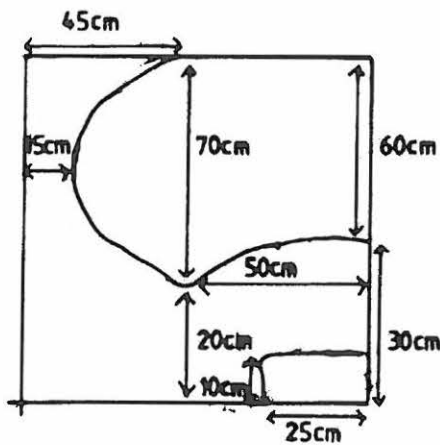
DOKUMENTIT

Kartta On Ei

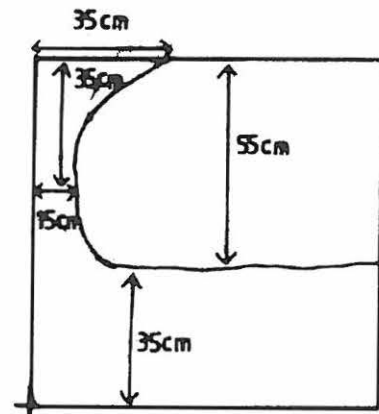
Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

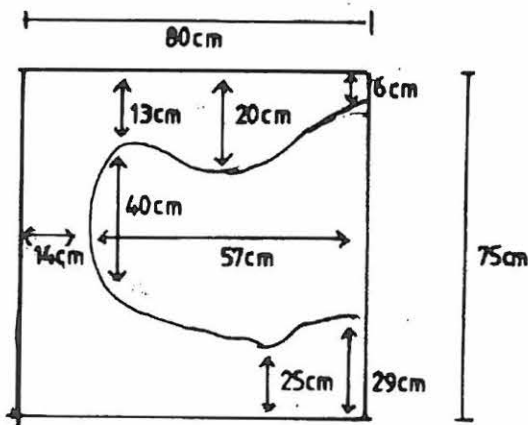
Luonnos koeruudun 57 tasoista 7 – 10:

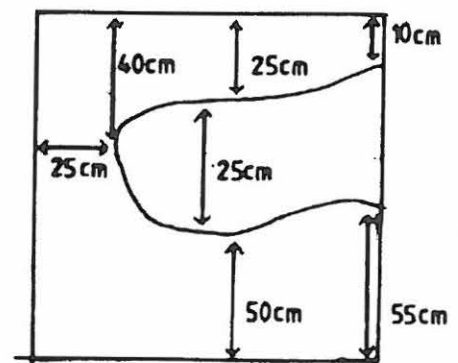
Taso 7

Taso 8

Taso 9

Taso 10

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 93 cm x 98 cm   **Syvyys** 50-55 cm   **Korkeus** 20,92 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu. Tason 6 jälkeen värjäymät kaivettiin kuopalle.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Koeruutu on Joukahaisentiestä kaakkoon erkanevalta Mäentaustantieltä kohti koillista viettävässä loivassa alarinteessä. Noin 2 m ruudusta koilliseen on sammaleen alla maakivi.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-2 cm turve; 2-15 cm humuksensekainen tumma (nokinen) hiekka; 15-16 cm savi; 16-35 cm vahvasti nokinen hiekka; 35 cm-pohja vaalea soransekainen hiekka / sora.

Havainnot muista profiileista: Luoteisnurkassa hiekka oli paljon hienompaa. Pohjoisprofiilissa tumma krs. oli ohuempi eikä niin nokinen. Ko. profiilissa puhdas keltainen hiekka alkoi n. 30 cm:n syvyydeltä.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Maa oli koko ruudun alueella humusta. Taso 2: Kerrosta 1 kaivettaessa maa oli selvästi nokista. Maa oli noen- ja humuksensekaista tummaa hiekkaa. Lähellä eteläprofiilia oli yksi nyrkinkokoinen kivi. Taso 3: Maa oli noen se-kaista tummaa hiekkaa. Lähellä pohjoisprofiilia oli tummanruskea värjäytyneen hiekan laikku. Suurin piirtein keskellä ruutua oli nyrkinkokoinen kivi. Taso 4 (ks. luonnos): Ruudussa oli kellertävää soraa, jossa näkyi n. 5-12 cm leveitä tummia / tummanruskeita värjäytyneen hiekan raitoja, joita oli sekä profiilien suuntaisina tai vinottain. Selvimmin ne näkyivät eteläprofiilin vieressä, jossa niiden väli oli n. 8-12 cm. Lähellä mittauspistettä oli eteläprofiilista lähtevä leveämpi (n. 40 cm) tumma alue. Taso 5 (ks. luonnos): Länsiprofiilista, mittauspisteen tuntumasta lähti värjäymä, joka kulki viistosti lähes pohjoisprofiiliin asti. Värjäymän alueella hiekka oli läikikästä ja siinä oli seassa paikoin hiiltä. Eteläprofiilista, sen puolivälistä lähti tumman, värjäytyneen hiekan raita (vrt. ed. taso). Kaakkoiskulmassa oli pieni tumman hiekan läikkä. Luoteiskulmassa oli kellertävää hienoa puhdasta hiekkaa. Muualla maa oli ruskeaa karkeaa puhdasta hiekkaa. Ruudun syvyys oli n. 45-50 cm. Taso 6: Kerrosta 5 kaivettaessa hiiltä tuli selvinä paloina ed. tason värjäymän alueelta. Tasossa em. värjäymä oli kaventunut, ollen n. 20 x 30 cm. Siinä oli edelleen nokea Joukossa. Kaakkoiskulmassa oli sekoittunutta värjäytynyttä soraa. Muuten kaakkoisosaa ruudusta oli kellertävää puhdasta kosteaa soraa. Luoteisosaa oli kellertävää puhdasta soran sekaista hiekkaa. Värjäytyneet kohdat kaivettiin kuopalle. Niistä tuli edelleen jonkin verran hiiltä. Kaakkoiskulmasta puhdas sora tuli esiin n. 15 cm:n kaivamisen jälkeen. Länsiprofiilin viereisen värjäymän kohdalla puhdas sora saavutettiin n. 20 cm:n kaivamisen jälkeen. Karkea maa-aines lienee myös päästännyt läpi hiilipitoista maata ylemmistä tasoista.

LÖYDÖT

KM 33241:19-22 Laatu: Punasavikeramiikkaa ja palanutta savea

Kokoelmiin liittämättömät: Lasia, rautanauloja, palanutta savea ja palamatonta luuta

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

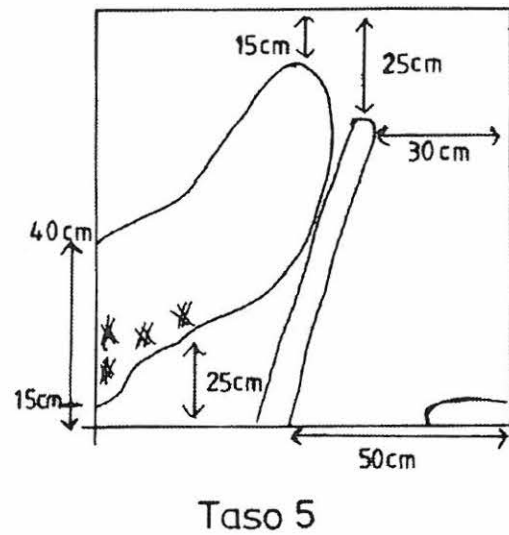
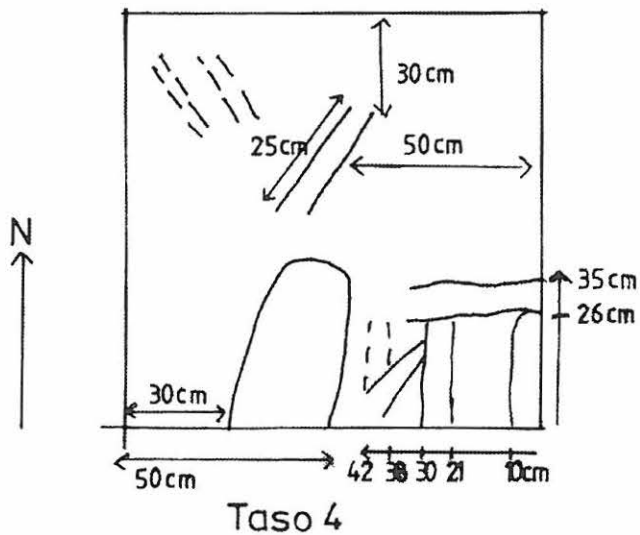
DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

Luonnos koeruudun 58 tasoista 4 ja 5:

KOERUUTU SIJAINTI JA KOKO

Mittauspisteen sijainti: Ruudun lounaisnurkassa.

Ruudun koko: 100 cm x 102 cm **Syvyys** 55-72 cm **Korkeus** 20,89 m mpy

Laajennus: -

KAIVAUSMENETELMÄT: Pintakerros poistettiin lapiolla, samoin kerros 1, jossa tien pohjaan liittyvä hiekkakerros, muu lastalla 10 cm:n kerroksissa, maa seulottu.

KOERUUDUN KUVAUS

Ympäristö: Ruutu on sijoitettu matalan vallin kohdalle siten, että ruudun pohjoisosa on vallin päällä l. ruudun alue laskee loivasti kaakkoiskulmaan päin. Valli on koillis-lounaissuuntainen.

Maakerrokset mittauspisteen kohdalla: 0-4 cm turve; 4-10 cm humus; 10-15 cm humuksensekainen tumma hiekka; 15-24 cm tumma värjäytynyt hiekka; 24-30 cm vaalea savensekainen hiekka; 30-60 cm ruskea värjäytynyt karkea hiekka; 60 cm-pohja savea ja vettä.

Havainnot muista profiileista: Kaikissa profiileissa näkyi vaalean hiekan krs. Luoteisnurkassa oli paksu savi jo 40 cm:n syvyydessä. Koillisnurkka: 0-5 cm turve; 7-20 cm vaalea sora; 20-30 cm tumma sora; 30-45 cm vaalea sora; 45 cm-pohja savensekainen sora. Kiviä oli erityisesti länsiprofiilissa.

Havainnot kaivaustasoista: Taso 1: Ruudun luoteispuoli oli vaaleanruskeaa hiekkaa. Kaakkoisnurkka oli humuksensekaista hiekkaa. Väliin jäävällä alueella oli ruskeaa värjäytynyttä soraa. Taso 2: Itäprofiilin pituudelta ja koillisnurkassa oli kellertävää hiekkaa, jossa oli harmaan siltin laikkuja. Muuten maa oli ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Värjäymän rajalla oli muutama kivi. Taso 3: Maa oli ruskeaa hiekkaa. Pohjoisprofiilissa, lähellä luoteis-nurkkaa oli alue, jossa ruskeassa hiekassa oli vaaleanruskean hiekan laikkuja. Kaakkois-nurkassa ruskeassa hiekassa oli harmaan siltin laikkuja. Ruudussa oli nyt kiveystä lounaisnurkasta koillisnurkkaan. Taso 4: Maa oli pääosin ruskeaa värjäytynyttä hiekkaa. Kaakkoisnurkasta etelä- ja itäprofiilien puoli-väliin oli harmaata silttiä. Lounaisosassa oli iso kivi ja joitakin pienempiä kiviä oli pohjoisprofiilin tuntumassa. Taso 5: Isot kivet keskittyivät länsiprofiilin viereen. Suurin (haljennut) kivi oli lounaiskulmassa (40x35 cm). Pääosa ruudusta, ruudun poikki kaakkoiskulmasta luoteiskulmaan oli savista, kosteaa soraa. Koillis- ja lounaiskulmien alueella oli ruskeaa soraa. Taso 6: Ruudun alue oli pääosin savea, jonka päälle nousi vettä, varsinkin lounaiskulman alueella. Lounaiskulman iso kivi oli paikallaan, muuten kiviä oli vain pari länsiprofiilin vieressä. Pohjoisprofiilin reunassa oli kapea kaista savensekaista soraa. Koillisnurkassa oli harmaata silttiä.

LÖYDÖT

KM 33241:23-26 Laatu: Raha, punasavikeramiikkaa ja palanutta savea

Kokoelmiin liittämättömät: Tiiltä ja palanutta savea

NÄYTTEET

Maanäyte On Ei

Hiilinäyte On Ei

Muu On Ei

DOKUMENTIT

Kartta On Ei

Musta-valko negatiivi On Ei

Diakuva On Ei

LANTILA UNTAMALA RAULA 2002

Kuva 1 (neg. nro 123404-123405). Yleiskuva Raula I, oikealla puolella on 8-tie, kuvattu lärmestä (neg. nro 123404) ja kaillisesta (neg. nro 123405). Kuvaa ja: M. Sipilä.

LAITILA UNTAMALA RAULA 2002

Kuva 2 (neg. nro 123403). Yleiskuva Raula II. Kuvattu lännestä.
Kuvaaaja: M. Sipilä.

Kuva 3 (neg. nro 123398). Koekaiista ennen turpeenpoistoa,
Kuvattu etelästä. Kuvaaaja: V. Lompola.

Kuva 4 (neg. nro 123400). Koekaiista tasossa 1 ruudusta 470/800 itään. Kuvattu lännestä.
Kuvaaaja: V. Lompolo.

Kuva 5 (123399). Koekaiista tasossa 1 ruudusta 470/810 länteen. Kuvattu kaakosta.
Kuvaaaja: V. Lompolo.

LAITILA UNTAMALA RAUVA 2002

Kuva 6 (neg. nro 123408). Koekaiista tasossa 2 ruudusta 470/810 länteen. Kuvattiin idästä. Kuvaaaja: S. Mäntylä.

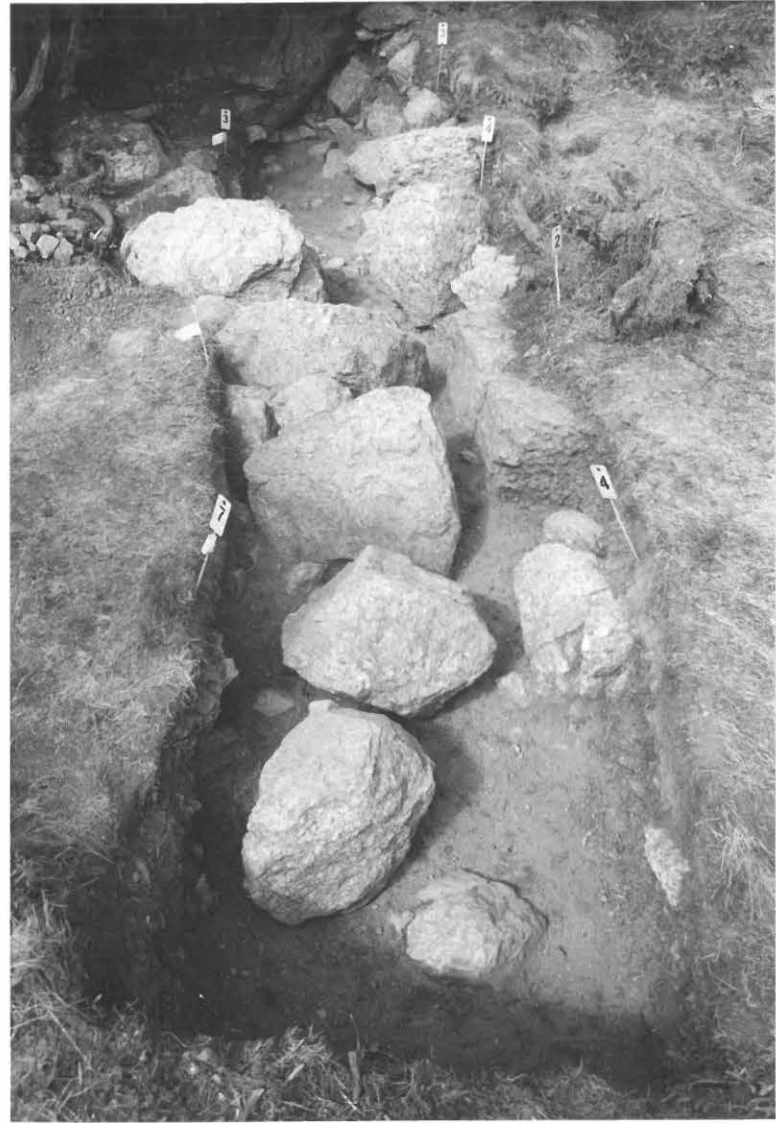

Kuva 7 (neg. nro 123407). Koekaiista tasossa 2 ruudusta 470/800 itään. Kuvattiin lännestä. Kuvaaaja: S. Mäntylä.

LAITILA UNTAMALA RAULA 2002

Kuva 8 (neg. nro 123418). Koekaiista tasossa 5 ruudusta 470/800 itään. Kuvattu lännestä. Kuvaaaja: S. Mäntylä.

Kuva 9 (neg. nro 123417). Koekaiista tasossa 5 ruudusta 470/811 länteen. Kuvattu idästä. Kuvaaaja: S. Mäntylä.

LÄHTIÄ UNTAMALA RAULA 2002

LAITILA UNTAMALA RAULA 2002

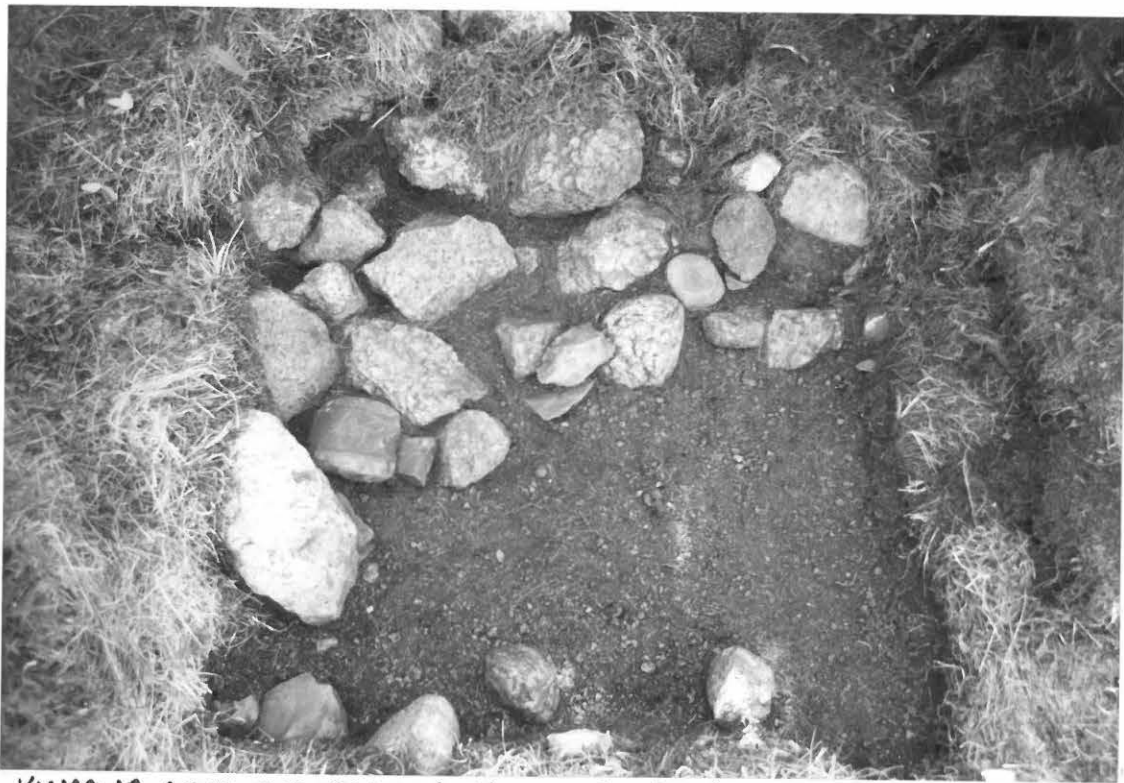

Kuva 10 (neg. nro 123388). Koerumun 1 tasossa 3.
Kuvattiin lännestä. Kuvaaaja: M. Sipilä.

Kuva 11 (neg. nro 123426). Koerumun 1 tasossa 6. Kuvattiin etelästä.
Kuvaaaja: V. Kompolo.

LAITILA UNTAMALA RAULA 2002

Kuva 12 (neg. nro 123427). Koeruutu 30 tasossa 2,
Kuvattiin lännestä. Kuvaaaja: V. Lompolo.

Kuva 13 (neg. nro 123402). Kaksi ryssäinhautaa Raula I:n ja II:n
välisessä peltoalanrekeessä. Kuvattiin pohjoiskoillisesta,
Kuvaaaja: M. Sipilä.

LAITILA UNTAMALA KYLÄ-RAULA 2002

Kuva 14 (neg. nro 123451). Yleiskuva Kylä-Raulasta.
Kuvattu länsilounaasta. Kuvatti: M. Sipilä.

Kuva 15 (neg. nro 123437). Koeruntu 32, kerammit 2. Uomok-
sesta. Kuvattu lännestä. Kuvatti: V. Lompo.

Kuva 17 (neg. nro 123445). Koeruntu 32
tasossa 5. Kuvattiin etelästä.
Kuvaaja: S. Mäntylä.

Kuva 18 (neg. 123435). Koeruntu 32
tasossa 3. Kuvattiin etelästä.
Kuvaaja: S. Mäntylä.

LAITILA UNTAMALAN KYLÄ-RAUUA 2002

LAITILA UNTAMALA KYLÄ-RAULA 2002

Kuva 18 (neg. nro 123456), Koeruntu 32, itäprofiili.
Kuvattiin lännestä, kuvaaja: M. Sipilä.

Kuva 19 (neg. nro 123456), Koeruntu 33
tasossa y. Kuvattiin idästä.
Kuvaaja: V. Lompolo.

LAITILA UNTAMALA KYLÄ-RAULA 2002

Kuva 20 (neg. nro 123439). Koeruutti 35 tasossa 2.
Kuvattiin lännestä. Kuvaaaja: S. Mäntylä.

Kuva 21 (neg. nro 123512). Koeruutti 35:n laajennusosa tasossa 2.
Alkuperäinen ruutti tasossa 5. Kuvattiin lännestä.
Kuvaaaja: S. Mäntylä.

LAITILA UNTAMALA KYLÄ-RAULA 2002

Kuva 22 (neg. nro 123514). Koeruutn 35:n laajennusosa tasossa 3.
Alkuperäinen ruutu tasossa 5. Kuvattu lännestä.
Kuvaja: S. Mäntylä.

Kuva 23 (neg. nro 123511), Koeruutn 38 tasossa 3. Kuvattu pohjoisesta.
Kuvaja: V. Komppo.

LAITILA UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ 2002

Kuva 24 (neg. nro 123452). Myllymäki, Koeruntu 41:n ympäristöä. Kuvattu pohjoisluoteesta. Kuvaja: M. Sipilä.

Kuva 25 (neg. nro 123453). Myllymäki, Koeruntu 42:n ympäristöä. Kuvattu pohjoisluoteesta. Kuvaja: M. Sipilä.

LAITILA UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ 2002

Kuva 26 (neg. nro 123455). Myllymäki, Koeruntu 43:n ympäristöä.
Kuvattu idästä. Kuvatti: M. Sipilä.

Kuva 27 (neg. nro 123454). Myllymäki, Koeruntu 44:n ympäristöä.
Kuvattu luokesta. Kuvatti: M. Sipilä.

LAITILA UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ 2002

Kuva 28 (neg. nro 123460), Koeruntu 45:n ympäristöä, Myllymäki
Kuvattu pohjoiskoillisesta. Kuvaaaja: M. Sipilä.

Kuva 29 (neg. nro 123458), Koeruntu 47:n ympäristöä, Myllymäki,
Kuvattu etelästä, Kuvaaaja: M. Sipilä.

LAITILA UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ 2002

Kuva 30 (neg. nro 123480), Vuorenpää, Koerumun 49:n ympäristöä.
Kuvattu eteläkaakosta. Kuvaaaja: M. Sipilä.

Kuva 31 (neg. nro 123481), Vuorenpää, Koerumun 50:n ympäristöä.
Kuvattu etelästä. Kuvaaaja: M. Sipilä.

LAITILA UNTAMALA MYLLYMÄKI - VUORENPÄÄ 2002

Kuva 32 (neg. nro 123463), Myllymäki, Koeruntu 42 tasossa 2, kuvattu pohjoisesta, Kuvaja: M. Sipilä.

Kuva 33 (neg. nro 123477), Myllymäki, Koeruntu 42 tasossa 5, kuvattu etelästä, Kuvaja: S. Mäntylä.

LAITILA UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ 2002

Kuva 34 (neg. nro 123495), Myllymäki, Koeruntu 42 tasossa 8.
Kuvassa palamaton luuta tai puuta. Kuvattiin etelästä.
Kuvaja: M. Sipilä.

Kuva 35 (neg. nro 123500), Myllymäki, Koeruntu 49 tasossa 9.
Yksityiskohtakuva palamattomasta luusta. Kuvattiin idästä.
Kuvaja: S. Mäntylä.

LAITILA UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ 2002

Kuva 36 (neg. nro 123504). Myllymäki, Koerunt 42, pohjoispro-
fili. Kuvaatti etelästä. Kuvaaja: S. Mäntylä.

Kuva 37 (neg. nro 123461). Myllymäki, Koerunt 43 tasossa 2b,
Kuvaatti etelästä. Kuvaaja: S. Mäntylä.

LAITILA MNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ 2002

Kuva 38 (neg. nro 123494), Vuorenpää, Koeruntu 50 tasossa 3, Kuvattu etelästä. Kuvaaaja: V. Lompalo.

Kuva 39 (neg. nro 123509), Vuorenpää, Kivestä Koeruntu 50:n itäproksista. Kuvattu lännestä. Kuvaaaja: V. Lompalo.

LAITILA UNTAMALA MYLLYMÄKI-VUORENPÄÄ^u 2002

Kuva 40 (neg. nro 123466). Myllymäki, Koeruntu 44. Työkura.
Kuvassa Jukka Kantanen, Tero Junnila ja Risto Aalto.
Kuvattu idästä. Kuvaja: S. Mäntylä.

Kuva 41 (neg. nro 123471). Myllymäki, Koeruntu 45. Työkura.
Kuvassa Marja Kiuttu ja Mia Virtanen. Kuvattu lännestä.
Kuvaja: S. Mäntylä.

LAITILA UNTAMALA MUORENMÄKI 2002

Kuva 42 (neg. nro 123498). Yleiskuva, jossa näkyvät peruslinjat ja keuruutujen 51-53 paikat. Kuvaattu itäkaakosta.
Kuvaja: U. Lompola.

LAITILA UNTAMALA TONTTI-VENTOLA 2002

Kuva 43 (neg. nro 123521), Yleiskuva alueesta. Koeruntu 57
täyhtytään. Kuvattiin pohjoisesta. Kuvaaaja: M. Sipilä.

Kuva 44 (neg. nro 123515), Koeruntu 54, tasossa 2.
Kuvattiin etelästä. Kuvaaaja: V. Lompola.

LAITILA UNTAMAKA TONTTI-VENTOLA 2002

Kuva 45 (neg. nro 123575). Koeruutti 56 tasossa 2.
Kuvattu etelästä. Kuvaaaja: S. Mäntylä.

Kuva 46 (neg. nro 123578). Koeruutti 56 tasossa 3.
Kuvattu etelästä. Kuvaaaja: S. Mäntylä.

LAITILA UNTAMALA TONTTI-VENTOLA 2002

KUVA 47 (neg. nro 123 519), Kiveystä Koeruvuon 56:n itäpro-
filissa. Kuvattu lännestä. Kuvaja: S. Mäntylä.

KUVA 48 (neg. nro 123 520), Työkura. Kuvassa etualalla: Tero Junnila,
Täini Kaissalo ja Marja Palme. Taakka-alalla Marja Kiuttu ja
Mia Viitanen. Kuvattu Kaakosta. Kuvaja: S. Mäntylä.